

Analýza makroekonomických vlivů na trh práce, migraci a nezaměstnanost v Evropě

Barbora Bajajová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav podnikové ekonomiky

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Barbora Bajajová**
Osobní číslo: **M22445**
Studijní program: **B0413A050024 Ekonomika a management**
Specializace: **Ekonomika a management podniku**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Analýza makroekonomických vlivů na trh práce, migraci a nezaměstnanost v Evropě**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Provedte rešerši literárních zdrojů a teoretických poznatků vztahujících se k problematice trhu práce, migrace pracovníků a míry nezaměstnanosti.

II. Praktická část

- Analyzujte faktory a makroekonomické souvislosti ovlivňující vývoj trhu práce, migraci pracovníků a míru nezaměstnanosti ve vybraných evropských zemích.
- Navrhněte vhodná doporučení pro zvýšení stability a konkurenceschopnosti trhu práce.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z moderní ekonomie trhů práce. Beckovy ekonomické učebnice*. V Praze: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-719-4.
EHRENBERG, Ronald G. a SMITH, Robert Stewart. *Modern labor economics: theory and public policy*. International edition. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018. ISBN 978-11-3821-817-8.
HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 6. vydání. Beckovy ekonomické učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6.
JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. *Makroekonomie*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Expert. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3.
LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie: jednoduše o všem, co byste měli vědět*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0120-7.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martin Mikeska, Ph.D.**
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: **10. února 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. května 2025**

L.S.

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Petr Novák, Ph.D.
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 10. února 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem řádně citovala; v případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....

podpis autora

ABSTRAKT

Bakalářské práci s názvem „*Analýza makroekonomických vlivů na trh práce, migraci a nezaměstnanost v Evropě*“ se zabývá dopady války na Ukrajině na trh práce v souvislosti s migrací ukrajinského obyvatelstva. Cílem této bakalářské práce je zjistit dopady války na Ukrajině na trh práce, ve vztahu k migraci ukrajinského obyvatelstva a jejich důsledky pro zaměstnanost v České republice, Německu a Polsku. V teoretické části jsou vysvětleny základní makroekonomické pojmy související s trhem práce, nezaměstnaností a migrací. Praktická část se zaměřuje na strukturu uprchlické populace, míru zaměstnanosti a hlavní překážky integrace, jako je například jazyková bariéra nebo uznávání kvalifikací. Zvláštní pozornost je věnována situaci v České republice, kde ukrajinští uprchlíci tvoří významný přínos pro pracovní trh. Na závěr jsou shrnuty hlavní poznatky a zhodnocení situace ve sledovaných zemích-České republice, Německu a v Polsku.

Klíčová slova: integrace, migrace, trh práce, ukrajinští uprchlíci, zaměstnanost

ABSTRACT

The bachelor's thesis entitled "Analysis of Macroeconomic Influences on the Labour Market, Migration and Unemployment in Europe" deals with the impact of the war in Ukraine on the labour market in connection with the migration of the Ukrainian population. The aim of this bachelor's thesis is to identify the effects of the war in Ukraine on the labour market in relation to the migration of the Ukrainian population and its consequences for employment in the Czech Republic, Germany and Poland. The theoretical part explains basic macroeconomic concepts related to the labour market, unemployment and migration. The practical part focuses on the structure of the refugee population, the employment rate, and the main barriers to integration, such as the language barrier and recognition of qualifications. Special attention is paid to the situation in the Czech Republic, where Ukrainian refugees represent a significant contribution to the labour market. Finally, the main findings and assessment of the situation in the monitored countries – the Czech Republic, Germany and Poland are summarized.

Keywords: employment, integration, labour market, migration, Ukraine refugees

Ráda bych tímto poděkovala Ing. Martinu Mikeskovi, PhD., za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytl při zpracování této bakalářské práce. Zároveň děkuji své rodině za trpělivost, podporu a motivaci během celého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	13
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	14
I TEORETICKÁ ČÁST.....	15
1 TRH PRÁCE.....	16
1.1 NABÍDKA NA TRHU PRÁCE	17
1.2 POPTÁVKA NA TRHU PRÁCE.....	18
1.2.1 Krátkodobá produkční funkce	19
1.2.2 Dlouhodobá produkční funkce	20
1.3 ROVNOVÁHA NA TRHU PRÁCE	21
2 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT	23
2.1 HRUBÝ A ČISTÝ DOMÁCÍ PRODUKT	23
2.2 NOMINÁLNÍ A REÁLNÝ DOMÁCÍ PRODUKT	24
2.3 METODY VÝPOČTU HRUBÉHO DOMÁCÍHO PRODUKTU	25
2.3.1 Výdajová metoda	25
2.3.2 Důchodová (příjmová) metoda	26
2.3.3 Produkční (výrobní) metoda	26
2.4 DOMÁCÍ A NÁRODNÍ PRODUKT	27
2.5 OKUNŮV ZÁKON.....	27
3 INFLACE	29
3.1 MĚŘENÍ INFLACE.....	29
3.1.1 Index spotřebitelských cen (CPI – Consumer Price Index)	29
3.1.2 Implicitní cenový deflátor (IPD – Implicit Price Deflator).....	31
3.2 MÍRA INFLACE.....	31
3.3 POPTÁVKOVÁ INFLACE.....	32
3.3.1 Příčiny poptávkové inflace.....	32
3.4 NABÍDKOVÁ INFLACE	33
3.4.1 Příčiny nákladové inflace	34
3.5 INFLACE DLE VELIKOSTI	34
3.6 INFLACE DLE PROJEVU.....	35
3.7 VZTAH INFLACE A NEZAMĚSTNANOSTI – PHILLIPSOVA KŘIVKA	35
3.7.1 Phillipsova křivka a přirozená míra nezaměstnanosti	36
3.7.2 Akcelerující inflace	37
4 DEMOGRAFICKÉ FAKTORY	39
4.1 VĚKOVÁ STRUKTURA	39
4.2 VZDĚLÁVÁNÍ.....	39

4.3	PODÍL MUŽŮ A ŽEN NA TRHU PRÁCE	40
5	MIGRACE	41
6	NEZAMĚSTNANOST	43
6.1	DĚLENÍ NEZAMĚSTNANOSTI	43
6.2	MĚŘENÍ NEZAMĚSTNANOSTI.....	45
6.2.1	Míra nezaměstnanosti.....	45
6.2.2	Podíl nezaměstnaných osob.....	45
6.2.3	Míra ekonomické aktivity	46
6.3	PŘIROZENÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI	46
6.4	OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ NEZAMĚSTNANOSTI	46
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	48
7	ŠIRŠÍ SOUVISLOSTI KONFLIKTU NA UKRAJINĚ A JEHO DOPADY NA MIGRACI V RÁMCÍ EVROPSKÉHO TRHU PRÁCE	49
7.1	PŘÍČINY A DŮSLEDKY VÁLKY NA UKRAJINĚ	49
7.2	MIGRAČNÍ VLNY POČET UPRCHLÍKŮ Z UKRAJINY A JEJICH ROZLOŽENÍ.....	49
7.2.1	Věkové a genderové složení uprchlíků z Ukrajiny v Evropě.....	50
7.3	EKONOMICKÁ POMOC UKRAJINĚ	51
7.3.1	Pomoc Evropské unie ukrajinským uprchlíkům	52
8	ANALÝZA VYBRANÝCH FAKTORŮ OVLIVŇUJÍCÍCH VÝVOJ TRHU PRÁCE	53
8.1	VÝVOJ TRHU PRÁCE NA UKRAJINĚ	53
8.2	KURZ UKRAJINSKÉ HŘIVNY	54
8.3	VÝVOJ TRHU PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE	55
8.4	VÝVOJ TRHU PRÁCE V NĚMECKU	56
8.5	VÝVOJ TRHU PRÁCE V POLSKU	56
8.6	HDP NA UKRAJINĚ	57
8.7	HDP V ČESKÉ REPUBLICE	58
8.8	HDP V NĚMECKU.....	60
8.9	HDP V POLSKU	62
8.10	INFLACE NA UKRAJINĚ	63
8.11	INFLACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	64
8.12	INFLACE V NĚMECKU	65
8.13	INFLACE V POLSKU.....	65
8.14	MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE A JEJICH VÝVOJ VE SLEDOVANÝCH ZEMÍCH	66
9	ANALÝZA MIGRACE PRACOVNÍKŮ A JEJÍ VLIV NA MÍRU NEZAMĚSTNANOSTI.....	68

9.1	VLIV IMIGRACE PRACOVNÍKŮ NA TRH PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE.....	68
9.1.1	Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků na území České republiky	69
9.2	VLIV MIGRACE PRACOVNÍKŮ NA TRH PRÁCE V NĚMECKU	70
9.2.1	Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků na území Německa	72
9.3	VLIV MIGRACE PRACOVNÍKŮ NA TRH PRÁCE V POLSKU	72
9.3.1	Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků na území Polska	74
10	ANALÝZA VYBRANÝCH TRHŮ PRÁCE A DOPADŮ UKRAJINSKÉ IMIGRACE NA JEJICH KONKURENCESCHOPNOST.....	75
10.1	PROBLÉMY SPOJENÉ SE ZAMĚSTNANOSTÍ UKRAJINSKÝCH UPRCHLÍKŮ V ČESKÉ REPUBLICE, NĚMECKU A POLSKU	75
10.1.1	Jazykové znalosti	75
10.1.2	Kvalifikace ukrajinských uprchlíků	79
10.2	ZHODNOCENÍ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	84
10.2.1	Volná pracovní místa a obsazenost	84
10.2.2	Příjmy a výdaje na ukrajinské uprchlíky.....	86
10.3	SROVNÁNÍ SITUACE UKRAJINSKÝCH UPRCHLÍKŮ V ČESKÉ REPUBLICE, NĚMECKU A POLSKU	87
11	DOPORUČENÍ PRO ZVÝŠENÍ STABILITY A KONKURENCESCHOPNOSTI VYBRANÝCH TRHŮ PRÁCE	89
	ZÁVĚR	91
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	93
	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	94
	SEZNAM OBRÁZKŮ	100
	SEZNAM TABULEK.....	102
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	103
	SEZNAM PŘÍLOH.....	104
	PŘÍLOHA P II: HDP V NĚMECKU	106
	PŘÍLOHA III: HDP V POLSKU	107
	PŘÍLOHA IV: INFLACE V ČR, NĚMECKU A POLSKU	108
	PŘÍLOHA V: HDP, INFLACE NA UKRAJINĚ A KURZ HŘIVNY	110
	PŘÍLOHA VI: MEZIROČNÍ RŮST HDP NA UKRAJINĚ V %	112

ÚVOD

Trh práce je součástí každé ekonomiky. Je to místo, kde se setkává nabídka s poptávkou po práci. Jeho fungování podléhá vlivu různorodých makroekonomických faktorů, mezi ně patří například hrubý domácí produkt, inflace, demografické změny, věková struktura populace a podíl mužů a žen na trhu práce. Významnou roli zde také hraje migrace, která ovlivňuje dostupnost pracovní síly a její kvalifikaci. Tyto faktory ovlivňují nejenom dostupnost pracovních míst, ale také mzdovou úroveň, mobilitu pracovní síly a rovnováhu na trhu práce.

Cílem této bakalářské práce je zjistit dopady války na Ukrajině na trh práce, ve vztahu k migraci ukrajinského obyvatelstva a jejich důsledky pro zaměstnanost v České republice, Německu a Polsku.

V teoretické části bude provedena rešerše literárních zdrojů, pomocí které bude popsáno fungování trhu práce, konkrétně nabídka práce a poptávka práce. V další části bude rešerše zaměřená na makroekonomické ukazatele, konkrétně na hrubý domácí produkt a inflaci. Poslední část bude zaměřena na charakteristiku nezaměstnanosti, způsob měření, její druhy a dopady.

V praktické části bude analyzován stav ukrajinských uprchlíků, kteří z důvodů války uprchli do jiných zemí. Bude zde analyzován jejich celkový počet, pohlaví a také věková struktura uprchlíků. Dále bude práce zaměřená na tři hlavní země, kam ukrajinští uprchlíci nejčastěji migrují. Konkrétně se jedná o Německo, Polsko a Českou republiku. Zde se zaměříme na počty a věkovou strukturu uprchlíků, ale také na jejich zaměstnanost v dané zemi. V další části bakalářské práce se zaměříme na hlavní problémy, které plynou se zaměstnáváním ukrajinských uprchlíků. V závěrečné části se zaměříme na Českou republiku a jaký vliv mají ukrajinští uprchlíci na český trh práce.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je zjistit dopady války na Ukrajině na trh práce, ve vztahu k migraci ukrajinského obyvatelstva a jejich důsledky pro zaměstnanost v České republice, Německu a Polsku.

Mezi dílčí cíle patří zpracování literární rešerše zaměřenou na trh práce, migraci a na makroekonomické ukazatel, které ovlivňují zaměstnanost. Tyto teoretické poznatky mají pomoci lépe pochopit zjištěných a analyzovaných skutečností v praktické části. K tomuto účelu byla využita řada odborných zdrojů, jak českých, tak zahraničních autorů.

V praktické části je využito sekundárních dat, která byla získána z veřejně dostupných zdrojů. Konkrétně se jedná o údaje z UNHCR, Eurostatu, Světové banky, ČSÚ, Ministerstva práce a sociálních věcí v ČR a OECD. Dále byly informace čerpány z výzkumných článků, analytických dokumentů, studií, tiskových zpráv a webových stránek. Na základě těchto údajů je prováděna analýza vývoje zaměstnanosti ukrajinských uprchlíků v jednotlivých státech. Výsledky jsou dále zpracovány do tabulek a grafů. Následně na základě zpracovaných analýz navrhnou doporučení, které se týká zvýšení stability a konkurenceschopnosti vybraných zemí.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 TRH PRÁCE

Trh obecně rozdělujeme na kupující a prodávající, kteří společně vytvářejí trh. Kupující jsou spotřebitelé, kteří nakupují služby a zboží. Na straně kupujících jsou také firmy, které nakupují práci, suroviny a kapitál, jež jim slouží k výrobě zboží a služeb. Prodejce zahrnují firmy, které nabízí své zboží a služby, ale také pracovníky, kteří prodávají své pracovní služby. Na straně prodejce stojí také vlastníci, kteří pronajímají půdu nebo prodávají nerostné suroviny. Jak je již zřejmé, lidé i firmy vystupují jak na straně kupujících, tak na straně prodávajících. Proávající a kupující pomocí svých interakcí vytváří cenu produktu nebo sady produktů. (Pindyck a Rubinfeld, 2018, s. 29)

Trh práce je ekonomický pojem, kde se setkává nabídka s poptávkou po pracovní síle. Na trhu práce máme tři subjekty, konkrétně to jsou zaměstnanci, firmy a vláda. Zaměstnanci nabízejí práci. Znamená to tedy, že stojí na straně nabídky, prodávají svou práci za mzdu, čím vyšší je mzda, tím více se snaží nabízet své úsilí a čas. Jejich cílem je maximalizovat svůj užitek. Práce je primární výrobní faktor, bez kterého by ostatní pracovní prostředky nefungovaly. Na straně poptávky stojí firmy, které zaměstnancům nabízí práci za mzdu. Firmy se snaží maximalizovat svůj zisk, z toho důvodu se rozhodují, koho najmou a koho naopak propustí. Vláda je vnější subjekt, který stanovuje podmínky na trhu práce. Reguluje trh práce prostřednictvím stanovení minimální mzdy, podpory v nezaměstnanosti, pravidla bezpečnosti práce nebo například spolupráce s odbory. Mzda je nejdůležitější cenou na trhu práce. (Lipovská, 2017, s. 80; Jurečka a kol., 2018, s. 258)

Ekonomika práce se především zaměřuje na chování zaměstnanců a zaměstnavatelů v odpovědi na obecné pobídky mezd, zisků, cen a nepeněžních složek zaměstnaneckého poměru, jako jsou pracovní podmínky. Tato opatření vedou jak k motivaci, tak k omezení individuální volby. (Ehrenberg a Smith, 2018, s. 22–23)

S fungováním trhu práce neodmyslitelně souvisí také problematika dlouhodobé nezaměstnanosti, zaměstnávání mladých lidí a jejich vstup na trh práce včetně získání prvního zaměstnání. Dalším problémem je, že existují pracovní místa, která sice snižují nezaměstnanost, avšak jejich příjem není dostatečný. Příjem, který není schopen uspokojit základní lidské potřeby, je označen jako subsistenční příjem. Tyto problémy jsou v Evropě doprovázeny relativně nízkým tempem ekonomického růstu. To by mohlo být zvýšeno například vyšším využitím práce, a to především s efekty globální ekonomické a dluhové krize v zemích eurozóny. Mezi specifické problémy patří proces stárnutí světové populace

spojený s demografickými změnami, ale taktéž globalizační procesy, které mění dosavadní pohled na fungování trhu práce. (Vejmělek a Žďárek, 2025, s. 470)

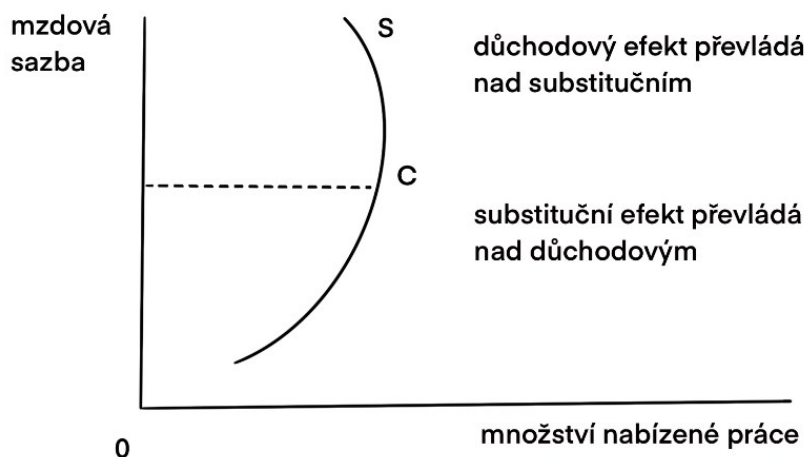
Na trhu práce existuje konkurence jak na straně nabídky, tak na straně poptávky, přičemž subjekty na obou stranách usilují o dosažení co nejvýhodnějších podmínek. To znamená, že práci poptává mnoho firem a na trhu ji nabízí mnoho jednotlivců. Tržní nabídka práce je definována jako celková nabídka pracovních sil všech lidí v dané ekonomice. Je součtem jednotlivých nabídek práce. Vzniká na základě rozhodování lidí vyrovňavajících mezní užitek reálné mzdy s mezním užitekem volného času. Tržní poptávka práce je definována jako celková poptávka všech firem v dané ekonomice po práci. Je součtem jednotlivých poptávek po práci, a z toho důvodu vyplývá z rozhodování firem vyrovňavajících mzdu s mezním produktem práce. (Holman, 2016, s. 270)

1.1 Nabídka na trhu práce

Nabídka na trhu práce představuje množství pracovních sil, které jsou lidé schopni nabídnout za určitou mzdu během určitého časového období. Člověk se rozhoduje mezi prací a volným časem. Abychom mohli uspokojit své potřeby a mohli si koupit zboží, služby, pečovat o naše zdraví a zajistit určitou míru blahobytu, budeme muset obětovat náš volný čas. Práce člověku přináší mzdu, kdežto když nepracuje, má volný čas. Z tohoto důvodu se rozhodujeme, kolik práce budeme na trhu práce nabízet a kolik budeme mít volného času, abychom uspokojili své potřeby. Velikost nabídky práce v celé ekonomice pak závisí na individuálních preferencích, velikosti populace, na alternativních příležitostech každého člověka a na věkové struktuře. (Holman, 2016, s. 264; Brožová, 2018, s. 19)

Mzda je cena, kterou firma vyplácí jedinci za vykonanou práci. Je určena hodnotou mezního produktu pracovníka. Mezní produkt práce znamená, o kolik se zvýší vstup, pokud se zvýší vstup výrobního faktoru práce o jednotku. Rozlišujeme hrubou mzdu, superhrubou mzdu a čistou mzdu. (Lipovská, 2017, s. 83)

Mzda je taktéž cenou volného času. V případě, že roste mzda, bude člověk více nabízet práci a bude víc obětovat svůj volný čas. Tomu říkáme substituční efekt zvýšení mzdy. Mzda není jenom cenou volného času, je to také důchod. V případě, že roste mzda, si člověk kupuje více všech statků včetně volného času, nabízí tedy méně práce. Říkáme tomu důchodový efekt zvýšení mzdy. Vzájemné působení těchto dvou efektů ovlivňuje průběh nabídky práce. Když máme nižší mzdy, převládá substituční efekt, v případě vyšších mezd převládá důchodový efekt. (Holman, 2016, s. 267)

Obrázek 1 Zpětně zahnutá křivka individuální nabídky práce

(vlastní zpracování dle Jurečka a kol., 2018, s. 263)

Působení obou efektů (jak důchodového, tak substitučního) zobrazuje zpětně zahnutá (zakřivená) křivka individuální nabídky práce (S). Do bodu C substituční efekt převládá nad důchodovým efektem, v tomto případě nabídka práce mírně roste. Za bodem C důchodový efekt převažuje nad substitučním efektem, v tomto případě mzdová sazba snižuje nabízené množství práce. V případě, kdy se pohybujeme jen po křivce, uvažujeme jen o mzdových podnětech k práci individuální nabídky práce. Posun křivky je způsobený jinými než mzdovými důvody, například když se zvýší uspokojení z práce. V tomto případě se individuální křivka nabídky práce posune doprava. (Jurečka a kol., 2018, s. 263)

Růst mzdy můžeme rozlišit na nominální a reálný růst mzdy. Za okolností, že mzdy rostou stejným tempem jako ceny spotřebních statků, dochází k nominálnímu růstu mezd. Znamená to, že si lidé nemohou za vyšší mzdy koupit více statků. Ale když se změní mzda reálně, lidé si za mzdu mohou koupit více zboží a služeb. (Holman, 2016, s. 269)

1.2 Poptávka na trhu práce

Kromě zaměstnanců a jejich nabídky práce záleží také na firmách, kolik práce budu chtít nabízet. Poptávku na trhu práce rozlišujeme na krátkodobou a dlouhodobou produkční funkci. (Brožová, 2018, s. 55)

Firma k výrobě zboží nebo služeb využívá různé výrobní faktory, zejména to je kapitál a práce. Způsob, jakým kombinují kapitál a práci, závisí na třech faktorech. Jednak záleží na

množství práce a kapitálu, které mohou získat za dané ceny, poptávce po produktu a na výběru technologií, které jsou firmám dostupné. Při růstu mezd dochází u firem ke zvýšení nákladů, což se obvykle promítá i do vyšších cen jejich produktů. Spotřebitelé budou méně nakupovat zboží. Za předpokladu, že mzdy porostou, ale cena kapitálu se z počátku nezmění, firmy budou nabízet méně práce a budou vyrábět pomocí technologií. Tomuto efektu se říká substituční efekt. Křivka poptávky po práci má negativní sklon, z čehož vyplývá, že když rostou mzdy, je poptáváno méně práce. (Ehrenberg a Smith, 2018, s. 61)

Pokud ve firmě zapojíme další jednotku práce, způsobí to přírůstek produktu firmy. Nazýváme ho mezním fyzickým produktem práce (MPP_L) – je to množství fyzických jednotek produkce, které vyprodukuje dodatečná jednotka práce. Kromě mezního fyzického produktu, který firma získá, zajímá firmu i příjem z mezního produktu práce MRP_L – jedná se o příjem firmy, který se zvýší v důsledku zaměstnání další jednotky práce. Příjem z mezního produktu práce získáme, když mezní fyzický produkt formulujeme v jeho tržní ceně. To znamená, když vynásobíme MPP_L cenou za jednotku produkce. (Jurečka a kol., 2018, s. 265–266)

$$MRP_L = MPP_L \times P_X$$

MRP_L – příjem z mezního produktu práce

MPP_L – mezní fyzický produkt práce

P_X – tržní cena produkce za jednotku

(Jurečka a kol., 2018, s. 265–266)

1.2.1 Krátkodobá produkční funkce

V krátkém období předpokládáme, že práce je variabilní a množství kapitálu je fixní, kdežto v dlouhém období je vše variabilní z toho důvodu, že je období dostatečně dlouhé a my můžeme měnit oba vstupy. Krátkodobá produkční funkce má tvar $TP = Q = f(L, K)$, kdy TP je celkový produkt. Znamená to tedy, že se nemění technologie, zatímco práce ano. Mezní produkt práce MC vypočítáme jako $MC = \Delta TP / \Delta L$, přičemž tento vzorec vyjadřuje změnu celkového produktu vyvolanou dodatečnou jednotkou práce zapojenou do výroby. Průměrný produkt AP vypočítáme jako $AP = TP / L$, kdy tento vzorec vyjadřuje průměrnou produktivitu práce. (Brožová, 2018, s. 55)

1.2.2 Dlouhodobá produkční funkce

K získání dlouhodobé křivky poptávky po práci aplikujeme dlouhodobou produkční funkci, jejímž grafickým zobrazením je mapa izokvant. Izokvanta neboli křivka stejné produkce znázorňuje všechny možné kombinace práce a kapitálu, jež mají stejný výstup. Izokvanta má podobný tvar i logiku jako indifferenční křivka spotřebitele. Název izokvanta vychází z řeckého *izo*, což znamená stejný, a *kvanta* neboli množství. Možnost substituce neboli nahrazení práce kapitálem a naopak, když firma zaměstná méně kapitálu (strojů) a bude chtít udržet danou úroveň produkce, musí zaměstnat více práce (jednoho pracovníka). (Brožová, 2018, s. 61; Jurečka a kol., 2018, s. 145)

Mezní mírou technické substituce (MRTS) nazýváme poměr, v jakém můžeme jeden vstup zaměnit za druhý, aniž by došlo ke změně objemu produkce. Znamená to tedy, kolik je potřeba kapitálu (strojů) k náhradě za jednotky práce (jednoho pracovníka). Geometrickým vyjádřením mezní míry substituce je sklon izokvanty. Izokvanta je klesající, má tedy negativní sklon. Důvodem klesající křivky je ten, že díky většímu zapojování práce do výroby a zmenšování účasti kapitálu se zvyšuje mezní produkt kapitálu, a naopak mezní produkt práce se snižuje.

$$MRTS_{K,L} = \frac{MP_L}{MP_K}$$

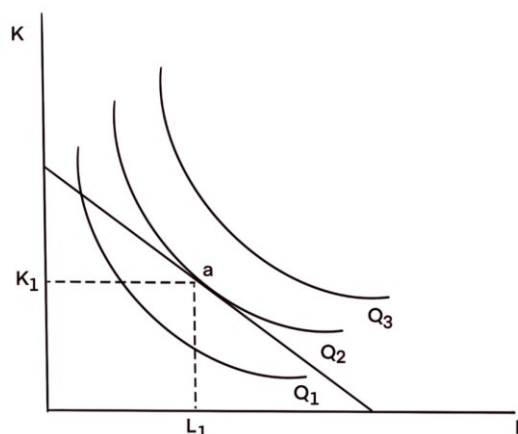
MP_L – mezní produkt práce

MP_K – mezní produkt kapitálu

(Jurečka a kol., 2018, s. 148)

Každá izokvanta zobrazuje objem produkce – čím je izokvanta vzdálenější od počátku, tím větší objem produkce zobrazuje. V jednom grafu máme zobrazený větší počet izokvant, vzniká tak mapa izokvant. Jednotlivé izokvanty jsou od sebe různě vzdáleny, vzdálenost závisí na charakteru z výnosů z rozsahu. Izokvanty se mohou navzájem k sobě přibližovat nebo vzdalovat, nikoliv však protínat. (Brožová, 2018 s. 62; Jurečka a kol., 2018, s. 150)

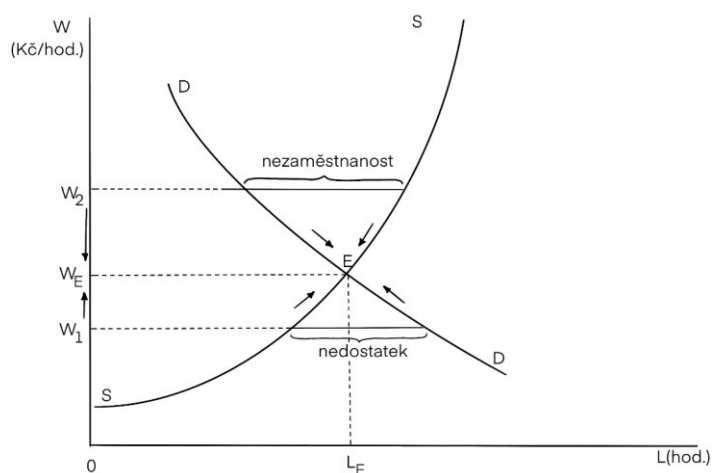
Firmy se snaží minimalizovat náklady a maximalizovat zisk, zároveň se snaží dosáhnout daného objemu produkce. „*Zajímá se o ceny vstupů: všechny možné kombinace kapitálu a práce, které může nakoupit za danou částku, vyčleněnou na náklady, zobrazuje izokosta, linie stejných nákladů: $TC = w \times L + v \times K$, kde w je cena jednotky práce a v je nájemní cena kapitálu.*“ Velikost celkových nákladů zobrazuje, jak je izokosta vzdálená od počátku, a sklon izokosty určuje poměr cen vstupů: w / v . (Brožová, 2018, s. 62)

Obrázek 2 Optimální kombinace práce a kapitálu

(vlastní zpracování dle Brožová, 2018, s. 63)

1.3 Rovnováha na trhu práce

Obrázek 3 Trh práce

(vlastní zpracování dle Holman, 2016, s. 271)

Na grafu vidíme trh práce. Na vodorovné ose se nachází množství práce v hodinách a na svislé ose se nachází reálná hodinová mzda. Jedná se o průměrnou reálnou mzdu, kterou vypočítáme jako průměr za různé pracovní profese. Rovnováha nastává v bodě E, ve kterém se poptávané množství práce rovná nabízenému množství práce. „Mzda, při které nastává tato rovnováha trhu, je rovnovážnou mzdou.“ (Holman, 2016, s. 271)

Nerovnováha na trhu práce je přechodnou situací, která je eliminována pohybem reálné mzdy. V případě mzdy W_1 by byl na trhu nedostatek práce, znamenalo by to, že firmy by neměly dostatek zaměstnanců. Konkurence mezi firmami by mzdu zvyšovala, což by způsobilo, že by lidé zvyšovali nabízené množství práce a firmy by snižovaly poptávané množství práce. Růst mezd ustane v momentě, kdy se mzda vyrovná na úroveň W_E , právě v této situaci se bude poptávané množství práce rovnat nabízenému množství práce. Naopak tomu bude v případě mzdy W_2 , kdy by na trhu práce vznikl přebytek neboli nezaměstnanost. Avšak konkurence mezi lidmi by mzdu snižovala až na úroveň W_E , kdy by došlo ke zmizení nezaměstnanosti. (Holman, 2016, s. 271)

2 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT

2.1 Hrubý a čistý domácí produkt

Domácí produkt je zásadním národohospodářským agregátem, který je statistickým ukazatelem. Jedná se o indikátor, díky kterému můžeme posoudit výkonnost ekonomiky. Domácí produkt představuje tok zboží a služeb, které bylo vytvořeno na území určité země za určité stanovené období. Obvykle ho uvádíme jako čtvrtletní (kvartální) nebo roční. Domácí produkt je tokovou veličinou, protože ho vztahujeme k času. Skládá se nejenom ze statků s okamžitou spotřebou (chleba, máslo nebo služby kosmetiček), ale také ze statků s dlouhodobou spotřebou (automobil, počítač nebo dům). Do domácího produktu nezahrnujeme věci, které si sami vyrobíme pro vlastní účel, nebo si je navzájem půjčujeme jako protislužby. Důvodem je ten, že je nemůžeme statisticky podchytit. (Holman, 2016, s. 409; Lipovská, 2017, s. 100)

Při výpočtu domácího produktu se počítá pouze s výdaji na konečné produkty, důvodem je to, že kdybychom započítávali i výdaje na meziprodukty, došlo by ke dvojímu započítání. Konečné zboží nebo služba je v rukou konečného spotřebitele. Příkladem je například výroba jablečného džusu, kdy jablka jsou meziprodukty, kdežto konečný džus, který si koupí spotřebitel, je konečný produkt. (Arnold, 2019, s. 157)

Domácí produkt rozlišujeme na hrubý domácí produkt a čistý domácí produkt. Rozdíl mezi hrubým a čistým domácím produktem je opotřebení. Toto opotřebení bývá však obtížné vypočítat. Růst domácího produktu znamená růst množství vyrobených statků, ale i zlepšování jejich kvality, čímž se zvyšuje jejich užitek pro spotřebitele. Opotřebení i kvalitativní zlepšení jsou spíše jen odhadována, a proto ekonomové raději pracují s hrubým domácím produktem (Holman, 2016, s. 413)

Do hrubého domácího produktu zařazujeme jen výrobky a služby zhotovené v daném roce. Z toho vyplývá, že i v případě, kdy se s daným zbožím obchoduje v daném roce, ale zboží bylo vyrobeno v roce předešlém, nezapočítáváme ho, musí být vyloučeno. Takovým příkladem může být koupě ojetého auta, které bylo vyrobené v některém z předešlých let, i přesto, že auto bylo v daném roce prodáno a koupeno. (Jurečka a kol., 2023, s. 28)

2.2 Nominální a reálný domácí produkt

Domácí produkt je sestaven z velkého množství různých statků (výrobků a služeb). Z toho důvodu ho měříme v peněžních jednotkách. Vyrobené množství každého statku vynásobíme jeho cenou a poté sečteme tyto násobky za všechny statky. Z důvodu inflace nám roste cena statků a v tomto případě může nastat problém, když chceme zjistit meziroční růst domácího produktu. V případě, že budeme chtít použít domácí produkt jako měřítko růstu produkce, budeme jej muset očistit o růst cen – domácí produkt budeme měřit ve stálých cenách, což jsou ceny minulého období. (Holman, 2016, s. 414)

Nominální HDP je počítáno v běžných cenách, tedy v cenách, které převažují na trhu v době, kdy se počítá HDP. Ceny se v čase mění, nejčastěji rostou. Například když ceny průměrně porostou o 5 %, znamená to, že HDP vypočítané v těchto cenách bude příští rok o 5 % vyšší, a to i v případě, kdy se objem vyprodukovaných výrobků a služeb nezmění. Zatímco reálné HDP počítáme ve stálých cenách, jedná se o ceny, které jsou očištěné o změny. Abychom mohli vypočítat stálé ceny musíme si určit výchozí období, například si stanovíme jako výchozí období rok 2020. Když máme vytvořený HDP v dalších letech, například v roce 2021, 2022 atd., počítáme je v cenách z roku 2020, považujeme je za reálné produkty. (Jurečka a kol., 2023, s. 29)

Dalším způsobem, jak můžeme vypočítat reálný produkt, je, že nominální produkt daného období deflujeme neboli očistíme od inflačních vlivů. „Deflováním rozumíme převádění nominálních agregátů do reálných hodnot.“ (Jurečka a kol., 2023, s. 29)

Výpočet nominálního a reálného domácího produktu:

$$\text{nominální domácí produkt} = Q_{At} \times P_{At} + Q_{Bt} \times P_{Bt} + \dots + Q_{Zt} \times P_{Zt}$$

$Q_{At}, Q_{Bt} \dots Q_{Zt}$ znázorňují množství statků A, B, ...Z, vyrobené ve sledovaném roce t

$P_{At}, P_{Bt} \dots P_{Zt}$ představují ceny těchto statků v témž roce t,

$$\text{reálný domácí produkt} = Q_{At} \times P_{A(t-1)} + Q_{Bt} \times P_{B(t-1)} + \dots + Q_{Zt} \times P_{Z(t-1)}$$

$Q_{At}, Q_{Bt} \dots Q_{Zt}$ znázorňují množství statků A, B, ...Z, vyrobené ve sledovaném roce t

$P_{A(t-1)}, P_{B(t-1)}, \dots P_{Z(t-1)}$ znázorňují ceny statků v minulém roce

(Holman, 2016, s. 415)

2.3 Metody výpočtu hrubého domácího produktu

K výpočtu hrubého domácího produktu, který používáme ke zjištění, jak na tom ekonomie je, využíváme tři metody: výdajovou, výrobní metoda a důchodovou. Výpočet výše HDP má v České republice na starosti Český statistický úřad. (Farkačová, 2021, s. 53)

2.3.1 Výdajová metoda

Při použití této metody měříme národohospodářský produkt nepřímou. Výdajová metoda spočívá v součtu výdajů, které byly vynaložené k jeho nakoupení, díky součtu pak předpokládáme, jaká bude velikost produktu. Vzorec pro výpočet je tedy:

$$\text{hrubý domácí produkt} = C + I + G + NX$$

C – spotřeba domácností (*consumption*)

I – hrubá soukromá investice (*investment*)

G – výdaje vlády (státu) na nákup výrobků a služeb (*government*)

NX – čistý export (rozdíl mezi exportem X a importem M, tedy X–M)

(Jurečka a kol., 2023, s. 30)

Investice rozlišujeme na hrubé investice (I_g) a na čisté investice (I_n).

$$I_g = I_r + I_n$$

I_g – hrubá investice (*gross*)

I_r – investice restituční (obnovovací)

I_n – čistá investice (*nett*)

$$I_n = I_g - a$$

A – amortizace

Pokud budeme počítat s hrubou investicí, výsledkem bude hrubý domácí produkt. Zatímco pokud budeme počítat s čistou investicí, výsledkem bude čistý domácí produkt. (Jurečka a kolektiv, 2023, s. 30–31)

V případě české ekonomiky je nejvýznamnějším položkou spotřeba domácností. (Farkačová, 2021, s. 54)

2.3.2 Důchodová (příjmová) metoda

Další metodou výpočtu hrubého domácího produktu je důchodová metoda, která je chápána jako metoda doplňková. Tato metoda je založena na součtu všech důchodů neboli příjmů. Za doplňkovou je důchodová metoda označena z toho důvodu, že z ní HDP nelze vypočítat přímo. (Vejmělek a Žďárek, 2025, s. 67)

čistý domácí důchod

$$= mzdy + úroky + zisky + renty + příjmy ze samozaměstnání$$

(Farkačová, 2021, s. 55)

hrubý domácí produkt = čistý domácí důchod + nepřímé daně + amortizace

čistý domácí produkt = čistý domácí důchod + nepřímé daně

čistý domácí produkt = hrubý domácí produkt – amortizace

(Jurečka a kol., 2023, s. 34)

2.3.3 Produkční (výrobní) metoda

Abychom pochopili principu výpočtu této metody, je důležité porozumět pojmu přidaná hodnota či hodnota přidaná zpracováním. Přidaná hodnota představuje část hodnoty, kterou jednotliví výrobci postupně přidávají během výrobního procesu ke vstupním surovinám, službám a polotovarům. Z ekonomického hlediska nelze výrobu považovat za dokončenou, dokud produkt nedosáhne koncového spotřebitele. Cena konečného produktu tak odráží souhrn hodnot přidaných v jednotlivých částí výrobního procesu. (Jurečka a kol., 2023, s. 34)

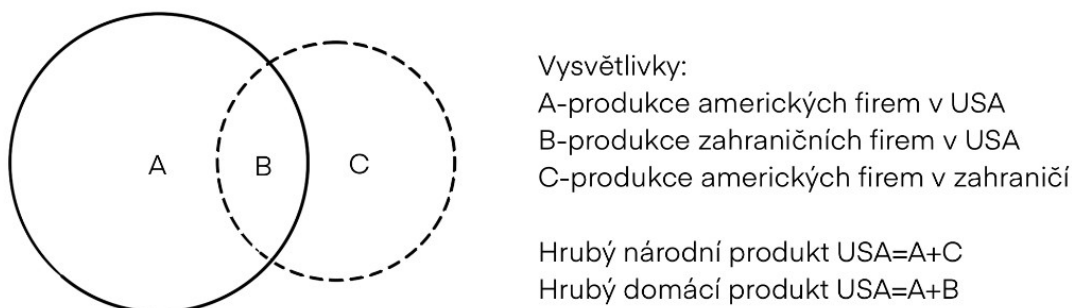
$$HDP = \text{cílová produkce všech firem} - \text{mezispotřeba}$$

$$- \text{mezispotřebované produkty} \left(\begin{array}{l} \text{produkty, které byly využity} \\ \text{k produkci finálních produktů} \end{array} \right)$$

(Farkačová, 2021, s. 55)

2.4 Domácí a národní produkt

Hrubý domácí produkt představuje souhrnnou hodnotu finálních výrobků a služeb, které byly vyprodukovány na území daného státu během jednoho roku, a to bez ohledu na vlastnictví výrobních faktorů. Hlavním kritériem je tedy geografické hledisko, z čehož vyplývá, že do HDP jsou zahrnuty výrobky a služby domácích i zahraničních firem působících na daném území. Kromě HDP sledujeme také HNP neboli hrubý národní produkt. HNP vyjadřuje hodnotu produkce vytvořené za určité období nejenom v rámci domácí ekonomiky, ale také v zahraničí, v případě, že ji realizují národní podniky nebo občané dané země. Získání hrubého národního produktu z hodnoty HDP zahrnuje odečtení příjmů plynoucích ze zahraničních podniků a pracovníků působících na území daného státu. Z toho tedy vyplývá, že rozdíl mezi HDP a HNP vyjadřuje saldo příjmů plynoucích mezi domácí ekonomikou a zahraničím. (Jurečka a kol., 2023, s. 35)

Obrázek 4 Vztah hrubého domácího a národního produktu USA (ilustrační schéma)

(vlastní zpracování dle Jurečka a kol., 2023, s. 36)

2.5 Okunův zákon

Okunův zákon představuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti a vývojem HDP. Poprvé ho formuloval americký ekonom Arthur Okun, který působil v radě ekonomických poradců prezidenta Kennedyho. Podle tohoto zákona platí, že pokud ekonomika roste nad svůj

potenciál, dochází ke snižování nezaměstnanosti, zatímco při poklesu ekonomické aktivity nezaměstnanost roste. Okun zjistil, že pokles míry nezaměstnanosti o jeden procentuální bod je spojen s růstem HDP přibližně o 2 procenta. Tento vztah je často zapisován ve formě:

$$U = a + b \times G$$

U – změna míry nezaměstnanosti mezi jednotlivými čtvrtletími

G – růst reálného HDP

a – konstanta (zachycuje jiné faktory, které ovlivňují nezaměstnanost)

b – koeficient, který říká, o kolik se změní nezaměstnanost, když se HDP odchýlí od svého potenciálního růstu

Ačkoliv je Okunův zákon označován jako zákon, většina ekonomů ho chápe jako empiricky podložené pravidlo než jako přesně platící zákon. V praxi totiž často dochází k tomu, že skutečný vývoj nezaměstnanosti a HDP se od předpokládaného vztahu v určitých obdobích odchyluje. Změny mohou být větší i menší, než Okunův zákon naznačuje. Pro ověření platnosti Okunova zákona v konkrétní ekonomice je nezbytné sledovat vývoj HDP a nezaměstnanosti v delším časovém horizontu. Pokud vztah vykazuje konzistenční trend, může být použit jako praktický nástroj pro odhad dopadů hospodářské politiky. V opačném případě je nutné při jeho aplikaci postupovat opatrně. (Kenton, 2024; Meyer a Tasci, 2012)

3 INFLACE

Inflace je definovaná jako zvyšování cenové hladiny, což způsobuje snižování kupní síly peněz. Inflace neznamena růst ceny jednotlivých druhů výrobků a služeb, ale růst obecné cenové hladiny v dané ekonomice. Jedná se tedy o průměrnou cenovou úroveň v národním hospodářství. Vývoj cen je jednou z ekonomických veličin, která má vliv na všechny ekonomické subjekty. Cenová stabilita znázorňuje situaci, při které cenová hladina neroste ani neklesá. Zásadním pojmem je zde agregátní cenový index, jelikož inflace jako celek neznamena, že ceny jednotlivých položek nebudou růst nebo klesat. Důležitý je také dlouhodobý charakter inflace, protože krátkodobé cenové výkyvy jsou běžné a probíhají na denní bázi. Kromě inflace existuje také deflace, která je opakem inflace – dochází k poklesu cenové hladiny, díky které se zvyšuje kupní síla peněz. Akcelerující inflace znamená zrychlování inflace. Dezinflace znamená zpomalování inflace. Stagflace znázorňuje situaci, kdy ekonomika stagnuje, její reálný produkt se nemění, přičemž cenová hladina roste. Slumpflace je kombinací poklesu ekonomiky a růstu cenové hladiny. (Jurečka a kol., 2023, s. 128; Vejmělek a Žďárek, 2025, s. 716)

3.1 Měření inflace

Souhrnné měření vývoje ceny velkého počtu statků je velmi náročné, statky se vyvíjí nestejným tempem, ceny některých statků klesají, zatímco ceny jiných statků se zvyšují. Měření inflace je jednou z nejdůležitějších a také nejsledovanějších informací z oblasti ekonomického života. Pomocí inflace odvozujeme spoustu dalších důležitých propočtů, jako je například výpočet reálných mezd, důchodu, životních nákladů a tak dále. Cenové indexy se používají k měření vývoji cenové hladiny. Nejznámějšími jsou index spotřebitelských cen a implicitní cenový deflátor. (Jurečka a kol., 2023, s. 129)

3.1.1 Index spotřebitelských cen (CPI – Consumer Price Index)

Jedná se o cenový index, který zkoumá vývoj spotřebitelských cen, za které si obyvatelé dané ekonomiky pořizují zboží a služby. Tento index je založen na vybraném souboru produktů a služeb, které významně ovlivňují výdaje domácností a zahrnují širokou škálu spotřebních kategorií. Do výběru jsou zařazeny ty výrobky a služby, které věrně odrážejí průměrné změny v rámci příslušné skupiny produktů. Pokud by tento předpoklad nebyl splněn, mohlo by to vést k nepřesným a zkresleným údajům o vývoji cen v ekonomice. (Vejmělek a Žďárek, 2025, s. 731)

Postup pro výpočet indexu spotřebitelských cen:

$$CPI = \frac{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách běžného roku}}{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách základního období}} \times 100$$

Hodnotu koše vypočítáme tak, že množství dané služby nebo výrobku je vynásobeno jeho cenou za příslušné období. V případě, že je hodnota indexu vyšší než 100, probíhá inflace. Index spotřebitelských cen je také možné vyjádřit pomocí tohoto vzorce:

$$CPI = \frac{\sum Q_0 \times P_1}{\sum Q_0 \times P_0} \times 100$$

Q_0 – spotřební koš v základním období

P_0 – ceny statků v základním období, tedy ve výchozím roce

P_1 – ceny statků v běžném roce, v němž vývoj cenové hladiny měříme. (Jurečka a kol., 2023, s. 129)

Jedním z problémů je stanovit spotřebitelský koš, do kterého patří výrobky a služby spotřebované domácnostmi. Spotřebitelský koš v současné době obsahuje více než 700 různých druhů položek. V České republice to je stanoveno na základě výsledků statistiky rodinných účtů. Důležitá je aktualizace spotřebitelského koše z důvodu, že některé produkty obyvatelstvo již příliš nenakupuje a jsou tedy ze spotřebitelského koše vyřazeny, a naopak jsou zařazeny produkty, které obyvatelstvo nakupuje více. Z toho největší váhu mají náklady na bydlení a na jídlo. Dále spotřebitelský koš obsahuje například potraviny, nealkoholické nápoje, alkoholické nápoje, tabák, obuv a další položky. (Jurečka a kol., 2023, s. 130; Lipovská, 2017, s. 127)

Ve 3 000 českých domácností jsou pravidelně sledovány výdaje, což má na starost Český statistický úřad. Sledovaným domácnostem včetně domácností důchodců a nezaměstnaných je rozdán Deník zpravodajské domácnosti neboli sešitek, do kterého si domácnosti vedou informace o výdajích. Za vyplnění takových sešitků dostanou domácnosti finanční odměnu. (Lipovská, 2017, s. 128)

Váhové schéma spotřebitelského koše se obměňuje každé dva roky, dříve to bylo tři až pět let. Index spotřebitelských cen využívá tzv. národní princip, což znamená, že zahrnuje výdaje rezidentských domácností a nezahrnuje spotřebu v zahraničí ani naturální spotřebu. (Vejmělek a Žďárek, 2025, s. 732)

3.1.2 Implicitní cenový deflátor (IPD – Implicit Price Deflator)

Implicitní cenový deflátor je přesnější indikátor cenového vývoje než index spotřebitelských cen (CPI). Důvodem je ten, že IPD zahrnuje všechny produkty, které jsou v produktu ekonomiky zastoupeny. IPD vypočítáme následovně:

$$IPD = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} \times 100$$

V čitateli se nachází nominální hrubý produkt, tedy hrubý domácí produkt daného roku, který je vyjádřený v běžných cenách tohoto roku. Ve jmenovateli se nachází také hrubý domácí produkt běžného roku, ovšem je vyjádřený ve stálých cenách. (Jurečka a kol., 2023, s. 132)

3.2 Míra inflace

Při měření míry inflace musíme rozlišit, zda jde o:

- míru inflace za daný rok (roční průměrná míra inflace),
- míru inflace za daný měsíc (meziměsíční),
- míru inflace za uplynulých bezprostředně po sobě následujících 12 měsíců (meziroční),
- růst cen k určitému základnímu období.

(Vejmělek a Žďárek, 2025, s. 734)

Míra inflace se rovná procentní změně CPI za určité období. Míru inflaci vypočítáme jako rozdíl cenového indexu běžného a základního období, který následně vydělíme cenovým indexem základního období a následně výsledek vynásobíme stem.

$$\text{míra inflace} = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \times 100$$

Dále můžeme použít implicitní cenový deflátor, kdy použijeme vzorec:

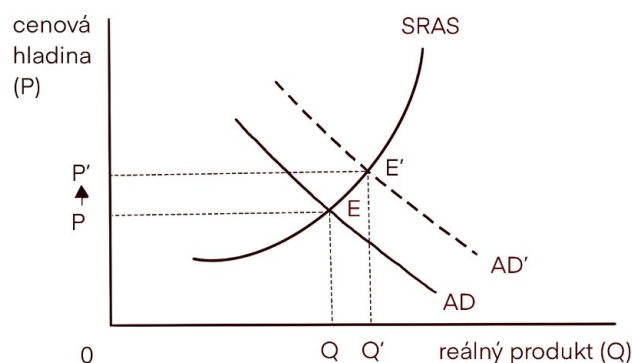
$$\text{míra inflace} = \frac{IPD_t - IPD_{t-1}}{IPD_{t-1}} \times 100$$

(Jurečka a kol., 2023, s. 132)

3.3 Poptávková inflace

Poptávková inflace neboli tažná inflace. Při inflaci musíme rozeznat dvě věci, a to inflační impulz a akomodování inflačního impulzu. Poptávkový inflační impulz vychází ze zvýšení některých agregátních výdajů (zvýšení státních výdajů, investic, spotřeby nebo čistého exportu), ale inflační impuls sám k inflaci nestačí. K tomu, aby došlo k inflaci, musí růst peněžní zásoby. V případě, kdy centrální banka reaguje na zvyšování peněžní zásoby, hovoříme o tom, že jej akomoduje neboli mu vychází vstříc. (Holman, 2016, s. 535–536)

Tento typ inflace je vyvoláván převahou agregátní poptávky nad agregátní nabídkou. Jedná se o situaci, kdy domácnosti, firmy, vláda a zahraniční subjekty chtějí spotřebovat větší produkt, než jaký při stálých cenách ekonomika vytváří. Dochází buď ke zvyšování nabídky nebo zvyšování ceny. Zvyšování ceny je v praxi mnohem častější. Přírozeným nástrojem rovnováhy mezi agregátní poptávkou a agregátní nabídkou je tedy cenový růst. (Jurečka a kol., 2023, s. 137)

Obrázek 5 Poptávková inflace

(vlastní zpracování dle Jurečka a kolektiv, 2023, s. 138)

3.3.1 Příčiny poptávkové inflace

- Přílišné zvyšování agregátní poptávky deficitním financováním ze státního rozpočtu. Domácnosti nebo jiné subjekty, které nakoupí státní dluhopisy, přesměrují své úspory k vládě. Takto získané prostředky pak stát využívá na nákup zboží, služeb či transferové platby.
- Dalším z důvodů poptávkové inflace jsou dlouhodobé investiční projekty. Na rozdíl od důchodotvorného účinku investic, který se dostavuje okamžitě a vyvolává

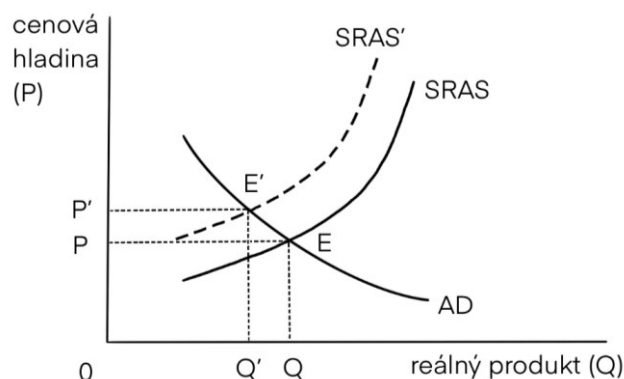
poptávku, kapacitotvorný účinek (zvýšení nabídky) se projeví s časovým odstupem, někdy i několikaletým. Tento nesoulad mezi nabídkou a poptávkou může vést k dočasné inflaci.

- Nerovnováha mezi investicemi a úsporami. V případě, že je v ekonomice víc investic než úspor, vzniká přebytek poptávky a z tohoto důvodu porostou ceny.
- Příliš velký objem úvěrů, který přesahuje tempo růstu potenciálního produktu, způsobí inflaci.
- Rychlé využití dříve vytvořených úspor. V případě, že firmy a domácnosti náhle utratí své dříve nahromaděné úspory, povede to ke zvýšení poptávky v krátkém časovém období. Pokud na to nabídka není schopná reagovat, dojde k růstu cen.
- Silný příliv zahraničního kapitálu může být taktéž podnětem k poptávkové inflaci. (Jurečka a kol., 2023, s. 138–139)

3.4 Nabídková inflace

Nabídková inflace neboli tlačaná inflace. Impulzem této inflace je zvyšování nákladů. Zpravidla se jedná o zvýšení ceny některé základní suroviny (například ropy) nebo o zvýšení mzdových nákladů. Nákladový šok sám nedokáže vyvolat inflaci, to lze až v případě, kdy se centrální banka rozhodne akomodovat zvýšení peněžních zásob. Až poté začíná inflace. (Holman, 2016, s. 538–539)

Nákladová inflace se nachází na straně nabídky. Je zapříčiněna zvyšováním cen vstupů do výroby neboli různé náklady na práci, kapitál a přírodní zdroje. Její název tlačaná inflace nahoru je vyvozen z toho, že rostoucí ceny tlačí ceny nahoru. (Jurečka a kol., 2023, s. 140)

Obrázek 6 Nákladová inflace

(vlastní zpracování dle Jurečka a kol., 2023, s. 140)

3.4.1 Příčiny nákladové inflace

- Zvýšení cen základních surovin a energií na světových trzích
- Politické události jako například války či politické zvraty, které taktéž vedou k cenovým šokům.
- Wage push inflace neboli mzdová inflace. Jedná se růst mezd, který je rychlejší než růst produktivity práce.
- Profit push inflace neboli zisková inflace, která je způsobená firmami v nedokonalé konkurenci, které mají monopol (oligopol) a zvyšují cenu své produkce.
- Importovaná inflace. Tento typ inflace se přenáší z jiných zemí prostřednictvím obchodu. Firmy mohou zvyšovat své příjmy tím, že vyváží produkty do zemí s vyššími cenami nebo silnějším měnovým kurzem, ale zároveň se mohou zvyšovat náklady jiných firem. Taktéž dováží-li firmy dražší vstupy, dochází ke zdražování produkce.
- Devalvace měny. Oslabení domácí měny zvyšuje cenu importovaného zboží. Platí to zejména pro komodity, jejichž ceny jsou stanoveny na světových trzích v cizích měnách.
- Tax-push inflace neboli inflace tlačená daněmi. Jedná se o zvyšování nepřímých daní, které zvyšuje vláda. Daně jsou součástí cen a díky tomu roste cenová hladina.
- Ekoinflace neboli ekologická opatření. Tato ekologická opatření jsou zaměřená na ochranu životního prostředí. Příkladem je například povinné zahrnutí nákladů na recyklaci do cen prodáváných produktů či snižování emisí instalací nákladných čistících zařízení. (Jurečka a kol., 2023 s. 141)

3.5 Inflace dle velikosti

Inflaci můžeme rozlišit do tří skupin podle tempa růstu cenového indexu ve sledovaném období, což je zpravidla jeden rok. Rozeznáváme inflaci plíživou, pádivou a hyperinflaci. Inflaci plíživou označovanou i jako inflaci mírnou a inflaci pádivou též označujeme jako inflaci utíkající. Hyperinflace často zobrazují blížící se rozvrat peněžního systému. V těchto

případech peníze ztrácí hodnotu a lidé využívají raději jinou měnu, popřípadě se vrací k přírodní směně. Za plíživou inflaci je považována inflace, která je do 10 %. Pádívá inflace se pohybuje nad 10 % a hyperinflace nad 100 %. (Farkačová, 2021, s. 129; Vejrnělek, Źďárek a kol., 2025, s. 720)

3.6 Inflace dle projevu

Inflaci podle jejího projevu lze rozdělit do tří kategorií: otevřenou, potlačenou a skrytou. O otevřené inflaci hovoříme v situaci, kdy ekonomická hladina vede k růstu cenové hladiny. Stát může tento proces regulovat pomocí různých nástrojů, jejichž cílem je inflaci zpomalit či dočasně zastavit. Tato opatření však neodstraňují samotné příčiny inflace, které se tak mohou projevit ve formě inflace potlačené. Tato inflace je někdy také označena jako inflace blokována. Důsledkem takových zásahů bývá například nedostatek některých druhů zboží, zvýšená míra úspor nebo rozšíření nelegálních trhů. Časem však tato inflace přechází zpět do otevřené inflace. U skryté inflace se jedná o zvýšení cen, které není zachyceno v cenových indexech. (Hobza a Hobza, 2016, s. 48)

3.7 Vztah inflace a nezaměstnanosti – Phillipsova křivka

Ve Velké Británii sledoval Novozéland'an A. W. Phillipse korelaci míry nezaměstnanosti a míry růstu nominálních mezd. Sledoval ji za více než stoleté období a jeho výsledkem je křivka, která je dodnes předmětem ekonomických diskusí. Původní křivka zobrazuje vztah mezi mzdovou inflací (růstem nominálních mezd) a mírou nezaměstnanosti. Při nízké nezaměstnanosti se zvyšuje konkurence mezi zaměstnavateli, když zaměstnavatelé hledají pracovníky. Pro zaměstnavatele je obtížné najít nové pracovníky, popřípadě je udržet, a toho docilují vyššími mzdami. Opakem je, pokud je vysoká nezaměstnanost, zvyšuje se konkurence mezi pracovníky, kteří nemají příliš vysoké nároky na zvýšení mzdy se strachu o ztrátu zaměstnání. (Holman, 2016, s. 543–544)

Phillipsova křivka byla v 60. letech upravena dvěma Američany, a to Paulem A. Samuelsonem a Robertem M. Sollowem. Křivka ukazuje vztah mezi cenovou inflací (růstem cen) a mírou nezaměstnanosti. Jejich úprava se týkala toho, že dali do vzájemného vztahu růst nominálních mezd, produktivity práce a cen. Z toho důvodu platí:

$$p = w - n$$

p – růst cen,

w – růst nominálních mezd

n – růst produktivity práce

Vše je udáváno v procentech. Z tohoto vztahu tedy vyplývá to, že firmy v průměru zvyšují ceny podle toho, jak se jim zvyšují pracovní náklady. Pracovní náklady se jim v průměru zvyšují podle toho, jak nominální mzdy přerůstají produktivitu práce. Znamená to tedy, když nominální mzdy rostou 8% tempem a produktivita práce roste 2% tempem, pak ceny budou růst zhruba 6% tempem. Avšak v 70. letech představy o volitelnosti mezi inflací a nezaměstnaností byly mylné. V 60. letech si totiž ekonomové mysleli, že mohou nezaměstnanost snížit, avšak inflace se zvýší a naopak. Což se v té době zdálo jako velice lákavá myšlenka. Bohužel tyto teorie byly mylné. (Holman, 2016, s. 544 a 546)

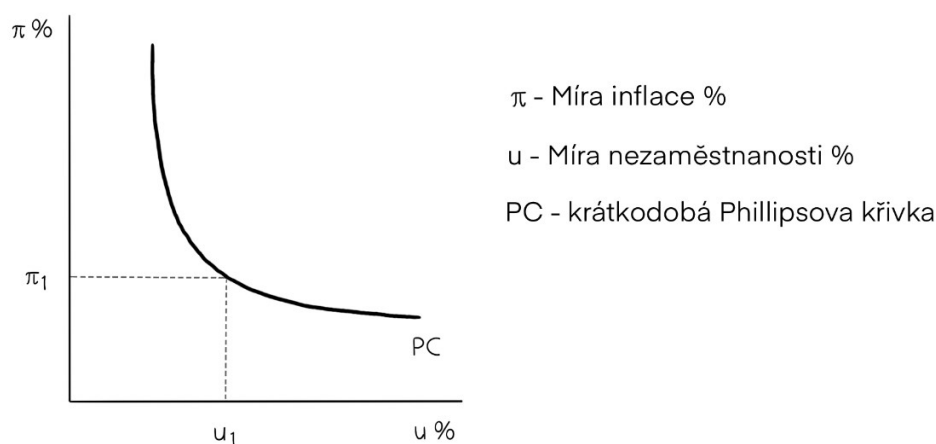
3.7.1 Phillipsova křivka a přirozená míra nezaměstnanosti

V 70. letech Milton Friedman upozornil, že volba mezi inflací a nezaměstnaností je pouhou iluzí. Friedman předpověděl, že pokud bude stát udržovat uměle nízkou nezaměstnanost podněcováním agregátní poptávky, inflace začne akcelarovat (růst). Jeho teorie se vyplnila, když v americké ekonomice začala růst jak inflace, tak nezaměstnanost, což bylo v rozporu s Phillipsovou křivkou. Ekonomika se přestala posouvat po křivce a začala se posouvat nad křivkou. Tuto situaci objasnil Friedman, když zavedl pojem přirozené míry nezaměstnanosti. V ekonomice se objevuje přirozená míra nezaměstnanosti, když je trh práce v rovnováze neboli vyskytuje se dobrovolná, eventuelně frikční nezaměstnanost. K dosažení této rovnováhy je nutné, aby byl splněný předpoklad pružných mezd, které regulují rovnováhu mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce. Friedman uznával, že přirozená míra nezaměstnanosti se přirozená míra nezaměstnanosti se v jednotlivých zemích liší a může dosahovat 4,5–8 %. To závisí na demografické struktuře dané země, na výši minimální mzdy, na pružnosti příslušných trhů práce a dalších faktorech, které ovlivňují dobrovolnou nezaměstnanost. Všechny tyto faktory se v čase mohou měnit a tím i přirozená míra nezaměstnanosti. Neexistují žádné relevantní důvody, proč by tyto faktory, zejména legislativní opatření, měly podléhat změnám v závislosti na inflaci. (Holman, 2016, s. 546; Jurečka a kol., 2023, s. 176–177)

Phillipsovu křivku je nutné rozlišit na krátkodobou a dlouhodobou. Krátkodobá Phillipsova křivka má klesající tvar a bere v úvahu vzájemnou substituci inflace a nezaměstnanosti. Dlouhodobá Phillipsova křivka je vertikála na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti (u_n). (Jurečka a kol., 2023, s. 177)

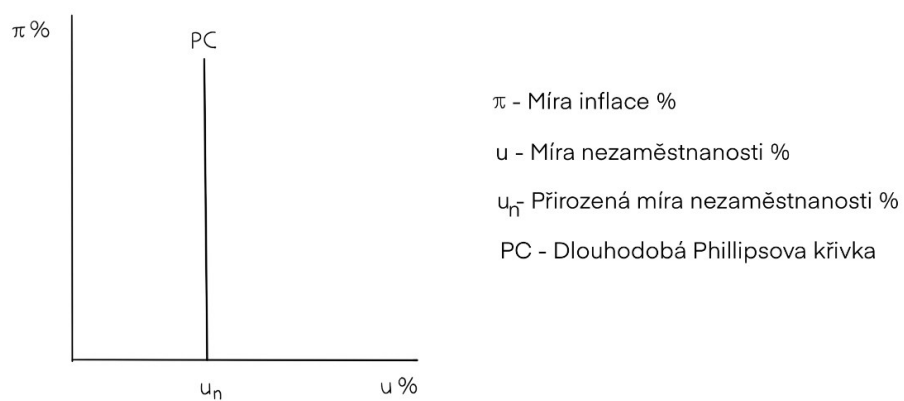
3.7.2 Akcelerující inflace

V případě, že se stát pokouší stlačit nezaměstnanost, důsledkem bude akcelerující inflace. Inflaci stát může stlačit pouze krátkodobě, ale nikoliv dlouhodobě, protože v dlouhém období se nezaměstnanost samovolně vrací na svou přirozenou míru. To se projevuje tak, že se Phillipsova křivka posune směrem vzhůru. Z toho nám vyplývá, že volba mezi nezaměstnaností a inflací existuje pouze v krátkém období, ale nikoliv v dlouhém období. V dlouhém období existuje pouze přirozená míra nezaměstnanosti. Z tohoto tvrzení vyplývá to, že stát není dlouhodobě schopný snížit nezaměstnanost prostřednictvím podněcováním agregátní poptávky. A také z toho vychází, že stát si nemůže volit mezi různými kombinacemi mezi nezaměstnaností a inflací. Jak již bylo řečeno, přirozená míra nezaměstnanosti se pohybuje okolo 4–8 %, v různých zemích je různě vysoká. V případě, že inflace akceleruje, znamená to, že je nezaměstnanost pod svoji přirozenou míru, a naopak v případě, že deceleruje (snižuje se míra nezaměstnanosti), je nezaměstnanost nad přirozenou mírou. V případě, že je inflace stálá, můžeme nezaměstnanost považovat za přirozenou. (Holman, 2016, s. 548–550)

Obrázek 7 Krátkodobá Phillipsova křivka

(vlastní zpracování dle Jurečka a kol., 2023, s. 177)

Obrázek 8 Dlouhodobá Phillipsova křivka

(vlastní zpracování dle Jurečka a kol., 2023, s. 177)

4 DEMOGRAFICKÉ FAKTORY

4.1 Věková struktura

Investice do lidského kapitálu s rostoucím věkem klesají. Mladší zaměstnanci jsou obvykle otevřenější změnám zaměstnavatele, což může zahrnovat i změnu lokality. Oproti tomu starší zaměstnanci už často měnit zaměstnání či lokalitu nechtějí. Získané pracovní zkušenosti pomáhají zaměstnancům lépe pochopit jejich silné stránky a pracovní preference. Proto lze prvních 10 let profesní dráhy vnímat jako období hledání pracovních příležitostí. (Ehrenberg a Smith, 2018, s. 409)

4.2 Vzdělávání

Investice do vzdělávání si zpravidla vyžaduje ochotu obětovat aktuální příjmy za vyšší výdělků v budoucnosti. Lidé, kteří absolvovali specializované pracovní kurzy nebo mají vyšší úroveň vzdělání, jsou schopni nabídnout vyšší produktivní potenciál než ti, kteří mají nižší kvalifikaci nebo nižší úroveň vzdělání. Tito lidé se uplatňují na lépe finančně ohodnocených pracovních pozicích a dosahují vyšší úrovně příjmů. Vzdělání je jedním z klíčových faktorů, které stanovují dosažitelnou mzdovou sazbu a výdělků pracovníků. Lidé s vyšší úrovní vzdělání mají lepší uplatnění na trzích práce, taktéž míra nezaměstnanosti vysokoškoláků je tradičně nejnižší. Oproti tomu nejvyšší nezaměstnanost se týká lidí se základním vzděláním. (Brožová, 2018, s. 129–130)

Při dosažení vyššího vzdělání výnosy zahrnují kromě vyšších výdělků ze zaměstnání i kulturní a ostatní nepeněžní zisky, zatímco náklady se obvykle odvíjí od ušlé hodnoty času strávené na získání těchto investic. Do nákladů explicitních můžeme zařadit například školné, nákup studijních pomůcek, učebnice, placení různých poplatků atd. Zatímco náklady na ubytování a stravování se většinou neuvažují, protože mají charakter utopených nákladů. Tyto náklady budeme platit, ať už budeme studovat na vysoké škole či nikoliv. Do nepřímých (implicitních) nákladů patří čas strávený na dosažení vzdělání, který jsme mohli využít prací. (Brožová, 2018, s. 135)

Mladší lidé mají vyšší celkové přínosy ze vzdělání ve srovnání se staršími pracovníky. Důvodem je že mladší lidé před sebou mají delší pracovní život. Z toho vyplývá, že mladší lidé se oproti starším pracovníkům budou chtít dále vzdělávat. Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím věkovou strukturu studentů je finanční stránka při vzdělání. Starší pracovníci s věkem dosahují obvykle vyšších mezd – kdyby se rozhodli vzdělávat, utrpěli by větší

ekonomické ztráty. To vysvětluje, proč je podíl starších studentů na vysokých školách nižší než u mladších ročníků. (Ehrenberg a Smith, 2018, s. 341 a 343)

Investice do vzdělání má kromě peněžního výnosu i nepeněžní výnos spojený s lepším pracovním místem. Představují například nové společenské a pracovní prostředí, díky kterému máme nové společenské vztahy a kontakty. Vzdělávací investice zároveň představují investice do společenské pozice. Společenská pozice s sebou přináší určitou úroveň sociální a politické participace a určitý způsob života, jako je například péče o vlastní zdraví a další. (Brožová, 2018, s. 135)

Vzdělání není jediným faktorem, který určuje výši mezd. Dalšími faktory jsou například délka pracovní praxe, pohlaví, typ zaměstnání, velikost firmy, typ zaměstnání, odvětví, vedoucí pozice, typ pracovní smlouvy a velikost obce. Výše mezd by byly v těchto případech rozdílné. Čím homogennější skupinu pracovníků budeme analyzovat, tím nižší rozdíly podle vzdělání budou. (Raudenská a Večerník, 2019, s. 40–41)

4.3 Podíl mužů a žen na trhu práce

Muži a ženy na tom ekonomicky nejsou stejně. Rozdíl v odměňování mezi muži a ženami je rozdíl mezi průměrnými mzdami. Neupravený rozdíl je rozdíl mezi průměrným hrubým hodinovým výdělkem mužů a žen, který je vyjádřený jako procentní podíl příjmu mužů. Nebere v úvahu věk, odpracované hodiny, vzdělání ani druh práce. Pro statistiky se berou v úvahu pouze společnosti s 10 nebo více zaměstnanci. Ve většině případů jsou evropské ženy hůře mzdově ohodnocované než muži. V průměru se jedná o rozdíl 15 % v hrubé hodinové mzdě. Největší rozdíly mají v Estonsku, kdy ženy vydělávají o 23 % méně než muži. Ženy jsou často více zastoupeny v hůře placených odvětvích nebo jich velmi mnoho pracuje na částečný úvazek. Důvodem je často narození dítěte či starání se o příbuzné. Téměř 30 % žen pracuje v Evropské unii na částečný úvazek. Podíl žen na trhu práce je nižší i přesto, že ženy častěji dokončí vysokoškolské vzdělání než muži. (Evropský parlament, 2020)

Důležité je si uvědomit, že ženy na trhu práce vyhledávají jiné profese než muži. A to spíše humanitárního zaměření, často pracují v administrativě, školství a zdravotnictví, jedná se o odvětví s nižším mzdovým ohodnocením na rozdíl například od bankovního a finančního sektoru, kde častěji pracují muži a jsou zde vyšší mzdové sazby. (Brožová, 2018, s. 182)

5 MIGRACE

Migrace představuje pohyb, stěhování lidí z jednoho místa na druhé s cílem delšího pobytu. Rozlišujeme migraci interregionální, která probíhá mezi regiony v rámci jedné země, internacionální mezi státy, dále intrakontinentální mezi státy v rámci jednoho kontinentu a interkontinentální, která probíhá mezi kontinenty. Motivace, z jakých se lidé rozhodnou k migraci, mohou být různé – například politické (válka, politická nestabilita), ekonomické (nedostatek pracovních a jiných příležitostí, chudoba), enviromentální (přírodní katastrofa), psychologické, kulturní, demografické, sociální či ryze osobní. (Brožová, 2018, s. 227)

Rozlišujeme push a pull faktory, kdy push faktor vytlačí člověka z jeho země, tyto faktory ho vedou k emigraci. Tento faktor se projevuje zejména u méně rozvinutých zemí, kde jsou špatné ekonomické a životní podmínky, nízké mzdy, špatná sociální a zdravotní péče apod. Tyto důvody motivují lidi k odchodu ze svých zemí za lepšími podmínkami. Kdežto pull faktory lákají lidi k odchodu do jiných zemí. Ty jsou podstatné ve vyspělých zemích, kde jsou vysoké mzdy a vysoká poptávka po práci, což láká imigranty z chudších zemí. Účinek těchto vlivů se v poslední době zvyšuje, vyspělé země těmito vlivy lákají pracovníky k příchodu, protože tyto země nabízí alternativní pracovní příležitosti, vysoké mzdy, zdravé životní prostředí, svobodu, bezpečí apod. To má však za příčinu to, že v chudších, méně rozvinutých zemích klesá nabídka práce a mzdy rostou, zatímco ve vyspělých zemích roste nabídka práce a mzdy klesají. Rozdíly mezi zeměmi se tak postupně snižují. (Brožová, 2018, s. 230)

Migrace je výrazně selektivní proces, nezapojí se do něj tedy všichni lidé. Míra mobility je obecně vyšší zejména u mladších a vzdělanějších lidí. Důvody, proč migrují hlavně mladí lidé, lze vysvětlit dvěma důvody. Zaprvé je u mladších lidí delší časový horizont, během něhož mohou získávat výhody z investic, což zároveň zvyšuje současnou hodnotu z těchto přínosů. Druhým důvodem je, že velká část nákladů na migraci je psychická. Například ztráta spojení a vzdání se přátel, komunitních vazeb apod. S přibývajícím věkem se naše vztahy s komunitou prohlubují a ztráty spojené s odchodem jsou intenzivnější. (Ehrenberg a Smith, 2018, s. 385–386)

Rozhodování o migraci

Z makroekonomického hlediska lze migraci vyjádřit jako funkci mezd a nákladů:

$$M_{ij} = f(W_i, W_j, C_{ij})$$

M_{ij} – migrace mezi zeměmi i a j

W_i – mzda v zemi i

W_j – mzda v zemi j

C_{ij} – náklady na migraci

(Brožová, 2018, s. 231)

Podle tvrzení Brožové (2018, s. 231) platí, že „vlády mohou kontrolovat migrační toky a uplatňovat různé regulační opatření, kterými mohou měnit situaci na trzích, z nichž migranti odcházejí a na které přicházejí.“

Mikroekonomický model se soustředí na rozhodování jednotlivců, zda pro ně bude výhodnější migrovat či zůstat v dané zemi, aby maximalizoval svůj celoživotní užitek. Každý jedinec zvažuje výnosy a náklady spojené s migrací a vybírá si tu zemi, kde je očekávaný diskontovaný čistý příjem nejvyšší, což znamená také nevyšší míru zhodnocení investice do lidského kapitálu. Pokud bude čistý příjem z migrace kladný, člověk se rozhodne migrovat, tj. když výnosy z migrace budou dostatečnou kompenzací nákladů na ni. Současná hodnota budoucích výdělků v cílové zemi, snižena o současnou hodnotu budoucích výdělků doma a o náklady migrace, musí být kladná:

$$PV_B - PV_A - C > 0$$

PV_B – současná hodnota budoucích výdělků v cílové zemi

PV_A – současná hodnota budoucích výdělků doma

C – náklady na migraci

Současnou hodnotu budoucích výdělků zjišťujeme diskontováním. Zjišťujeme tak jak cílovou, tak domácí zemi. Když mladý člověk obětuje celoživotní výdělek v domácí zemi:

$$PV_A = w_{25}^A + \frac{w_{26}^A}{(1+r)} + \frac{w_{27}^A}{(1+r)^2} + \dots + \frac{w_{65}^A}{(1+r)^4}$$

(Brožová, 2018, s. 231)

6 NEZAMĚSTNANOST

Nezaměstnanost se pojí s nižší životní úrovní a také se zastaráváním lidského kapitálu. V případě, že je příliš vysoká míra nezaměstnanosti, znamená to, že dochází k plýtvání a výrobní faktor není plně využíván. Rozlišujeme ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Mezi ekonomicky aktivní zařazujeme lidi, kteří jsou zaměstnaní a nezaměstnaní. Mezi ekonomicky neaktivní patří studenti, důchodci či ženy nebo muži v domácnosti. Zaměstnaný je ten, kdo vykonává jakékoliv placené zaměstnání nebo podnikání. Nezaměstnaný je ten, kdo je schopný pracovat a je schopný do práce nastoupit, je to člověk, kterému je minimálně 15 let, je bez práce a zároveň aktivně hledá zaměstnání. (Brožová, 2018, s. 248, Lipovská, 2017, s. 89–90)

Nezaměstnanost ohrožuje určité skupiny populace jako například mladé lidi, kteří skončili se střední nebo vysokou školou a ucházejí se o své první pracovní místo. Oproti ostatním jsou značně znevýhodněni, jelikož nemají praktické zkušenosti, základní pracovní návyky a určité pracovní kontakty, které ulehčují orientaci na trhu práce. Další skupinou jsou starší lidé, ženy s malými dětmi, zdravotně postižení občané, romské etnikum, lidé s nízkým vzděláním a přicházející imigranti. (Buchtová a kol., 2013, s. 82)

Rozlišujeme registrovanou nezaměstnanost a obecnou míru nezaměstnanosti. Registrovaná nezaměstnanost nám ukazuje to, že se lidé hlásí na úradech práce, protože chtějí pobírat podporu v nezaměstnanosti, ale také očekávají, že jim Úřad práce pomůže najít zaměstnání. Na Úřadu práce nejsou zahrnuti pracovníci, kteří pracují na zkrácený úvazek a taktéž krátkodobě nezaměstnaní, kteří se na Úřad práce vůbec nehlásí. Úřad práce taktéž odstraňuje z evidence dlouhodobě nezaměstnané, kteří nárok na podporu nezaměstnanosti již ztratili. Z těchto důvodů může být skutečná nezaměstnanost vyšší než ta registrovaná. Avšak zde máme i lidi, kteří navyšují registraci. Jsou to lidé, kteří se registrují na Úřad práce, ale práci skutečně nehledají a žijí ze sociální podpory. Očekávaná míra nezaměstnanosti je procentuální podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle. To tedy znamená všechny osoby, které jsou starší 15 let a které jsou buď zaměstnané nebo nezaměstnané. (Lipovská, 2017, s. 89–90; Brožová, 2018, s. 248–249)

6.1 Dělení nezaměstnanosti

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Nezaměstnanost můžeme dělit podle dobrovolnosti na dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnanost. Dobrovolná nezaměstnanost je, když nezaměstnaný hledá práci, ale

vyžaduje vyšší mzdu, než je mu nabízena, a z toho důvodu nemůže práci najít. Mezi alternativní možnosti se řadí podpora v nezaměstnanosti. V případě, kdy je podpora v nezaměstnanosti nízká a zároveň se poskytuje jen po krátkou dobu, nutí lidi si rychleji najít práci. Naproti tomu u nezaměstnanost nedobrovolné člověk akceptuje mzdu, která mu je nabízena na trhu, a i přesto práci nemůže najít. Nedobrovolná nezaměstnanost se také týká lidí, kteří nemají vhodné alternativní možnosti, protože je pro ně rekvalifikace nebo získání jiného zdroje obživy velmi obtížné. (Hobza a Hobza, 2016, s. 53)

Krátkodobá a dlouhodobá nezaměstnanost

Rozlišujeme krátkodobou a dlouhodobou nezaměstnanost. Krátkodobá nezaměstnanost je považována za relativně méně závažný problém. Zejména v případě, kdy délka doby, kdy člověk nepracuje, trvá méně než několik týdnů. I přesto má pro jednotlivé subjekty tato nezaměstnanost ekonomickou a psychologickou zátěž. Jedná se o nevyhnutelný jev, který doprovází každý vývoj dynamické strukturálně proměnlivé ekonomiky. Oproti tomu dlouhodobá nezaměstnanost je závažným problémem. Jedná se o nezaměstnanost, která trvá déle než rok. Taktéž jsou negativně ovlivněny rodiny nezaměstnaných. (Jurečka a kol., 2023, s. 157)

Důsledkem dlouhodobé nezaměstnanosti se ztrácí hlavní zdroj uspokojování životních potřeb, dochází k ničení časového harmonogramu pracovního dne, vzniká osobní i rodinná ekonomická nejistota, ztrácí se možnost získávání a udržování pracovních dovedností a návyků. Dlouhodobou nezaměstnaností dochází k omezení sociálních kontaktů s přáteli a spolupracovníky, také se vytrácí smysl života. Pro člověka, který se ocitne v dlouhodobé nezaměstnanosti, se často jedná o stresující událost, kdy se člověka zmocní nejistota a strach z budoucnosti. (Buchtová a kol., 2013, s. 49–50)

Frikční, sezónní, strukturální a cyklická nezaměstnanost

Nezaměstnanost dále dělíme podle příčin vzniku, a to na frikční, sezónní, strukturální a cyklickou. Frikční nezaměstnanost je způsobena přirozenými frikcemi v ekonomice neboli dočasnými překážkami, tj. měnícími se podmínkami na trhu, je to krátkodobá nezaměstnanost. Je zapříčiněna tím, že lidé mění pracovní místo. Důvodem frikční nezaměstnanosti může být stěhování za prací. Sezónní nezaměstnanost je způsobena tím, že některé zaměstnání lze vykonávat jen v určitém ročním období, jako je například cestovní ruch, stavebnictví nebo zemědělství. Strukturální nezaměstnanost je nezaměstnaností, která je způsobena strukturálními změnami v ekonomice, které snižují počet některých pracovních míst a vytvářejí jiná pracovní místa, pro která ale nezaměstnaní nemají kvalifikaci. Tento

typ nezaměstnanosti trvá déle než frikční nezaměstnanost. A nakonec cyklická nezaměstnanost, která je způsobná v důsledku hospodářských krizí, vzniká, když je ekonomika v recesi a majitelé jsou nuceni propouštět. (Arnold, 2019, s. 149; Lipovská, 2017, s. 90–91)

6.2 Měření nezaměstnanosti

6.2.1 Míra nezaměstnanosti

Nezaměstnanost můžeme vyjádřit buď mírou nezaměstnanosti, která je vyjádřena v procentech, nebo pomocí absolutního čísla, které má omezenou výpovědní schopnost. Míra nezaměstnanosti se vypočítá jako poměr nezaměstnaných k celkovému počtu ekonomicky aktivních (součet počtu zaměstnaných a nezaměstnaných). Vzorec pro výpočet míry nezaměstnanosti v %:

$$u = \frac{U}{L + U} \times 100$$

u – míra nezaměstnanosti v %

U – počet nezaměstnaných

L – počet zaměstnaných

(Brožová, 2018, s. 248)

Míra nezaměstnanosti se vyjadřuje nejenom za celou zemi, ale také za jednotlivé regiony. Abychom mohli podrobněji zkoumat trh práce, rozlišujeme i míru nezaměstnanosti u dílčích skupin obyvatelstva jako například u žen, mužů, podle věkových skupin, podle úrovně dosaženého vzdělání atd. (Jurečka a kol., 2023, s. 155)

6.2.2 Podíl nezaměstnaných osob

Jedná se o druhý ukazatel nezaměstnanosti v České republice. Podíl nezaměstnaných osob je počítán Ministerstvem práce a sociálních věcí v České republice. Je to poměr mezi počtem dosažených uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let (obyvatelé v produktivním věku), kteří jsou evidováni na Úřadu práce, a počtem všech obyvatel v produktivním věku.

$$\text{podíl nezaměstnaných osob} = \frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{počet osob v produktivním věku}} \times 100$$

(Jurečka a kol., 2023, s. 156)

6.2.3 Míra ekonomické aktivity

Dalším způsobem, kterým můžeme popisovat trh práce v dané zemi, je míra ekonomické aktivity. Jedná se o poměr počtu ekonomicky aktivních osob k obyvatelstvu v produktivním věku; míra ekonomické aktivity je vyjádřena v procentech.

$$\text{míra ekonomické aktivity} = \frac{\text{počet ekonomicky aktivních osob}}{\text{obyvatelé v produktivním věku}} \times 100$$

(Jurečka a kol., 2023, s. 157)

6.3 Přírozená míra nezaměstnanosti

Jedná se o jeden z nejdůležitějších ukazatelů, který popisuje trh práce. Přírozená míra nezaměstnanosti se mění mezi jednotlivými zeměmi, ale mění se taktéž v čase v rámci jedné ekonomiky. Tento ukazatel popisuje rovnovážnou úroveň nezaměstnanosti v dané ekonomice. Jde o míru nezaměstnanosti, jež se nachází ve stavu dlouhodobé rovnováhy. V případě, kdy má země přírozenou míru nezaměstnanosti a využívá optimálně své zdroje. Pokud se v dané zemi vyskytuje nezaměstnanost, jedná se o nezaměstnanost dobrovolnou, která je způsobena dopadem působení tržních sil. Obvykle zahrnuje frikční a krátkodobou nezaměstnanost. Přírozená míra nezaměstnanosti je míra, při níž je inflace stabilní a v ekonomice nesílí inflační tlak. Pokud se ekonomika nachází v tomto stavu, znamená to, že pracovní zdroje jsou optimálně využívány a při rovnovážných mzdových sazbách jsou zaměstnání všichni lidé, kteří jsou s touto úrovní mzdové sazby spokojeni. Tato míra nezaměstnanosti se v čase mění v závislosti na různých faktorech, jako jsou demografické změny, vysoká mezní míra zdanění pracovních důchodů, úroveň motivace obyvatel hledat zaměstnání či rostoucí význam sociálně-psychologických faktorů v životě člověka (spětí s rodinou a prostředím). Klíčovou roli hraje také efektivita trhu práce, tedy způsob, jakým pracovníci nacházejí volná pracovní místa, a míra flexibility trhu v reakci na ekonomické změny. (Brožová, 2018, s. 250; Jurečka a kol., 2023, s. 162)

6.4 Opatření ke snížení nezaměstnanosti

Stát může prostřednictvím hospodářské politiky účinně ovlivnit míru nezaměstnanosti. Jedním z hlavních nástrojů je kombinace expanzivní, fiskální a měnové politiky, která podporuje agregátní poptávku a tím přispívá k hospodářskému růstu a optimálnímu využití ekonomického potenciálu. Jednou z dalších možností je využití aktivní politiky zaměstnanosti. Zahrnuje opatření, jako jsou rekvalifikace, podpora veřejně prospěšných

prací, dotace na vytváření nových pracovních míst nebo podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Důležitou roli sehrává také pasivní politika zaměstnanosti, která pomáhá řešit negativní dopady nezaměstnanosti. Tato politika je založena na kvalitní činnosti úřadů práce. To zahrnuje bezplatné poskytování informací o volných pracovních místech a vyplacení podpor v nezaměstnanosti. Dalším přístupem ke snižování nezaměstnanosti je podpora malých a středních podniků, které často zaměstnávají pracovní sílu, která není atraktivní pro velké firmy. Moderním trendem v oblasti zaměstnanosti je koncept flexicurity, jež kombinuje flexibilitu trhu práce s jistotami pro zaměstnance. Cílem je hledání rovnováhy mezi pružností trhu práce a ochranou pracovníků. (Jurečka a kol., 2023, s. 172-173)

II PRAKTICKÁ ČÁST

7 ŠIRŠÍ SOUVISLOSTI KONFLIKTU NA UKRAJINĚ A JEHO DOPADY NA MIGRACI V RÁMCI EVROPSKÉHO TRHU PRÁCE

7.1 Příčiny a důsledky války na Ukrajině

Válka na Ukrajině začala již v roce 2014 ruskou anexí Krymu poté, co v roce 2013 odmítl tehdejší ukrajinský prezident Viktor Janukovyč podepsat dohodu o asociaci s EU, což vedlo k protestům nazývaným Euromajdan. Protestující se dožadovali, aby Janukovyč odstoupil a aby byly uspořádány předčasné volby. Tyto demonstrace měly za důsledek to, že byl prezident v únoru 2014 svržen. Rusko to využilo jako důvod k anexi Krymu a podpoře separatistických hnutí na východě Ukrajiny. Krym byl připojen k Rusku. Následně eskaloval konflikt na východní Ukrajině, kdy přišly o život tisíce lidí a tisíce obyvatel muselo uprchnout ze svých domovů. Dne 24. února 2022 došlo k eskalaci konfliktu, když Rusko zahájilo rozsáhlou invazi na Ukrajinu, což vedlo k masové migraci obyvatelstva a značné devastaci země. (Charita Česká republika Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce, 2025)

Mnozí ukrajinští obyvatelé museli opustit své domovy. Válka vyhnala téměř třetinu tamních obyvatel včetně více jak poloviny ukrajinských dětí. Vedlo to k masivní migraci obyvatelstva. Jedná se o největší uprchlickou vlnu v Evropě od druhé světové války. Kromě toho se přibližně 3,7 milionů Ukrajinců přesunulo do bezpečnějších oblastí uvnitř své země. Nejvíce ukrajinských uprchlíků přijalo Polsko, Německo a Česká republika, přičemž významný počet našel azyl také v Kanadě a Spojených státech. Kromě poskytnutí dočasné ochrany evropské státy uprchlíkům nabídly také přístup k pracovnímu trhu, vzdělání a zdravotní péči. (Charita Česká republika Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce, 2025)

7.2 Migrační vlny počet uprchlíků z Ukrajiny a jejich rozložení

Na základě veřejně dostupných aktuálních dat UNHCR můžeme vidět, že největší část ukrajinských uprchlíků se nachází v Evropě. K 20. březnu 2025 se v Evropě celkem nacházelo 6 372 500 uprchlíků, kteří utekli z důvodů války. Celosvětově uprchlo 6 932 700 osob. Statistiky UNHCR sestavuje z údajů poskytovaných úřady dané země.

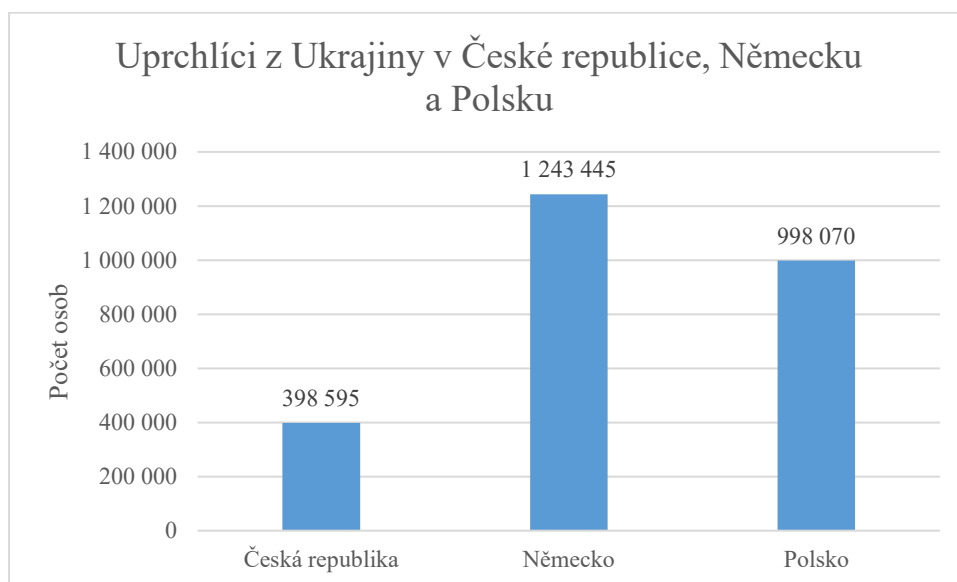
Tabulka 1 Ukrajinští uprchlíci v Evropě a mimo Evropu

Ukrajínští uprchlíci zaznamenaní v Evropě	6 372 500
Ukrajínští uprchlíci zaznamenaní mimo Evropu	560 200

Ukrajínští uprchlíci celosvětově	6 932 700
----------------------------------	-----------

(vlastní zpracování, Operational Data Portal, 2025)

V České republice se k 23. 2. 2025 nacházelo 398 595 osob s dočasnou ochranou. V Německu se k 11. 1. 2025 jedná o přibližně 1 243 445 osob a v Polsku to k 14. 1. 2025 bylo 998 070 osob.

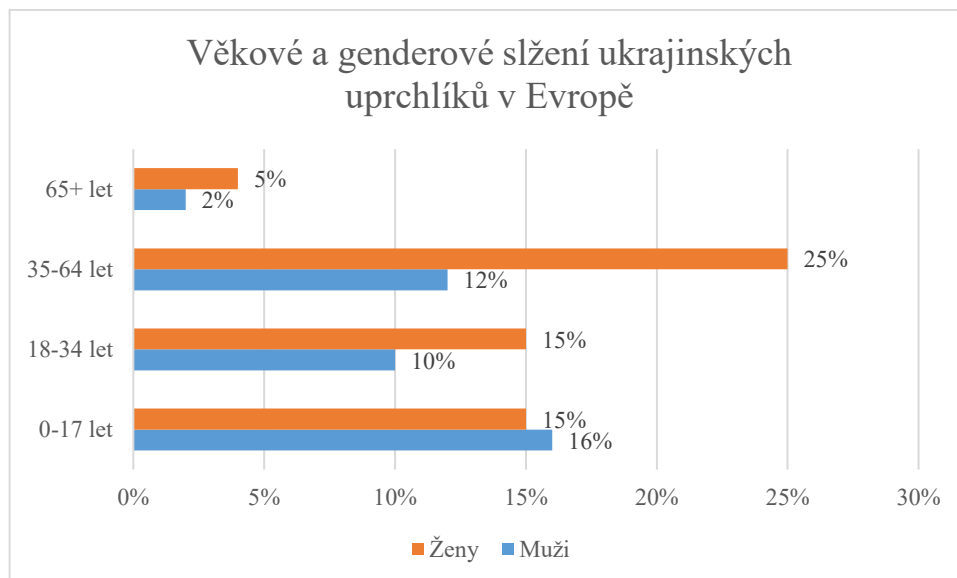

Obrázek 9 Uprchlíci z Ukrajiny v České republice, Německu a Polsku

(vlastní zpracování, Operational Data Portal, 2025)

7.2.1 Věkové a genderové složení uprchlíků z Ukrajiny v Evropě

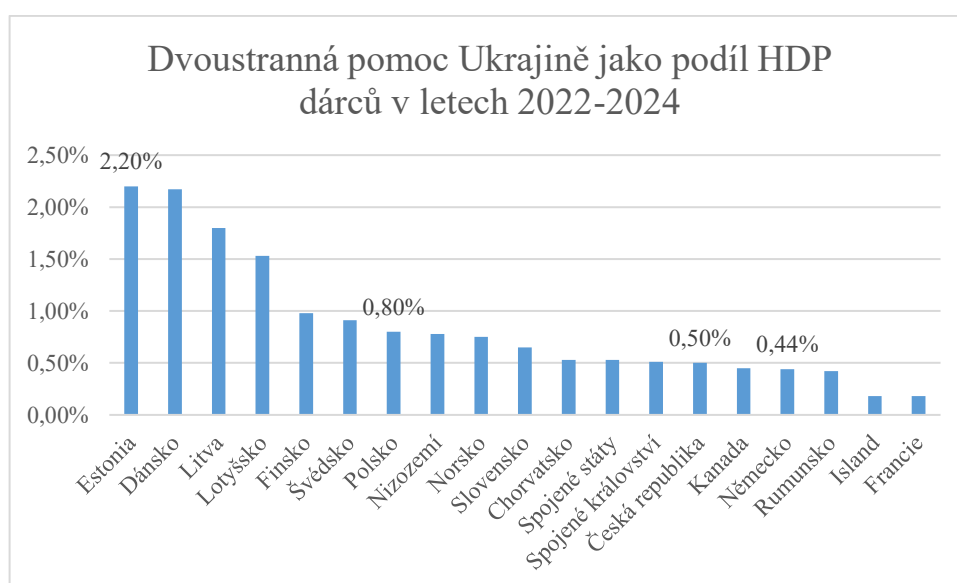
Odhaduje se, že 76 % uprchlíků z Ukrajiny tvoří ženy a děti. Lidé nejčastěji prchají z východu a jihu Ukrajiny, je to přibližně 58 % všech uprchlíků. Celkově 59 % tvoří ženy a 41 % tvoří muži. 31 % tvoří děti, z toho 16 % tvoří chlapci a 15 % dívky. Ve věku od 18 do 34 let se nachází v Evropě celkem 25 % ukrajinských uprchlíků, z toho 10 % tvoří muži a 15 % ženy. Ve věku od 35 do 64 let se v Evropě vyskytuje celkově 37 %, z toho 12 % tvoří muži a 25 % ženy. 7 % tvoří starší lidé s mírně vyšším podílem žen než mužů. Data jsou z února 2025.

Obrázek 10 Věkové a genderové složení ukrajinských uprchlíků v Evropě
(vlastní zpracování, UNHCR, 2025)

7.3 Ekonomická pomoc Ukrajině

Graf ukazuje, jak které země ekonomicky pomohly Ukrajině jako podíl HDP v letech 2022 až 2024. Data jsou zpracovaná na základě dostupných dat, které udává Statista. Estonsko darovalo nejvíce procent svého HDP, přispělo 2,2 %. Po Estonsku následovalo Dánsko s 2,17 % svého HDP. Kromě severských a pobaltských zemí darovalo největší podíl na HDP Polsko s 0,80 %. Česká republika darovala 0,50 % svého HDP a Německo 0,44%

Obrázek 11 Dvoustranná pomoc Ukrajině jako podíl na HDP dárců v letech 2022–2024
(vlastní zpracování, Statista, 2025)

Největší bilaterální pomoc Ukrajině přispěly Spojené státy, a to konkrétně 144 miliard eur, které přesáhli k 31. 12. 2024. Druhou největší částku přispěly instituce Evropské unie, jako jsou Evropská rada a Evropská komise, ty přispěly téměř 49 miliard eur. Od 24. ledna 2022 poskytlo Německo mezi členskými státy Evropské unie největší objem bilaterální pomoci Ukrajině, který dosáhl přibližně 15 miliard eur. (Statista, 2025)

7.3.1 Pomoc Evropské unie ukrajinským uprchlíkům

V důsledku války na Ukrajině poskytla EU Ukrajině finanční, politickou, koordinovanou humanitární a materiální podporu. Mezi konkrétní opatření patří humanitární pomoc vnitřně vysídleným osobám na Ukrajině, mechanismus dočasné ochrany Ukrajinců v EU, technická a finanční podpora pro členské státy, které poskytují útočiště uprchlíkům, podpora v oblasti civilní ochrany poskytovaná Ukrajině a zemím, které přijímají uprchlíky, a Úřadu OSN pro uprchlíky, a také podpora hranic pro země EU přijímající uprchlíky a Moldavsko. (Rada Evropské unie, 2025)

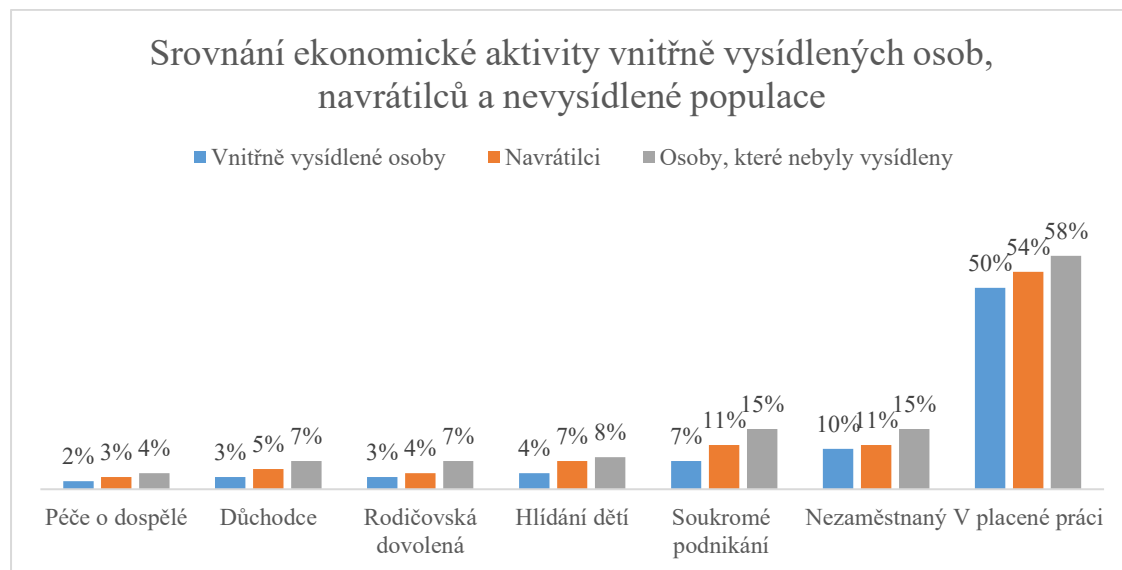
V případě výjimečných situací hromadného přílivu osob lze aktivovat dočasnou ochranu, která je mechanismem EU. Cílem dočasné ochrany je zmírnit tlak na vnitrostátní azylové systémy pro země Evropské unie. Dále pak poskytnout vysídleným osobám kolektivní ochranu. Z důvodu války na Ukrajině Evropská unie aktivovala mechanismus dočasné ochrany pro Ukrajince v březnu 2022. Mechanismus byl původně zaveden jen na jeden rok, avšak byl už několikrát prodloužen, naposledy to bylo do 4. března 2026. Lidé, kteří používají dočasnou ochranu, mají následující práva: přístup na trh práce, oprávnění k pobytu a přístup k bydlení a sociální a lékařskou pomoc. V případě dětí a dospívajících bez doprovodu se jedná o lékařskou pomoc, poručníctví či opatrovnictví a také přístup ke vzdělávání. (Rada Evropské unie, 2025)

8 ANALÝZA VYBRANÝCH FAKTORŮ OVLIVŇUJÍCÍCH VÝVOJ TRHU PRÁCE

8.1 Vývoj trhu práce na Ukrajině

V srpnu 2024 byla odhadovaná míra zaměstnanci mezi respondenty 67 % (v produktivním věku 18–60 let), což je o 6 procentních bodů méně než před začátkem války, tedy před únorem 2022. Míra zaměstnanosti byla především velmi nízká v částech Ukrajiny, které byly zasaženy konfliktem či byly dříve okupovány, jako je Dněcká a Mykolajivská oblast. Velké rozdíly jsou v genderových rozdílech, ženy v produktivním věku, které jsou zaměstnány, tvoří 63 %, a muži tvoří 72 %. Mezi sledovanými respondenty bylo 11 % respondentů v produktivním věku nezaměstnaných, z toho 48 % si aktivně hledalo práci, zbytek nikoli. Překážkou při hledání zaměstnání na Ukrajině je nedostatek pracovních míst a nízké platy, ale také nemoci a domácí či pečovatelské povinnosti. Vnitřně přesídlené osoby v produktivním věku na Ukrajině výrazně častěji hledaly zaměstnání 61 % ve srovnání s ostatními skupinami obyvatelstva, jako jsou navrátilci (50 %), nebo osoby, které nebyly nuceny opustit své domovy (44 %). Tento rozdíl naznačuje, že vnitřně vysídlené osoby se častěji ocitají v situaci nedobrovolné nezaměstnanosti než záměrně mimo trh práce. Míra nezaměstnanosti mezi muži a ženami se výrazně nelišila, ženy v produktivním věku tvoří 11 % a muži 10 %. Nezaměstnané ženy méně často hledaly práci (45 %) ve srovnání s muži (52 %). (IOM, 2025)

Největší podíl je lidí, kteří jsou zaměstnaní v práci a nebyli vysídlení (58 %) – jsou to lidé, kteří zůstali na Ukrajině. Následují navrátilci (54 %), tedy lidé, kteří se vrátili ze zahraničí, a o vnitřně vysídlené osoby (50 %), tedy lidé, kteří se přesunuli v rámci Ukrajiny. Nezaměstnanost je nejvyšší u osob, které nebyly vysídleny (15 %), následovaná navrátilci (11 %) a vnitřně vysídlenými osobami (10 %). Celkový graf zobrazuje, že vnitřně vysídlené osoby mají méně stabilní postavení na trhu práce ve srovnání s těmi, kteří nebyli vysídlení.

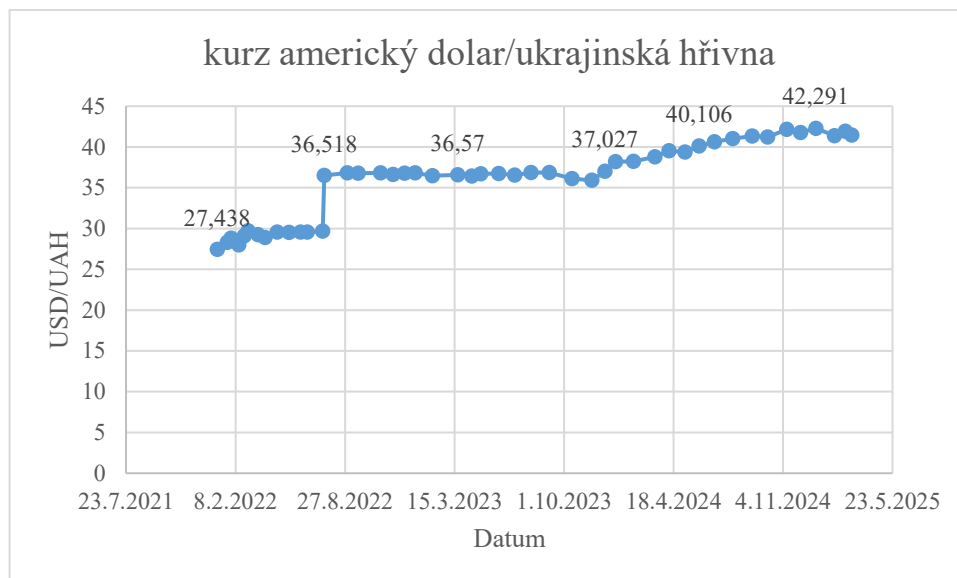

Obrázek 12 Srovnání ekonomické aktivity vnitřně vysídlených osob, navrátilců
a nevysídlené populace
(vlastní zpracování, IOM, © 2025)

Nerovnováha mezi nedostatkem pracovních sil a současným nedostatkem pracovních míst poukazuje na nesoulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce. Tento problém je způsoben především mobilizací mužů do ozbrojených sil a vysídlováním obyvatel jak v rámci Ukrajiny, tak do zahraničí, což vedlo ke změně demografického složení pracovní síly. V důsledku těchto změn dochází ke snížení účasti osob v produktivním věku na trhu práce (zejména mužů). Jelikož ženy a starší pracovníci často nenahrazují pracovní sílu v profesích, kde často dominují muži, což negativně ovlivňuje podniky fungovat, může to vést k poklesu poptávky po práci. (IOM, 2025)

8.2 Kurz ukrajinské hřivny

Od prosince 2024 až do března 2025 byl průměrný kurz 1 USD = 41,105 UAH. Z důvodů ruské agrese musela centrální banka devalvovat měnu o 25 %, tedy z 29,25 hřivny na 36,5686 hřivny. Jedním z důvodů byl ten, že se lidé, kteří prchali ze země, snažili získat platební prostředky, prostřednictvím kterých by se doplatili v zahraničí. Obyvatelé se také snažili zachovat hodnotu svých úspor. Například k datu 3. 1. 2024 byl kurz 38,195 hřivny. K datu 11. 11. 2024 byl kurz 42,177, zatímco 10. 3. 2025 byl kurz 41,457. Mezinárodní finanční instituce a partneři poskytli Ukrajině finanční pomoc. Tyto prostředky pomohly Ukrajině stabilizovat měnu na určité úrovni, ale kurz zůstal volatilní. (Molnár, 2023)

Obrázek 13 Kurz americký dolar/ukrajinská hřivna (USD/UAH)

(vlastní zpracování, Kurzy.cz, 2025)

8.2.1 Vztah ukrajinské hřivny a trhu práce

Oslabení kurzu hřivny mělo přímý vliv na trh práce. Z důvodu oslabení kurzu hřivny rostou ceny komodit, díky čemuž se zvyšují životní náklady obyvatel. Vyšší životní náklady nutí zaměstnavatele zvyšovat mzdy, avšak mnoho podniků tyto zvýšené mzdy nedokáže financovat a z toho důvodu musí propouštět zaměstnance. Dalším důsledkem je to, že uprchlíci, kteří jsou zaměstnáni v zahraničí posílají svým rodinám na Ukrajinu peníze. Díky tomu se stabilizují příjmy rodin, ale také podporují poptávku po zboží a službách. Jednou z nevýhod je to, že do zahraničí odchází kvalifikovaná pracovní síla, což zvyšuje nedostatek pracovníků na Ukrajině. (National Bank of Ukraine, 2025)

8.3 Vývoj trhu práce v České republice

Tabulka obsahuje šestileté průměry tří ukazatelů, a to míry ekonomické aktivity, míry zaměstnanosti a obecné míry nezaměstnanosti v České republice. Sledované období je od roku 2019 až po rok 2024. Na základě dostupných dat je patrné, že míra ekonomické aktivity v čase mírně roste. Míra zaměstnanosti se pohybuje okolo 58–59 %. Obecná míra nezaměstnanosti se v České republice ve sledovaném období pohybuje lehce nad 2 %.

Tabulka 2 Roční průměry míry ekonomické aktivity, zaměstnanosti a nezaměstnanosti
v ČR

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Míra ekonomické aktivity (%)	76,6	76,2	76,5	77	77,3	77,2
Míra zaměstnanosti (%)	59	58	58	59	59	59
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	2	2,5	2,8	2,2	2,6	2,5

(vlastní zpracování; Světová banka, 2025)

8.4 Vývoj trhu práce v Německu

Tabulka obsahuje šestileté průměry tří ukazatelů, a to míry ekonomické aktivity, míry zaměstnanosti a obecné míry nezaměstnanosti v Německu. Sledované období je od roku 2019 až po rok 2024. Na základě dostupných dat Světové banky je patrné, že míra ekonomické aktivity se pohybuje okolo 78 a 80 %. Míra zaměstnanosti se pohybuje okolo 58–59 %. Obecná míra nezaměstnanosti se ve sledovaném období pohybuje okolo 3,1 % až 3,9 %.

Tabulka 3 Roční průměry míry ekonomické aktivity, zaměstnanosti a nezaměstnanosti
v Německu

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Míra ekonomické aktivity (%)	79,2	78,5	78,7	79,5	79,9	80
Míra zaměstnanosti (%)	59	58	58	59	59	59
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	3,2	3,9	3,6	3,1	3,1	3,4

(vlastní zpracování; Světová banka, 2025)

8.5 Vývoj trhu práce v Polsku

Tabulka obsahuje šestileté průměry tří ukazatelů, a to míry ekonomické aktivity, míry zaměstnanosti a obecné míry nezaměstnanosti v Polsku. Sledované období je od roku 2019 až po rok 2024. Míra ekonomické aktivity se zvyšuje, taktéž míra zaměstnanosti v Polsku

roste. Například v roce 2023 byla 57 %. Nejvyšší míra nezaměstnanosti ve sledovaném období byla v roce 2019 a to 3,3 %.

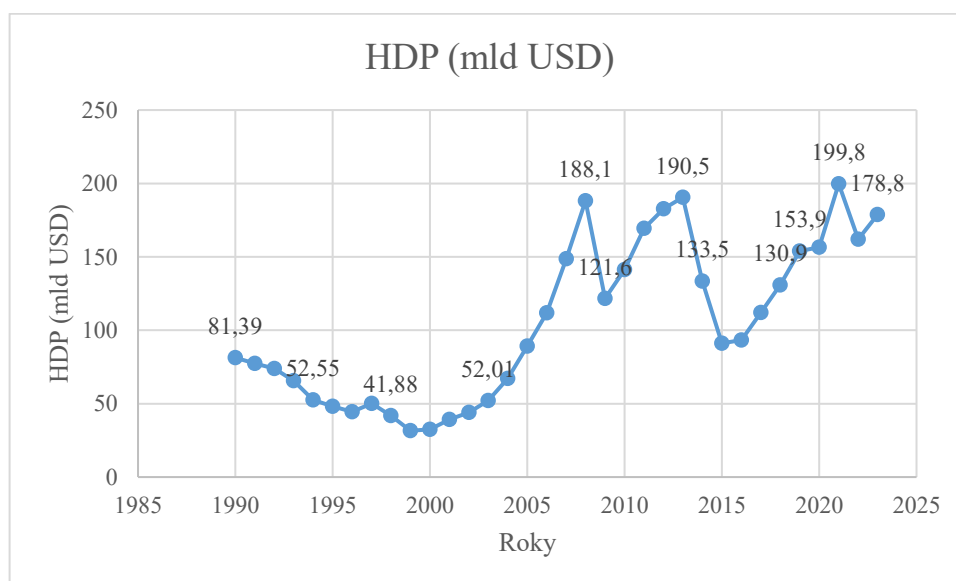
Tabulka 4 Roční průměry míry ekonomické aktivity, zaměstnanosti a nezaměstnanosti v Polsku

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Míra ekonomické aktivity (%)	70,8	71,1	73	73,7	74,7	74,8
Míra zaměstnanosti (%)	55	55	56	57	57	57
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	3,3	3,2	3,3	2,8	2,7	2,5

(vlastní zpracování; Světová banka, 2025)

8.6 HDP na Ukrajině

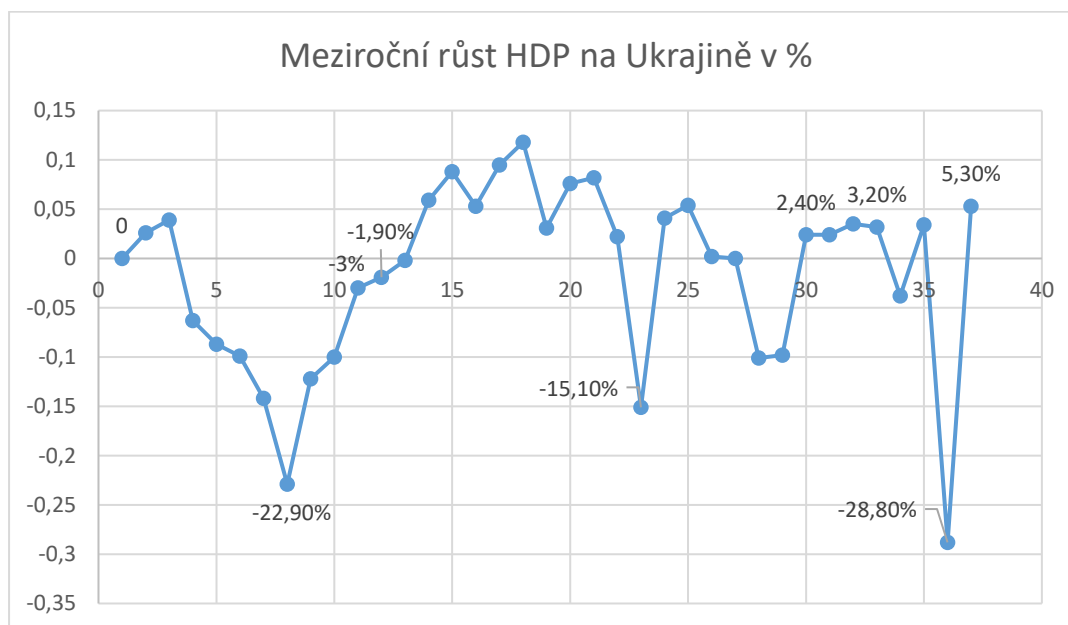
Na Ukrajině dosahovalo HDP nejnižší hodnoty v roce 1999, a to konkrétně 39,31 miliard USD, zatímco nejvyšší hodnoty dosahovala Ukrajina v roce 2021, a to 199,8 miliard USD. Od roku 2014 byla ekonomika ovlivněna konfliktem na východě Ukrajiny a anexí Krymu, což vedlo k značným ekonomickým ztrátám. Dalším problémem byla pandemie COVID-19 a válka. Ta od roku 2022 výrazně poškodila ekonomiku, mnoho průmyslových odvětvích bylo narušeno nebo dokonce zničeno. Ale i přesto v roce 2023 dosáhlo HDP 178,8 miliard USD, i když by země mohla dosáhnout daleko vyšších hodnot.

Obrázek 14 HDP Ukrajina

(vlastní zpracování, Světová banka, 2025)

Graf zobrazuje meziroční růst HDP na Ukrajině v % od roku 1988 do roku 2023. Údaje vychází ze statistiky Světové banky. Jeden z nejhlubších propadů byl evidován v roce 1994, kdy HDP meziročně kleslo o 22,9 %. Další propad nastal v roce 2009 z důvodu finanční krize, kdy HDP meziročně kleslo o 15,10 %. Další propady byli zaznamenány v roce 2014 a 2015 v souvislosti anexí Krymu a začátkem ozbrojeného konfliktu na východě země. Největší meziroční pokles HDP přišel v roce 2022 v důsledku ozbrojeného konfliktu, kdy HDP kleslo o 28,8 %. Následující rok, tedy v roce 2023, došlo k mírnému ekonomickému oživení a HDP vzrostlo o 5,3 %, z čehož nám vyplývá, že se obnovuje ekonomika na Ukrajině.

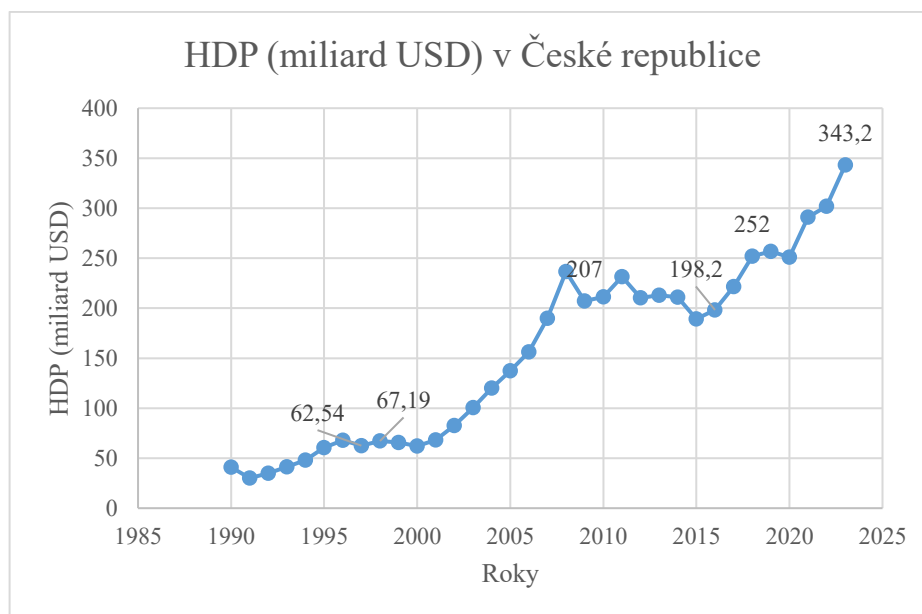

Obrázek 15 Meziroční růst HDP na Ukrajině v %

(vlastní zpracování; Světová banka, 2025)

8.7 HDP v České republice

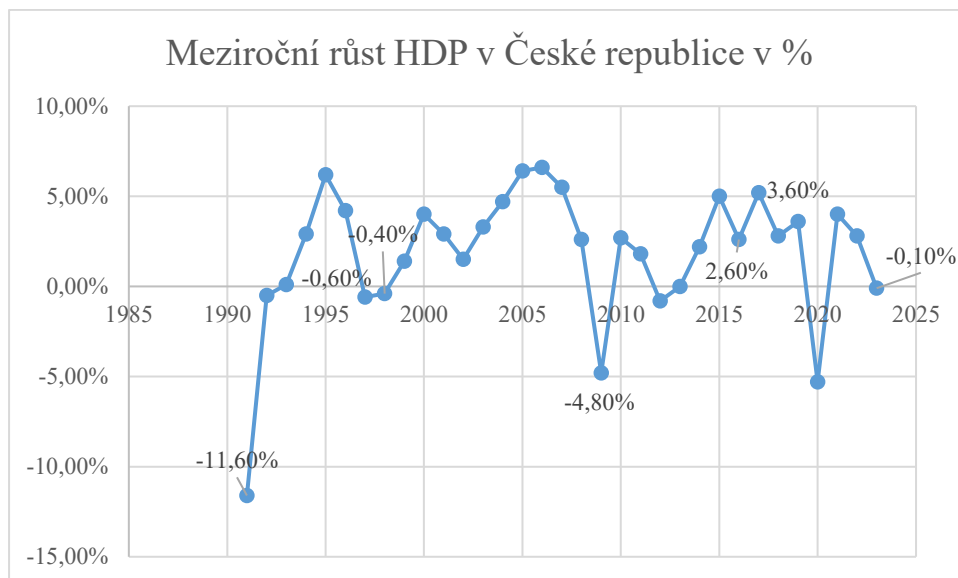
Graf uvádí hodnoty hrubého domácího produktu (HDP) v České republice v miliardách amerických dolarů od roku 1990 až po rok 2023. Jak je zřejmé z uvedených hodnot, HDP dlouhodobě roste. Důvodem je přechod na tržní ekonomiku, integrace do Evropské unie, rostoucí produktivita a taktéž rozvoj průmyslu a služeb. Výkyvy v jednotlivých letech mohly být způsobeny ekonomickými krizemi, jako byla například finanční krize v roce 2008, dále pak pandemií či geografickými faktory. Nebo například dopadem války na Ukrajině.

Obrázek 16 HDP České republiky

(vlastní zpracování, Světová banka, 2025)

Graf zobrazuje meziroční změny HDP v České republice od roku 1991 až 2023. Hodnoty jsou vyjádřené v procentech a zobrazují tempo růstu nebo poklesu ekonomiky v daném roce. Největší propad byl v roce 1991, kdy HDP kleslo o 11,6 %. Naopak nejvyšší růst byl v roce 2006 a to růst o 6,8 %. V roce 2020 můžeme vidět pokles o 5,3 %, což mohlo být způsobeno pandemií COVID-19. V roce 2023 byl růst HDP $-0,1\%$, což naznačuje mírný pokles ekonomické aktivity. V roce 1997 byl pokles HDP o 0,6 %, o rok později bylo HDP stále záporné, a to konkrétně $-0,4\%$. Výrazný propad HDP přišel v roce 2009 z důvodu světové finanční krize, kdy HDP kleslo o 4,8 %. V roce 2016 došlo k zotavení ekonomiky a došlo k růstu o 2,6 %. A v roce 2019 HDP dosáhlo růstu o 3,6 %.

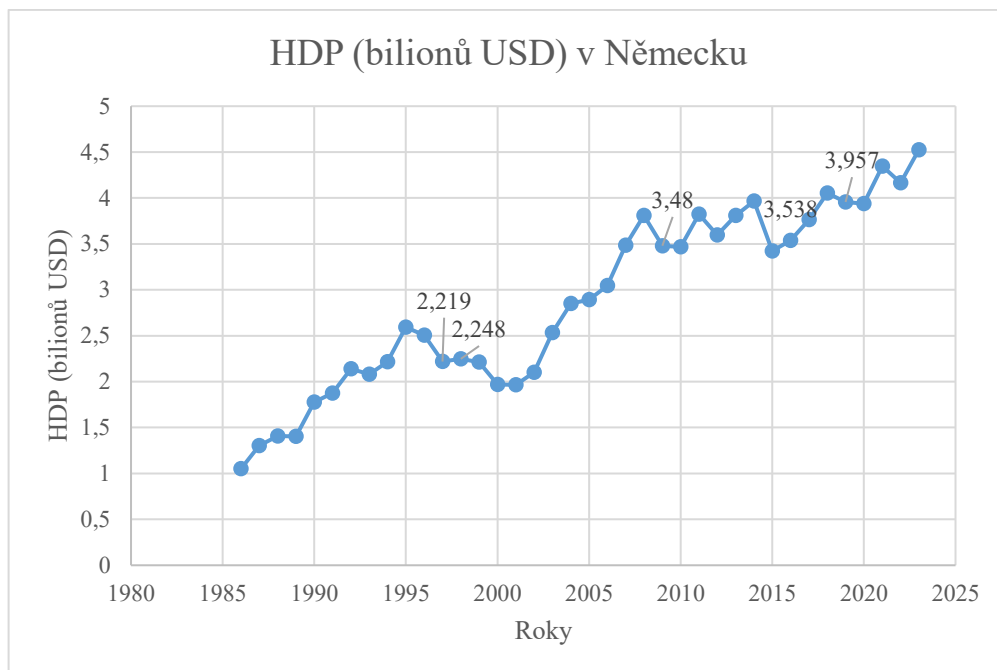

Obrázek 17 Meziroční růst HDP v ČR

(vlastní zpracování, Světová banka, 2025)

8.8 HDP v Německu

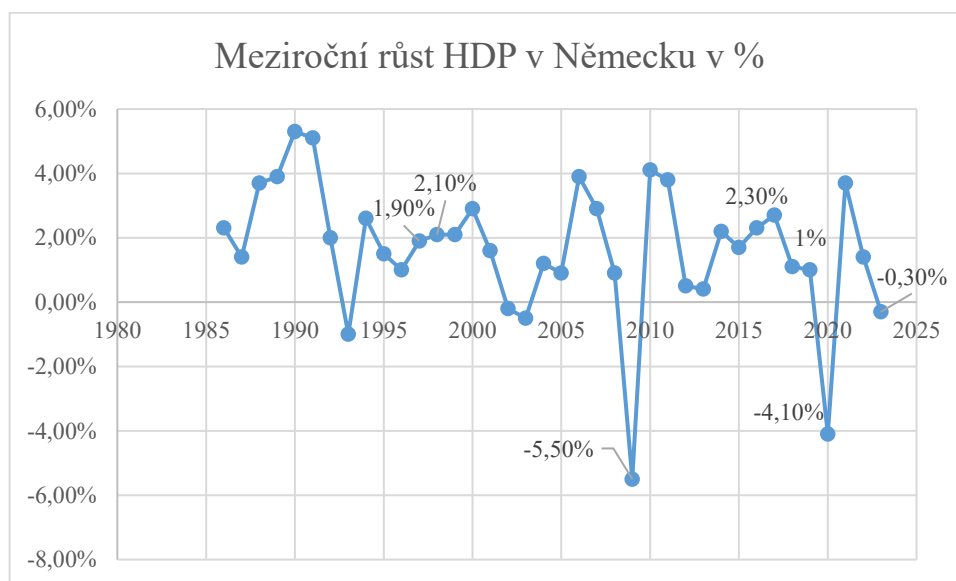
Graf zobrazuje HDP v Německu. Podle dostupných dat je patrné, že HDP v Německu roste navzdory občasným hospodářským výkyvům. V roce 2023 dosáhlo německé HDP hodnoty 4,526 bilionu USD na základě údajů Světové banky. V roce 1990 se Německo sjednocuje, což vedlo k růstu HDP. Mezi lety 2008 až 2009 byla ekonomická krize, což vedlo k mírnému poklesu HDP, ale Německo se rychle vzpamatovalo. Taktéž COVID-19 a válka na Ukrajině měla za důsledek lehký pokles HDP.

Obrázek 18 HDP v Němcku

(vlastní zpracování, Světová banka, ©2025)

Na zobrazeném grafu můžeme vidět mezinárodní změny v HDP v Německu mezi lety 1986–2023. Nejvyššího růstu HDP dosáhlo v roce 1990, a to 5,3 %. Naopak v roce 2009 došlo k prudkému poklesu o –5,5 % vlivem globální finanční krize. Z důvodu pandemie COVID-19 byl v roce 2020 způsoben propad Německé ekonomiky a to o 4,1 %. V roce 2023 byl zaznamenán taktéž lehký pokles HDP, a to o 0,3 %.

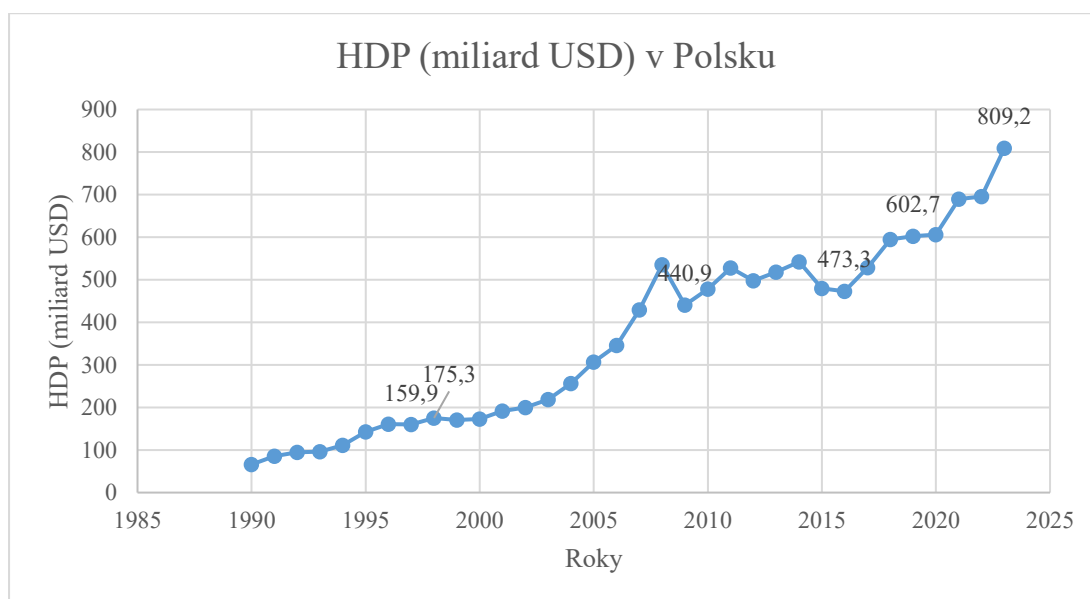

Obrázek 19 Meziroční růst HDP v Německu v %

(vlastní zpracování; Světová banka, 2025)

8.9 HDP v Polsku

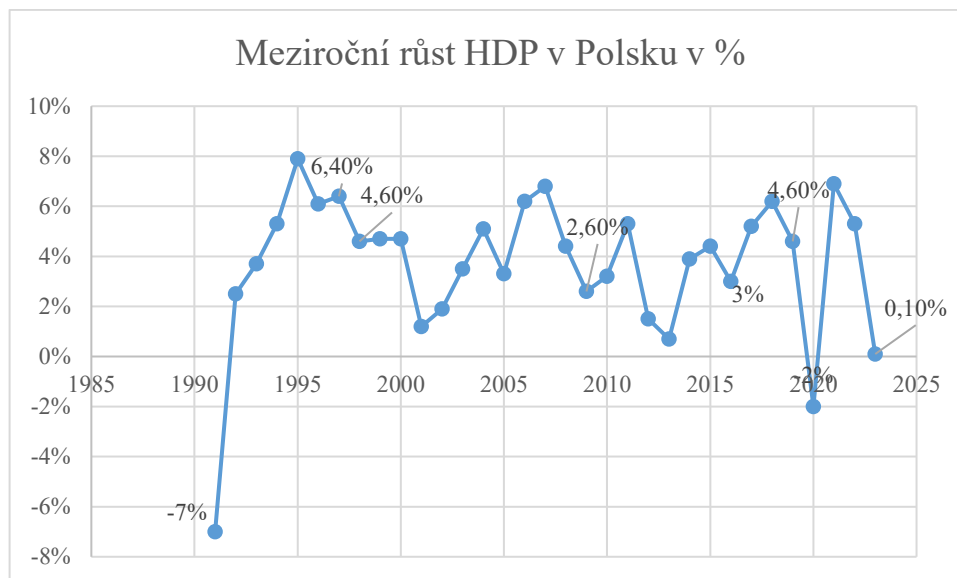
Na grafu je zobrazeno HDP v miliardách USD od roku 1990 až do roku 2023. Celkově HDP v Polsku roste, což ukazuje na rozvoj trhu a stabilní ekonomický vývoj. Výrazný pokles HDP byl v roce 2009, který lze připsat globální ekonomické krizi, která probíhala v letech 2008–2009. Taktéž v roce 2015 došlo k poklesu HDP. Na HDP v Polsku měla také vliv pandemie COVID-19, ale ekonomika se rychle zotavila.

Obrázek 20 HDP v Polsku

(vlastní zpracování, Světová banka, ©2025)

Na zobrazovaném grafu vidíme meziroční růst HDP v letech 1991–2023. V roce 1991 došlo k velkému propadu HDP o 7 %. Následující roky přinesly silný růst HDP. Nejvyšší růst nastal v roce 1995 (o 7,9 %). Mezi lety 2000 až 2019 si Polsko udržovalo stabilní tempo růstu mezi 2–6 %. Dokonce tomu tak bylo i během globální finanční krize, kdy většina zemí upadla do recese. Významné výkyvy nastaly z důvodu COVID-19 v roce 2020, a to konkrétně o –2 %. Ale již následující rok 2021 zaznamenala ekonomika růst o 6,8 %. V roce 2023 ekonomika v Polsku rostla velmi mírným tempem o 0,1 %, což může být spojeno s válkou na Ukrajině.

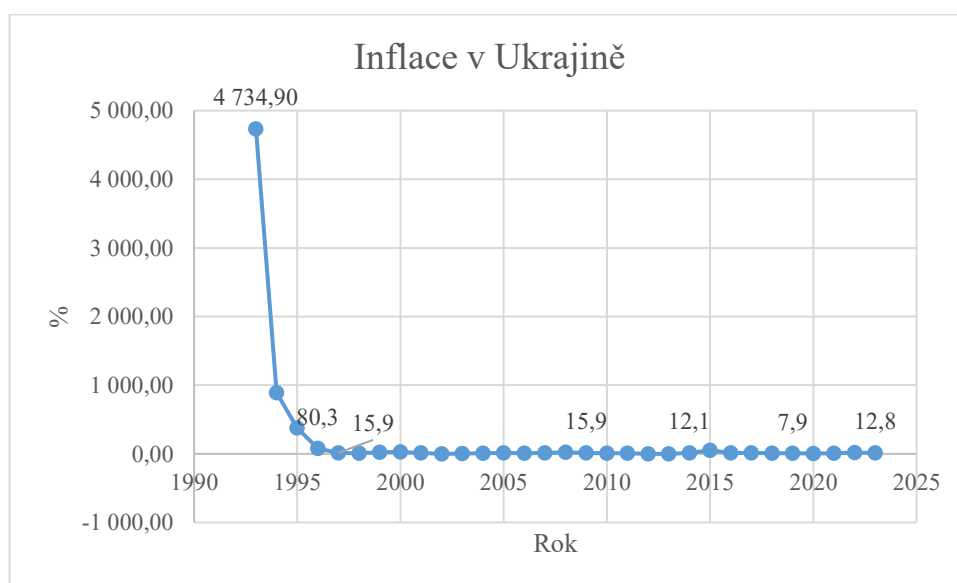

Obrázek 21 Meziroční růst HDP v Polsku v %

(vlastní zpracování, Světová banka, ©2025)

8.10 Inflace na Ukrajině

Z důvodu transformace z plánované ekonomiky na tržní čelila Ukrajina hyperinflaci. Například v roce 1993 dosahovala inflace neuvěřitelných 4 734,9 %. Dále v roce 2014, kdy byl na východní Ukrajině konflikt a anexe Krymu způsobila ekonomické šoky. Inflace v roce 2015 dosáhla 48,07 %, což bylo zapříčiněno ztrátou průmyslových oblastí, poklesem exportu a zvýšením vojenských výdajů. V roce 2022 byla inflace 20,2 % což měla za důsledek válka. Růst ceny plynu a ropy měl přímý vliv na inflaci.

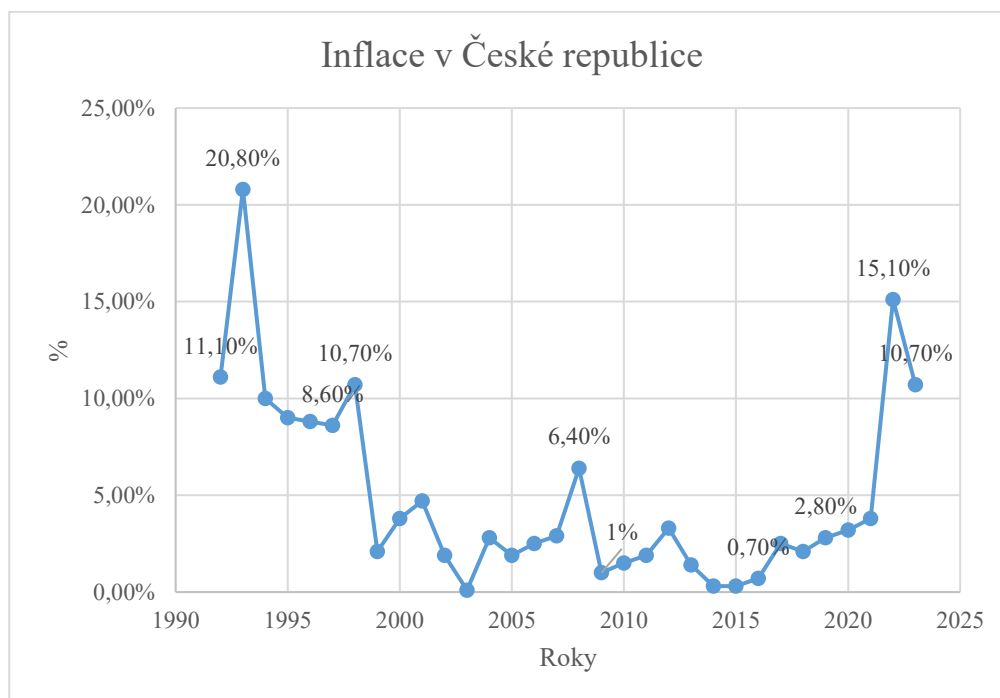

Obrázek 22 Inflace v Ukrajině

(vlastní zpracování, Světová banka, 2025)

8.11 Inflace v České republice

Druhým makroekonomickým ukazatelem je inflace v České republice. Na grafu můžeme vidět vývoj inflace od roku 1992 až po rok 2023. Průměrná roční míra inflace pro rok 2024 je 2,4 % a index spotřebitelských cen je 2,7 % pro únor 2025. Nejvyšší průměrná roční míra inflace byla v roce 1993, kdy dosáhla 20,8 %, jedním z důvodů byla transformace ekonomiky po rozpadu Československa a přechod na tržní hospodářství, které zahrnovalo liberalizaci cen, což zapříčinilo vysoký nárůst cenové hladiny. Dalším důvodem bylo zavedení nové měny, a to české koruny. Od tohoto roku dochází k neustálému poklesu míry inflace. Výjimkou byl rok 1998, kdy inflace dosahovala 10,7 %. Nejnižší inflace byla v České republice v roce 2003, kdy dosahovala 0,1 %. Vysoký nárůst inflace nastal v roce 2022, kdy dosahovala inflace 15,1 %. Důvodem bylo zvyšování cen energií a potravin, což bylo zapříčiněno ozbrojeným konfliktem na Ukrajině. (ČSÚ, 2025)

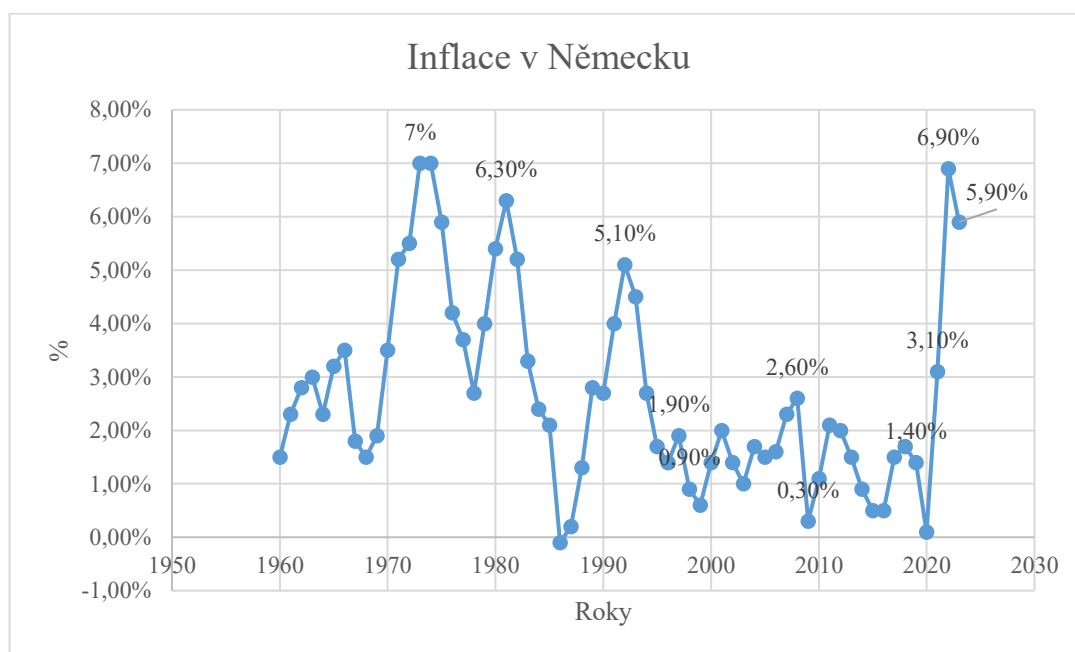

Obrázek 23 Inflace v České republice

(vlastní zpracování, Světová banka, © 2025)

8.12 Inflace v Německu

Podle dat Světové banky dosáhla inflace v roce 2023 meziroční míru inflace 5,9 %, což představuje zvýšenou hodnotu, ale oproti loňskému roku, kdy inflace dosahovala 6,9 %, klesla. V Německu byla inflace relativně stabilní s výjimkou 70. let, kdy byla v roce 1973 a 1974 inflace 7 %, což bylo způsobené ropnými krizemi. Po zavedení eura v roce 1999 se inflace pohybovala na velmi nízkých úrovních, v roce 1999 byla 0,6 %. V roce 2021 byla inflace 3,1 % a v roce 2022 dokonce 6,9 %. Tento růst nastal v důsledku pandemie COVID-19, ale taktéž válkou na Ukrajině. Došlo k prudkému růstu cen energií, Německo bylo taktéž závislé na ruském plynu a ropě, jejichž dodávka se z důvodů války na Ukrajině omezila. Taktéž rostly ceny potravin, protože jak Rusko, tak Ukrajina jsou hlavními vývozci hnojiv, obilí a dalších zemědělských produktů. Válka tedy velmi přispěla k růstu cen, zejména potravin a energie.

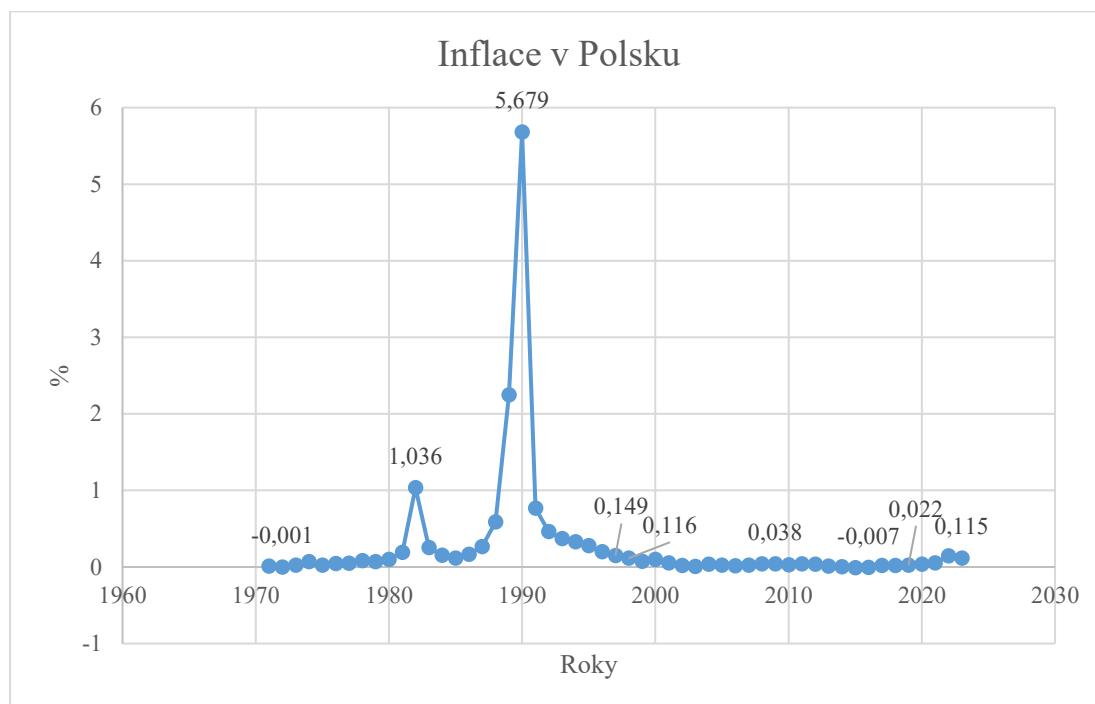
Obrázek 24 Inflace v Německu

(vlastní zpracování, Světová banka, 2025)

8.13 Inflace v Polsku

Největší inflace byla v Polsku v roce 1990, kdy dosahovala 567,90 %. Tento nárůst byl způsobený přechodem z centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství. Postupně se inflace stabilizovala, už v roce 1991 byla inflace 76,80 %. Od roku 2001 až do roku 2021 inflace v Polsku nepřekročila 6 %. V roce 2022 inflace vzrostla na 14,40 % a v roce 2023

klesla na 11,50 %. Důvodem těchto výkyvů byla pandemie COVID-19 a válka na Ukrajině. Konflikt způsobil růst cen energií, příliv uprchlíků a nejistotu na trzích.

Obrázek 25 Inflace v Polsku

(vlastní zpracování, Světová banka, 2025)

8.14 Srovnání makroekonomických ukazatelů a jejich vývoj ve sledovaných zemích

Válka na Ukrajině ovlivnila ekonomickou situaci nejenom v samostatné Ukrajině, ale také v sousedních zemích, zejména České republiky, Německa a Polska, kam směřuje velká část uprchlíků. Ve všech sledovaných státech došlo v roce 2022 k výraznému růstu inflace, který byl zapříčiněn především růstem cen energií, potravin a dalších základních komodit.

Hrubý domácí produkt v Polsku v roce 2023 mírně vzrostl, zatímco v Německu došlo ke slabému hospodářskému poklesu, konkrétně o 0,3 %. Taktéž v České republice došlo k mírnému poklesu HDP o 0,1 %. Největší propad se však projevil na Ukrajině, která v roce 2022 zaznamenala prudký pokles HDP o 28,8 %. V roce 2023 se však situace částečně stabilizovala a HDP vzrostlo o 5,3 %.

V důsledku pokračujícího ozbrojeného konfliktu dochází na Ukrajině k poklesu ekonomické aktivity a odchodu ekonomicky aktivních obyvatel do zahraničí, což vede ke zvyšující se míře nezaměstnanosti. Naopak v České republice a v Polsku uprchlíci z části pomáhají

mírně snižovat nezaměstnanost a přispívají tak trhu práce. Situace v Německu je odlišná, z toho důvodu, že míra zaměstnanosti ukrajinských uprchlíků zůstává v porovnání s Českou republikou a Polskem relativně nízká, a jejich integrace na trh práce probíhá pomaleji.

9 ANALÝZA MIGRACE PRACOVNÍKŮ A JEJÍ VLIV NA MÍRU NEZAMĚSTNANOSTI

9.1 Vliv imigrace pracovníků na trh práce v České republice

Z důvodů války na Ukrajině muselo spoustu lidí uprchnout. Jednou ze zemí, kam uprchlíci prchají, je Česká republika. Aktuálně osob je na území České republiky 398 161 uprchlíků s dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině. Dostupná data jsou z 2. 3. 2025. Evropská unie aktivovala mechanismus dočasné ochrany pro ukrajinské uprchlíky v březnu v roce 2022, kdy začala válka. Naposledy byl mechanismus prodloužen do 4. března 2026.

Vláda schválila podmínky pro dlouhodobý pobyt uprchlíků z Ukrajiny, přičemž podmínky pro udělení dlouhodobého pobytu jsou následující. Jejich hrubý roční příjem musí být vyšší než 440 000 korun českých a za každou společně registrovanou další osobu dalších 110 000 korun. Lidé dále musí být bezúhonní, žít v Česku s dočasnou ochranou minimálně dva roky a od loňského července nepobírají humanitární dávky. Dále pak Ukrajinci by museli na Českém území pracovat a jejich děti chodit do českých škol. (ČTK, 2025)

Na základě dostupných dat Eurostatu se na území České republiky v únoru nacházelo celkem 228 300 žen pod dočasnou ochranou. A mužů bylo 168 615 osob tedy 42,48 %. Celkem se v České republice nacházelo 396 915 osob s dočasnou ochranou z Ukrajiny.

Tabulka 5 Muži a ženy z Ukrajiny žijící v ČR

Pohlaví	Počet osob	Vyjádření v %
Muži	168 615	42,48 %
Ženy	228 300	57,52 %

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

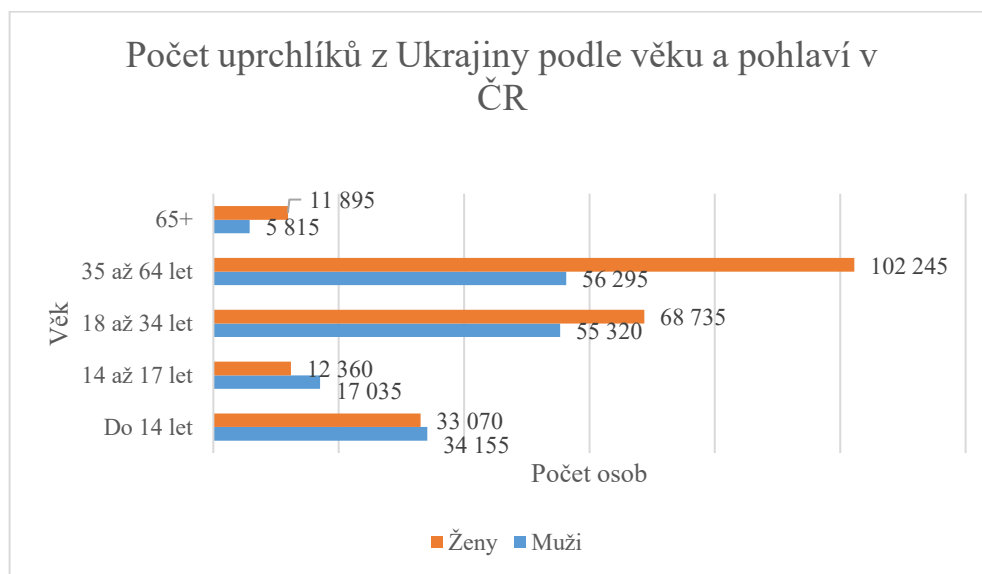
Podle věkové kategorie se v České republice nachází nejvíc dospělých osob. Konkrétně to je 228 595 osob (tedy 71,20 %). Můžeme tedy říct, že v České republice se nachází téměř 300 000 ekonomicky aktivních osob pod dočasnou ochranou. Nejméně se v České republice nachází osob nad 65 let. Situace je obdobná jak v Polsku a Německu, kde se také nejvíce vyskytuje dospělých osob.

Tabulka 6 Věková kategorie u osob z Ukrajiny žijících v ČR

Věk	Počet osob	Vyjádření v %
Děti do 17 let	96 620	24,34 %
Dospělí (18–64 let)	282 595	71,20 %
Nad 65 let	17 710	4,46 %

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

Data jsou brána z Eurostatu k únoru 2025. V České republice se nachází nejvíc žen ve věku od 34 do 64 let pod dočasnou ochranou, konkrétně jich na území České republiky žije 102 245. Na druhém místě jsou ženy ve věku od 18 do 34 let. Obecně tedy můžeme říct, že v ČR žije více ekonomicky aktivních žen než mužů. Nejméně v ČR žije seniorů nad 65 let, a to 5 815 mužů a 11 895 žen.

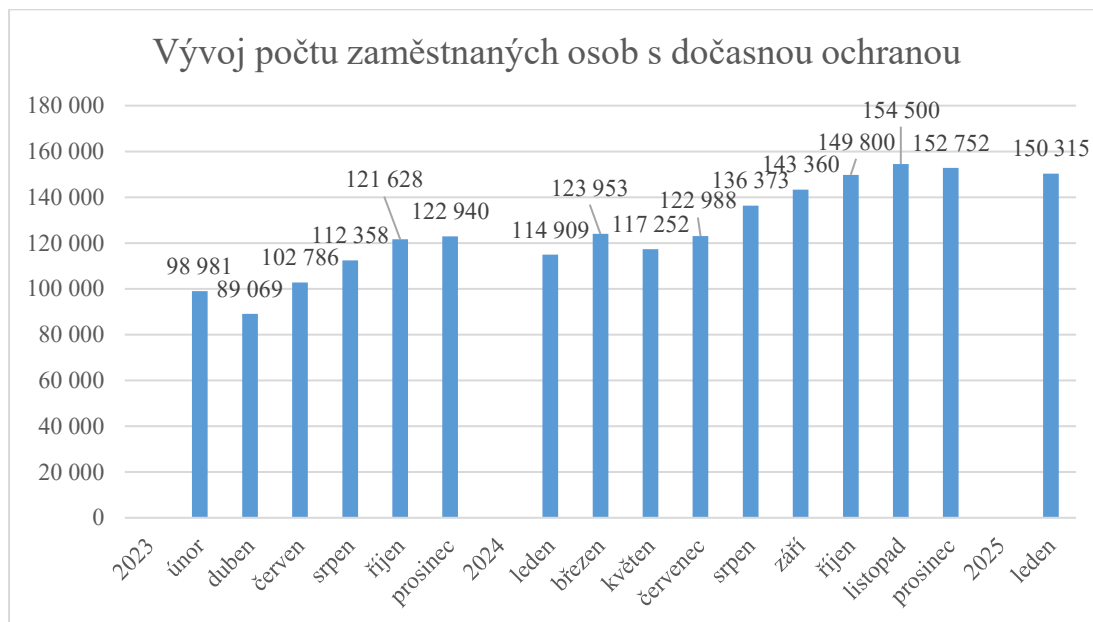
Obrázek 26 Věková kategorie u osob z Ukrajiny žijící v ČR

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

9.1.1 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků na území České republiky

Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků na území České republiky se zlepšuje. V České republice bylo v lednu 280 260 osob ekonomicky aktivních, z toho v lednu MPSV evidovalo 150 315 osob zaměstnaných. Z toho vyplývá, že bylo v lednu 53,63 % ekonomicky aktivních ukrajinských uprchlíků zaměstnaných. Většina těchto osob pracuje v nízkokvalifikovaných pracích, jako je stavebnictví nebo výroba. Ukrajinci pomáhají řešit dlouhodobý nedostatek pracovních sil v ČR. Nedochozí tedy k vytlačování českých občanů

z práce, naopak uplatnění ukrajinských uprchlíků na českém trhu odpovídá poptávce. (MPSV, 2025)

Obrázek 27 Vývoj počtu zaměstnaných osob s dočasnou ochranou

(vlastní zpracování, MPSV, 2025)

Na základě dat MPSV k 30. červnu 2024 bylo celkem zaměstnáno 62 % žen, tedy 76 760 osob, a 38 % mužů. Tyto osoby jsou držitelé dočasné ochrany. Celkem bylo zaměstnáno 123 807 osob. Z tabulky je tedy patrné, že větší zastoupení na českém trhu práce mají ukrajinské ženy, které také častěji prchají z Ukrajiny.

Tabulka 7 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků podle pohlaví

Muži	47 047	38 %
Ženy	76 760	62 %
Celkem	123 807	100 %

(vlastní zpracování, MPSV, 2025)

9.2 Vliv migrace pracovníků na trh práce v Německu

Ukrajínští uprchlíci nejčastěji prchají právě do Německa. V současné době je v Německu na základě dostupných dat Eurostatu k únoru 2025 právě 1 142 310 ukrajinských uprchlíků pod dočasnou ochranou. V České republice i v Německu převažují hlavně ženy. Ženy tvoří 59,68 % a muži 40,32 %.

Tabulka 8 Muži a ženy z Ukrajiny žijící v Německu

Pohlaví	Počet osob	Vyjádření v %
Muži	459 810	40,32 %
Ženy	680 525	59,68 %

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

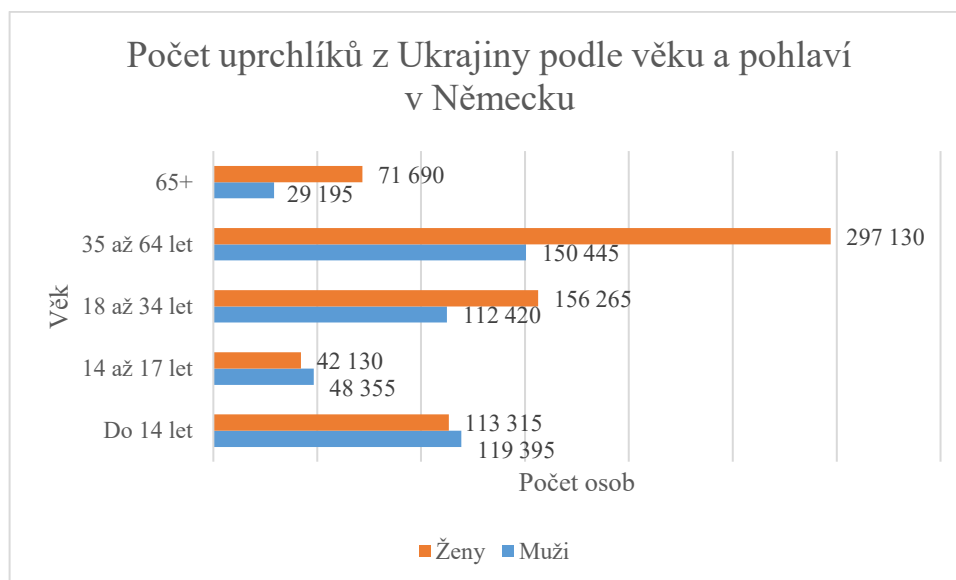
Na základě zobrazené Tabulky 9 je patrné, že největší zastoupení mají dospělí (18–64 let), a to 62,80 %. Znamená to, že v Německu se nachází 717 400 osob ekonomicky aktivních. Oproti České republice je v Německu vyšší zastoupení seniorů.

Tabulka 9 Věková kategorie u osob z Ukrajiny žijící v Německu

Věk	Počet osob	Vyjádření v %
Děti do 17 let	323 800	28,35 %
Dospělí (18–64 let)	717 400	62,80 %
Nad 65 let	101 110	8,85 %

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

Stejně jak v České republice, tak v Německu se nachází největší počet žen ve věku od 35 do 64 let. Nejméně se v Německu vyskytuje lidí starších 65 let, a to mužů, konkrétně jich je 29 195 pod dočasnou ochranou.

Obrázek 28 Počet uprchlíků z Ukrajiny podle věku a pohlaví v Německu

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

9.2.1 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků na území Německa

Data jsou ze září pro rok 2022 až 2024. Situace v Německu je horší oproti České republice i Polsku. Jedním z hlavních důvodů tak nízké zaměstnanosti je neznalost německého jazyka, uznávání kvalifikací, péče o děti a mnoho dalších faktorů. Situace v Německu se ale zlepšuje například díky Job Turbo – tento program pomáhá ukrajinským uprchlíkům najít zaměstnání. Taktéž díky jazykovým a integračním kurzům. V roce 2024 v červnu dosáhlo 717 000 ukrajinských uprchlíků základní zabezpečení pro uchazeče o zaměstnání. Z toho jich bylo 505 000 praceschopných a 212 000 nebylo praceschopných, většinou se jednalo o děti. (Die Bundesregierung, 2024)

Tabulka 10 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků v Německu

Rok	Muži	Ženy	Celkem
2022	52 000	93 080	145 080
2023	83 280	120 440	203 730
2024	119 920	164 700	283 920

(vlastní zpracování, Bundesagentur für Arbeit, 2025)

Největší zastoupení na Německém trhu práce měli v září 2024 dospělí od 25 let až do 55 let. Zatímco nejméně je zaměstnáno ukrajinských uprchlíků starších 55 let, konkrétně 10,9 %.

Tabulka 11 Věková kategorie pro zaměstnané ukrajinské uprchlíky v Německu

Věk	Počet	Vyjádření v %
Do 25 let	43 770	15,42 %
25 až 55 let	211 490	74,49 %
55 let a starší	28 660	10,09 %

(vlastní zpracování, Bundesagentur für Arbeit, 2025)

9.3 Vliv migrace pracovníků na trh práce v Polsku

V Polsku žilo mnoho Ukrajinců již před válkou. Podle údajů Ústředního statistického úřadu bylo v Polsku zhruba 1,35 milionů imigrantů pocházejících z Ukrajiny již před válkou. Tito lidé dorazili do Polska mezi lety 2014–2021. Hlavním důvodem příchodu do Polska byla práce a získání příjmu. V tom se také odráží to, že většina osob z této skupiny je zaměstnaná, konkrétně 91–93 % osob. Ve druhé vlně Ukrajinců, kteří přišli do Polska, jsou migranti, kteří prchají před válkou. Jejich zaměstnanost je 53–71 %. Míra nezaměstnanosti mezi Ukrajinci, kteří přišli již před válkou, je 5 %. Kdežto u Ukrajinců, kteří přišli z důvodů války to je 22–

26 %. Rozdíly jsou také ve složení Ukrajinců. Zatímco před válkou se v Polsku nacházeli hlavně muži, teď v Polsku převažují hlavně děti a ženy. (BGK, 2025)

Dočasnou ochranu k pobytu má v Polsku téměř 1 milion lidí, hlavně ženy a děti. Ukrajinci uprchlíci představují největší skupinu cizinců v Polsku, tvoří 78 % všech přistěhovalců. K tomu, aby lidé získali dočasnou ochranu, potřebují získat číslo PESEL podle zákona o pomoci ukrajinským občanům v souvislosti s konfliktem na Ukrajině. Na základě dat k únoru je registrováno přes 990 tisíc osob. Z toho ženy tvoří téměř 61 %. Každým druhým občanem, který je registrován pod dočasnou ochranou, je dítě. (Gov.pl, 2025)

Na základě dostupných dat bylo v Polsku na konci února 2025 celkem 600 230 žen a 389 805 mužů registrováno pod dočasnou ochranou. Situace je podobná jako v České republice a Německu, kde bylo také více žen než mužů.

Tabulka 12 Počet ukrajinských uprchlíků podle pohlaví v Polsku

Pohlaví	Počet osob	Vyjádření v %
Muži	389 805	39,37 %
Ženy	600 230	60,63 %

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

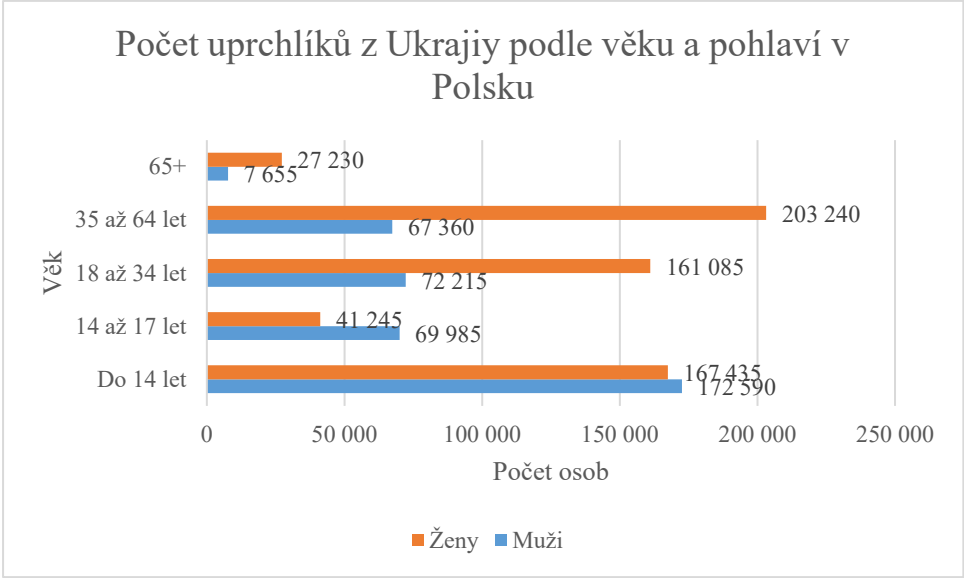
Na základě zobrazené Tabulky 13, která ukazuje ukrajinské uprchlíky podle věku, je zřejmé, že nejvíce osob, které se nachází na území Polska, jsou osoby ve věku 18 až 64 let. Znamená to tedy, že se v Polsku nachází nejvíce ekonomicky aktivních osob. K únoru 2025 se konkrétně jedná o 503 900 osob pod dočasnou ochranou. Nejméně se v Polsku nachází osob nad 65 let. Situace je obdobná jako v České republice i v Německu. Děti do 17 let se v Polsku nachází 451 250.

Tabulka 13 Ukrajinci uprchlíci podle věku v Polsku

Věk	Počet osob	Vyjádření v %
Děti do 17 let	451 250	45,58 %
Dospělí (18–64 let)	503 900	50,90 %
Nad 65 let	34 885	3,52 %

(vlastní zpracování, Eurostat, 2025)

Na základě grafu je zřejmé, že hlavní zastoupení v Polsku mají ukrajinské ženy ve věku 35 až 64 let (203 240 osob). Nejpočetnější skupinu tvoří děti do 14 let. V Polsku se nachází nejméně ukrajinských mužů ve věku 65 a více let. Oproti České republice a Německu se v Polsku vyskytuje více dětí.

Obrázek 29 Počet uprchlíků z Ukrajiny podle věku a pohlaví v Polsku
(vlastní zpracování, Eurostat, ©2025)

9.3.1 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků na území Polska

Koncem října bylo v Polsku zaměstnáno celkem 779 200 lidí z Ukrajiny. V této statistice jsou zahrnuti i lidé před válečným konfliktem na Ukrajině, tedy lidé, kteří nemají dočasnou ochranu, ale pochází z Ukrajiny. Většina je ve věku 30 až 44 let. Počátkem roku 2024 bylo v Polsku zaměstnáno 755 000 Ukrajinců, v březnu to bylo 762 200 a v červnu to bylo 771 000. Největší koncentrace ukrajinských uprchlíků je v Mazovsku (188 100), Dolním Slezsku (92 700) a Velkopolsku (89 500).

Tabulka 14 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků v Polsku

Celkem	779 200
Muži	406 500
Ženy	372 700

(vlastní zpracování, The new voice of ukraine, 2024)

V Polsku bylo v roce 2024 celkem zaměstnáno 68 % ukrajinských uprchlíků s dočasnou ochranou a 93 % Ukrajinců, kteří přišli do Polska již před válkou. V prosinci 2024 bylo na základě dostupných dat Eurostatu celkem 503 130 osob, které byli ekonomicky aktivní. Z toho tedy vyplívá, že zhruba 342 128 osob bylo zaměstnáno v Polsku, přičemž 81,4 % předválečných uprchlíků má trvalé zaměstnání. Oproti tomu 65,3 % uprchlíků pod dočasnou ochranou má trvalé zaměstnání. Je tedy zřejmé, že ze sledovaných zemí je na tom nejlépe Polsko, které zaměstnává 68 % ukrajinských uprchlíků, a nejhůře na tom je Německo.

10 ANALÝZA VYBRANÝCH TRHŮ PRÁCE A DOPADŮ UKRAJINSKÉ IMIGRACE NA JEJICH KONKURENCESCHOPNOST

10.1 Problémy spojené se zaměstnaností ukrajinských uprchlíků v České republice, Německu a Polsku

V této kapitole se budeme zaměřovat na dva klíčové parametry, které ovlivňují zaměstnanost ukrajinských uprchlíků v České republice, Německu a Polsku. Konkrétně se jedná o jazykové bariéry, problémy spojené s uznáváním vzdělání a kvalifikací. Analýza vychází z dostupných dat od CVVM (2024), NBP (2024) a IAB-BAMF-SOEP (2025).

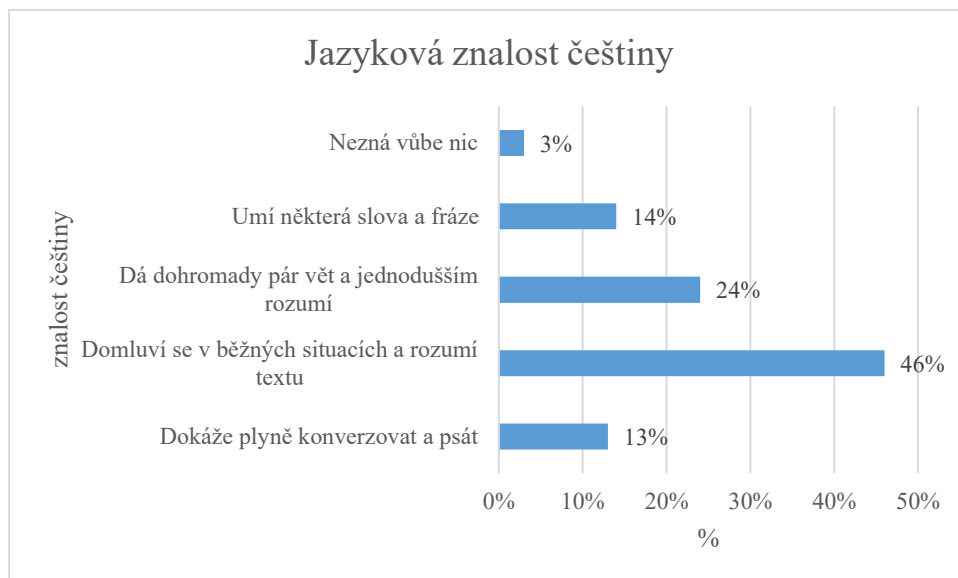
10.1.1 Jazykové znalosti

Jazykové znalosti jsou při hledání zaměstnání jednou z překážek, kvůli které mnoho lidí nemůže nalézt zaměstnání. Znalost jazyka je důležitá zejména při komunikaci na pracovišti či přístupu k lepším pozicím. Ne všechny pracovní pozice si vystačí jen se základy jazyka. Všechny tři státy se proto ukrajinským uprchlíkům snaží, co možno nejvíce pomoci. Například jazykovými kurzy, které jim usnadní hledání si zaměstnání.

10.1.1.1 Česká republika

Tato data byla získána v rámci dotazníkového šetření, které probíhalo od ledna 2024 až do 30. dubna 2024. Osoby, které žádaly o prodloužení dočasné ochrany, mohly dobrovolně a anonymně vyplnit dotazník. Zadavatelem výzkumu je Ministerstvo vnitra ČR. Tvorbu elektronického dotazníku a sběr dat zajišťoval externí dodavatel. Zprávu, která shrnuje výsledky dotazníkového šetření, vyhotovilo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Výzkumu se zúčastnilo celkem 13 835 lidí. (CVVM, 2024)

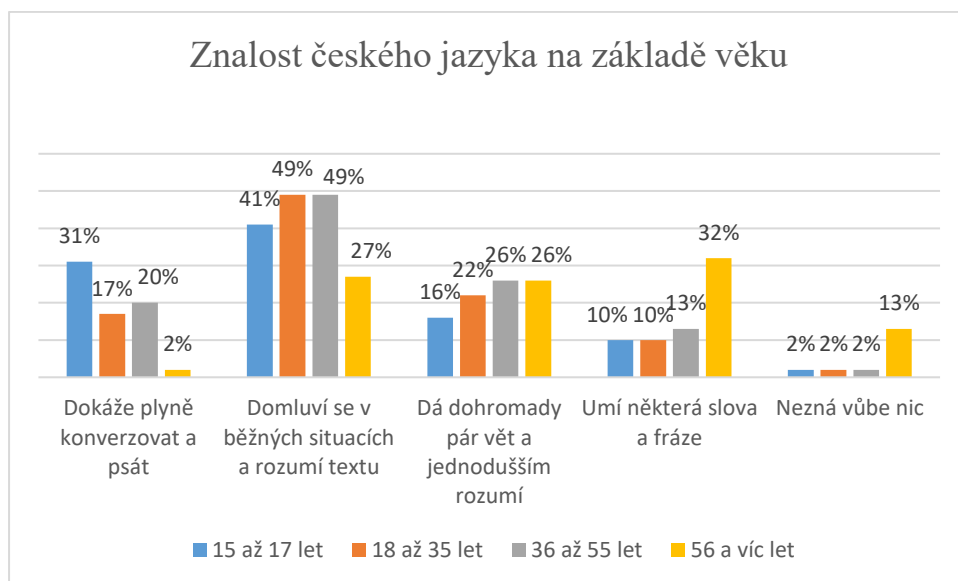
Na základě dotazníkového šetření 46 % respondentů uvádí, že se domluví v běžných situacích a taktéž rozumí textu. Naproti tomu 13 % uvádí, že dokážou plynně konverzovat a psát. Zatímco pouze 3 % lidí uvádí, že nezná vůbec nic. Dotazníkové šetření bylo prováděno také v roce 2023, oproti roku 2023 se situace zlepšila. V roce 2023 uvádělo 8 %, že dokáže plynně konverzovat a psát, v roce 2024 to bylo o pět procentních bodů více. Domluví se v běžných situacích a rozumí textu v roce 2023 bylo 39 % o rok později to bylo o sedm procentních bodů víc.

Obrázek 30 Jazyková znalost češtiny

(vlastní zpracování, CVVM, 2024)

Z hlediska věku nejlépe hodnotí své znalosti jazyka osoby ve věku 15 až 17 let, konkrétně 31 % z nich dokáže plyně konverzovat a psát. Zatímco nejméně procent mají osoby ve věku 56 a více let s pouhými 2 %. V druhé kategorii dorozumí se v běžných situacích a rozumí textu mají největší zastoupení osoby ve věku 18 až 35 let, ale také 36 až 55 let – obě skupiny se pohybují na 49 %. Český jazyk nezná vůbec 13 % osob ve věku 56 a více let. Ze zobrazeného grafu nám tedy vyplývá, že lépe na tom jsou mladší lidé oproti těm starším.

Obrázek 31 Znalost českého jazyka na základě věku

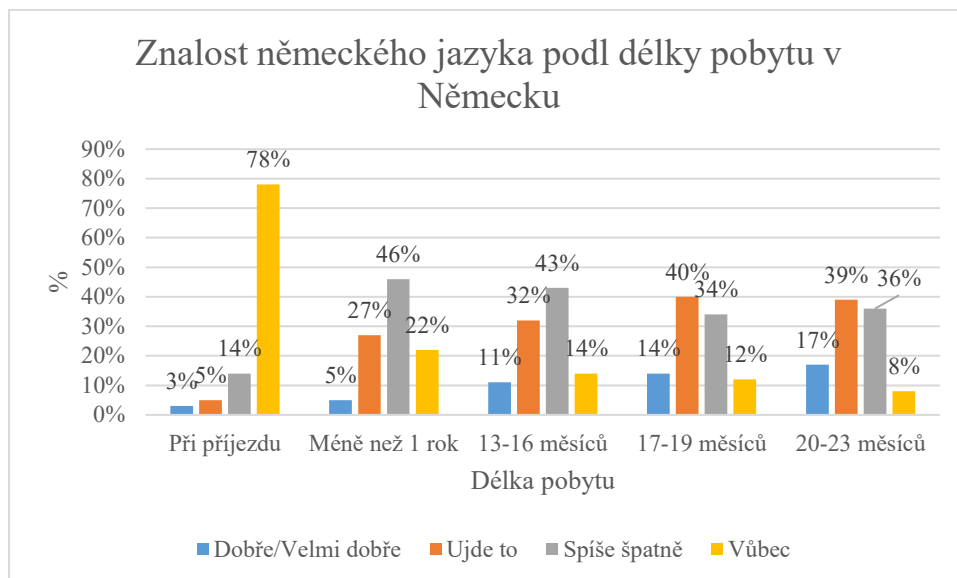
(vlastní zpracování, CVVM, 2024)

Rekvalifikační kurzy a kurzy českého jazyka v České republice nabízí český Úřad práce, který hradí i náklady na kurzy. Osoby, které mají zájem o kurzy, se musí zaregistrovat na Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání nebo jako osoba se zájmem o služby Úřadu práce. Osoby dále vyplní formuláře a dokumenty, Úřad práce dále schválí žádost a zájemce o kurz může začít navštěvovat požadovaný kurz. Tyto kurzy však probíhají ve skupinkách, v případě, že chce člověk individuálnější přístup, může navštěvovat soukromé kurzy. Tyto kurzy jsou však drahé a ne každý si je může dovolit. Kurzy navštěvují zejména ženy. Najdou se taktéž jazykové školy, které nabízí kurzy zdarma. (Úřad práce ČR, 2025; Jirášek 2022)

10.1.1.2 Německo

Německý jazyk je oproti ukrajinštině rozdílný, a proto je pro mnohé Ukrajinské uprchlíky naučit se tento jazyk obecně velmi těžké, avšak mnohé profese potřebují znalost německého jazyka. Tyto data jsou brána z průzkumu uprchlíků IAB-BAMF-SOEP, jedná se o společný projekt Institutu pro výzkum trhu práce a povolání (IAB), Výzkumného centra Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky (BAMF-FZ) a Socio-ekonomického panelu (SOEP) při DIW Berlín. Celkem bylo dotázáno 3 403 lidí z 2 219 domácností. Dotazování probíhalo od července 2023 až do ledna 2024.

Již od roku 2005 Německo nabízí celostátní systém integračních kurzů, kde se lidé naučí základy německého jazyka. V případě, že člověk pobírá sociální dávky, je dokonce ze zákona povinnost tento kurz navštěvovat. Při vstupu do Německa jen velmi málo procent lidí umí velmi dobře německy, s přibývajícím časem v Německu se znalost německého jazyka zlepšuje. Při příjezdu do Německa umí německy velmi dobře pouhé 3 % a německý jazyk nezná vůbec 78 %. U osob pobývajících v Německu méně než rok se znalost německého jazyka postupně zlepšuje. 5 % zná německý jazyk velmi dobře, 27 % zná pouze základy a 22 % nezná vůbec jazyk. Kdežto osoby žijící v Německu 20–23 měsíců mají daleko lepší znalost německého jazyka. Pouhých 8 % nezná Německý jazyk vůbec, 39 % se dorozumí německy a 17 % umí velmi dobře německy.

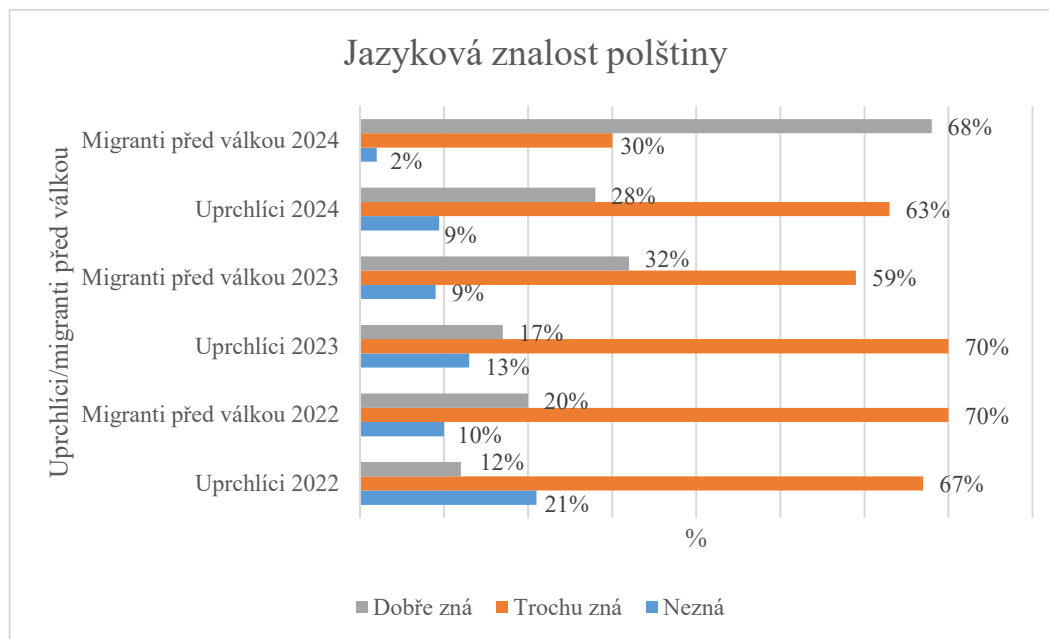
Obrázek 32 Znalost německého jazyka podle délky pobytu v Německu

(vlastní zpracování, IAB-BAMF-SOEP, 2025)

10.1.1.3 Polsko

V Polsku je situace obdobná jako v České republice. Na rozdíl od Německa, kde je nízká znalost jazyka. Může to být zapříčiněno podobností českého a polského jazyka k ukrajinskému jazyku. Tato data jsou brána z průzkumu prováděného mezi migranty z Ukrajiny v období od 6. května do 5. července 2024.

Na zobrazeném grafu můžeme vidět znalost polského jazyka nejenom uprchlíky z důvodu války, ale také migranty, kteří přišli do Polska již před válkou. Znalost polského jazyka se v Polsku mezi uprchlíky i migranty před válkou zlepšuje. Pouhých 9 % uprchlíků z Ukrajiny v roce 2024 neznalo vůbec polský jazyk a 28 % jich ho dobře znalo. Situace v Polsku byla dobrá již v roce 2022, kdy 67 % osob trochu znalo polský jazyk.

Obrázek 33 Jazyková znalost polštiny

(vlastní zpracování, NBP, 2024)

Stejně jako v České republice a Německu jsou i v Polsku jsou pro ukrajinské uprchlíky k dispozici kurzy polského jazyka, které jim pomáhají se začlenit jak na trh práce, tak do společnosti.

10.1.2 Kvalifikace ukrajinských uprchlíků

Dalším z problémů při hledání si zaměstnání je složité uznávání vysokoškolských titulů. Vzdělávací systém se na rozdíl od České republiky, Polska i Německa na Ukrajině značně liší. Do kategorie vysokoškolského vzdělání jsou zařazeny i dvouleté pomaturitní programy, které navazují na střední školu, jejichž absolventi získávají titul takzvaného mladšího specialisty. Tyto programy představují jakýsi mezistupeň mezi středoškolským a vysokoškolským vzděláním a svou strukturou odpovídají systému vyšších odborných škol nebo pomaturitního nástavbového studia.

Ukrajinské vysoké školy na základě akreditace udělují kvalifikace (diplomy) čtyř stupňů:

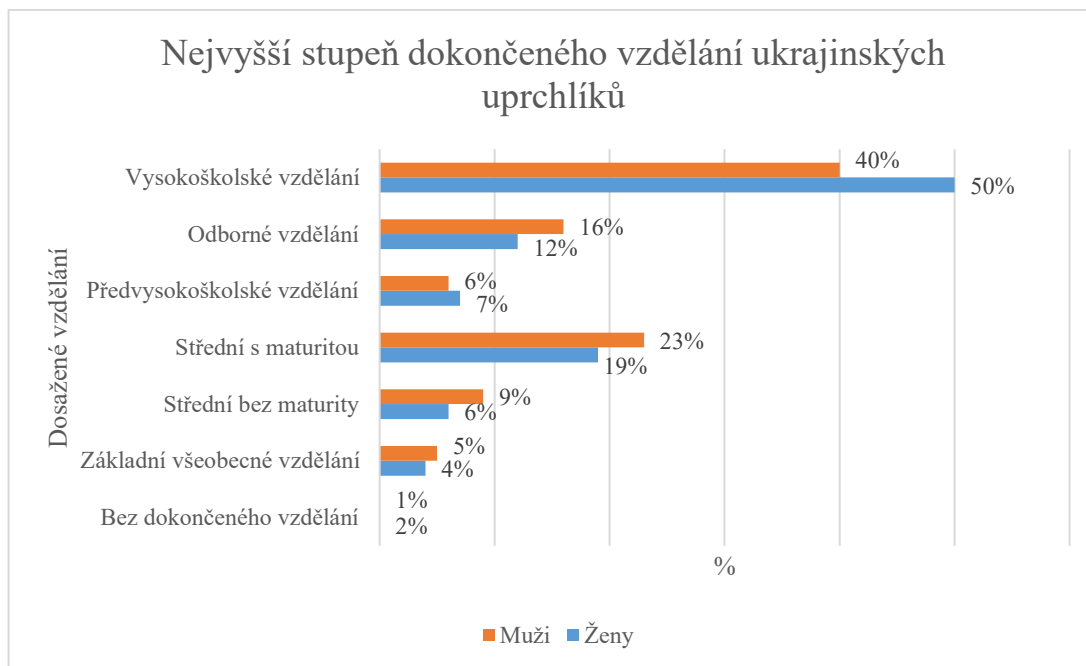
1. Mladší specialista: Krátké vyšší vzdělání, neúplné vyšší vzdělání.
2. Bakalář: První úplný (cyklus) vysokoškolského vzdělání.
3. Specialista/Magistr: Druhý cyklus vysokoškolského vzdělání.
4. Doktor filozofie / Kandidát věd / Doktor věd: Třetí cyklus vysokoškolského vzdělání.

(MŠMT ČR, 2025)

10.1.2.1 Česká republika

V České republice je téměř 300 000 ukrajinských uprchlíků v produktivním věku. Zhruba polovina z nich má vysokoškolský titul, ale velmi často pracují pod svou kvalifikaci. V případě, že osoba vystudovala lékařství a chtěla by pracovat jako lékař i na území České republiky, musela by splnit aprobaci. Jedná se o proces, kterým musí projít v Česku všichni lékaři, kteří studovali mimo Evropskou unii. Součástí aprobace je také půlroční stáž, která stojí 50 tisíc korun, a ne každý si to může dovolit. Společnost všeobecných lékařů (SVL) pomáhá ukrajinským uprchlíkům se začlenit do českého zdravotnictví. V České republice lékaři chybí, kdyby se zapojilo více Ukrajinců, situace by se mohla zlepšit. Od února 2022 v ČR pracuje skoro 500 lékařů z Ukrajiny. Jeden z problémů je jazyková znalost českého jazyka, která pro mnohé profese musí být alespoň na úrovni C1, avšak úřad práce nabízí rekvalifikační kurzy jen do úrovně B2. Jednou z problémových profesí je pedagog, který musí mít úroveň českého jazyka C1. Těmto lidem pomáhá organizace pod názvem Začni učit! (Mačí, 2025)

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že je v České republice vysoký podíl vysokoškoláků z Ukrajiny. Data mohou být však zkreslená z důvodu výběru respondentů, protože šlo o zcela dobrovolné vyplnění dotazníkového šetření u osob, které žádaly o prodloužení dočasné ochrany na území České republiky. Na základě grafu můžeme vidět, že více jsou vzdělané ženy než muži. Celkem má vysokoškolské vzdělání 46 % Ukrajinců. Ženy mají vysokoškolské vzdělání v 50 % případů, muži ve 40 %. Střední vzdělání s maturitou má celkem 21 % osob. Z toho žen je 19 % a mužů 23 %. Z respondentů nikdo neuvedl, že nemá žádné dokončené vzdělání.

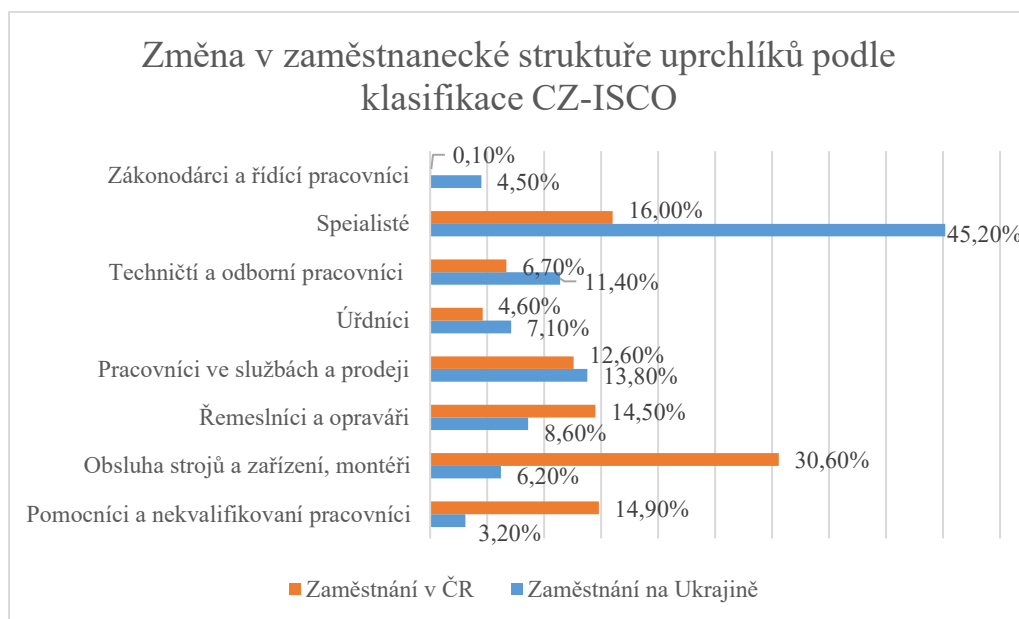

Obrázek 34 Nejvyšší stupeň dokončeného vzdělání ukrajinských uprchlíků

(vlastní zpracování, CVVM, 2024)

Na základě výzkumu, který zpracovala společnost PAQ Research byl vytvořen panel se spoluprací Ministerstvem práce a sociálních věcí v ČR. Tento výzkum obsahuje výsledky osmé a deváté vlny šetření Hlas Ukrajinců. Sběr dat pro 8 vlnu probíhal od 21. 6. – 11. 7. 2024 výzkumu se zúčastnilo celkem 1 261 respondentů. Sběr dat pro 9 vlnu probíhal od 12.– 27. 11. 2024, celkem ve výzkumu odpovědělo 1 048 respondentů. (Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2025)

Na základě zobrazeného grafu můžeme vidět změny zaměstnanecké struktury podle klasifikace CZ-ISCO. V grafu můžeme vidět, že ukrajinští pracovníci na Ukrajině zastávali pozice s vyšší odborností, než jaké zastávají v České republice. Například 45,2 % ukrajinských uprchlíků na Ukrajině zastávalo práci specialistů, ale v ČR tuto pozici zastává pouze 16 %. Zatímco u méně kvalifikované pozice v Ukrajině obsluhu strojů a zařízení, montéři vykonávalo 6,2 % v ČR tuto pozici vykonává 30,6 %. Stejný poměr zastávají zaměstnanci zaměstnání ve službách a prodeji.

Obrázek 35 Změna v zaměstnanecké struktuře uprchlíků podle klasifikace CZ-ISCO

(vlastní zpracování, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2025)

10.1.2.2 Německo

Ukrajínští uprchlíci mohou požádat o uznání odborné kvalifikace v Německu. K uznání kvalifikací jsou potřebné specifické dokumenty, jako je například osvědčení o kvalifikaci. V případě, že dokumenty chybí je možné zažádat o praktický doklad o svých odborných dovednostech. Záleží na profesi, je to možné pomocí analýzy dovedností, adaptačním obdobím nebo znalostním testem. (anerkennung in deutschland, 2025)

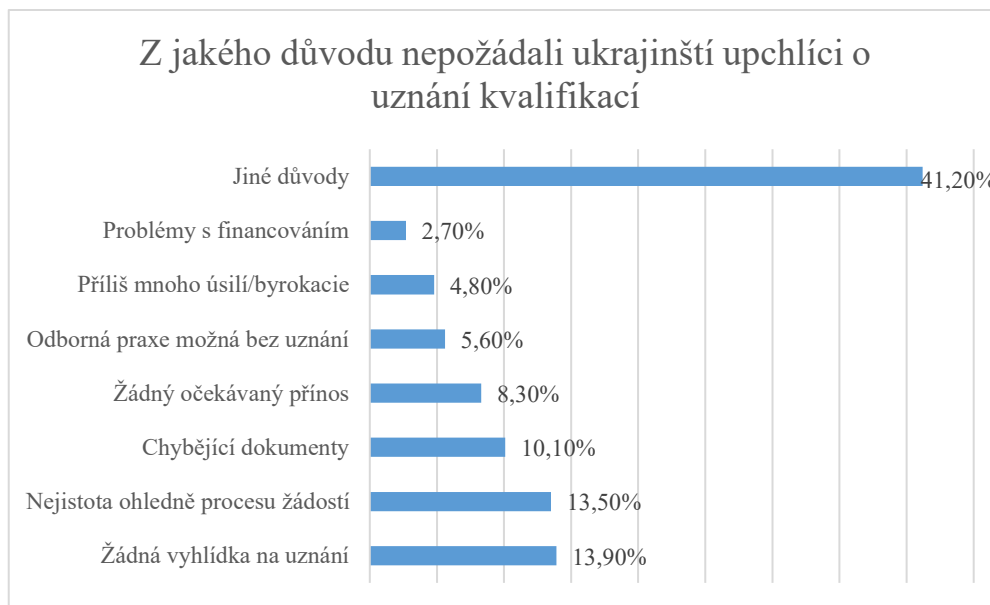
Tabulka 15 Odborná kvalifikace

Odborná kvalifikace	Počet	Vyjádření v %
Bez odborné kvalifikace	46 220	16 %
Uznaná odborná kvalifikace	50 600	18 %
Akademická odborná kvalifikace	57 410	20 %
Neuvedeno	129 700	46 %

(vlastní zpracování, Bundesagentur für Arbeit, ©2025)

Nejvíce žádostí o uznání kvalifikace bylo na základě IAB ve zdravotnictví, sociální věcech a školství. Konkrétně to bylo 37,4 %. Na druhém místě byly obchodní organizace, administrativa a účetnictví a právo s 18,8 %. Jsou taktéž velké genderové rozdíly, ženy žádají o uznání kvalifikací zejména v oblasti zdravotnictví, školství a administrativy, kdežto muži žádají o uznání pro profese v těžbě surovin, výrobě a zpracovatelském průmyslu.

Mezi důvody, kvůli kterým lidé nepožádali o uznání kvalifikací, patří, že lidé nemají vyhlídky na uznání kvalifikací (14 %), nebo že jim chybí informace o správním řízení (10 %) a posouzení, že uznání jejich dosaženého vzdělání není relevantní pro jejich profesní úspěšnost (8 %). Dalším problémem pro mnohé uprchlíky je přílišná námaha, byrokracie a finanční problémy. A více jak 40 % uvedlo jiné důvody.

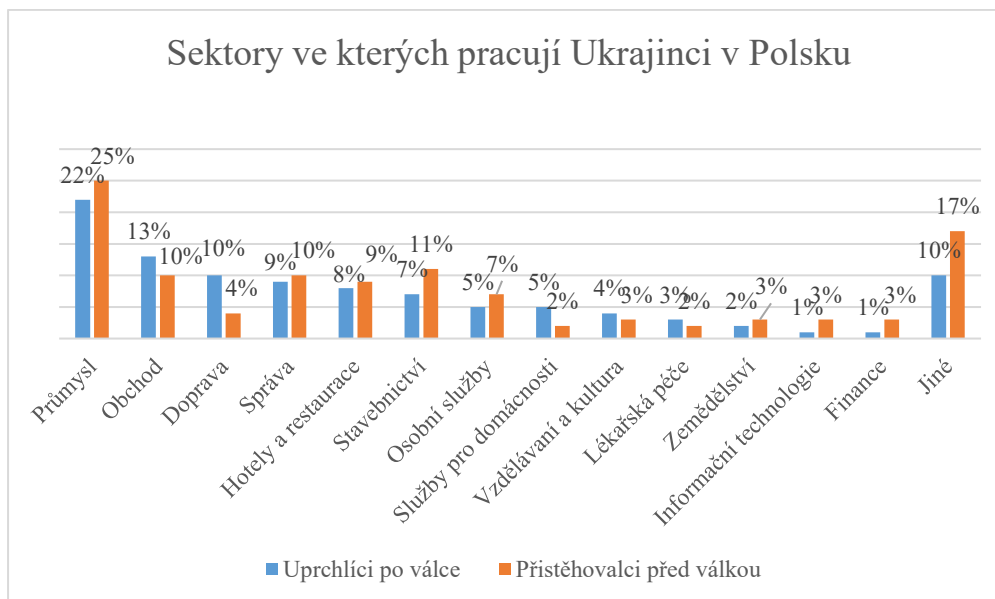

Obrázek 36 Z jakého důvodu nepožádali Ukrajinci o uznání kvalifikací

(vlastní zpracování, IAB-BAMF-SOEP, 2025)

10.1.2.3 Polsko

V Polsku jsou nejčastěji lidé zaměstnáni v sektoru průmyslu, ve kterém je zaměstnáno 22 % ukrajinských uprchlíků z důvodu války. 13 % ukrajinských uprchlíků je zaměstnáno v sektoru obchodu. Lidé z Ukrajiny, ať už uprchlíci po válce či přistěhovalci před válkou, jsou zaměstnáni hlavně v nízko kvalifikovaných sektorech. Přistěhovalci před válkou jsou na tom o něco lépe oproti uprchlíkům přicházejícím po válce.

Obrázek 37 Sektory, ve kterých pracují Ukrajinci v Polsku

(vlastní zpracování, NBP, 2024)

Ukrajinskí uprchlíci jsou vzdělaní, a to jak ukrajinskí uprchlíci před rokem 2022, tak ti po roce 2022. Velké množství z nich má vysokoškolské vzdělání. Z lidí, kteří přišli na Ukrajinu již před rokem 2022, má vysokoškolské vzdělání 46 %. Kdežto lidé, kteří přišli na Ukrajinu až po roce 2022, tedy po napadení Ukrajiny, mají z 50 % vysokoškolské vzdělání.

10.2 Zhodnocení situace v České republice

Následně se zaměříme na Českou republiku, která se stala jednou z hlavních cílových zemí ukrajinských uprchlíků po začátku ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Tato část se soustředí na dopady příchodu ukrajinských uprchlíků na český pracovní trh a jejich ekonomický přínos.

10.2.1 Volná pracovní místa a obsazenost

Příliv ukrajinských uprchlíků na český trh práce přinesl úlevu. Na českém trhu práce máme nedostatek pracovních sil. Tento nedostatek se alespoň z části povedlo obsadit právě ukrajinskými uprchlíky. Obsadili zejména nízkokvalifikované pozice, například v průmyslu, stavebnictví dopravě nebo pohostinství.

10.2.1.1 Registrovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa

Podíl nezaměstnaných osob v ČR v únoru 2025 byl 4,4 % a uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce bylo celkem 326 223 osob v únoru 2025. Počet volných evidovaných

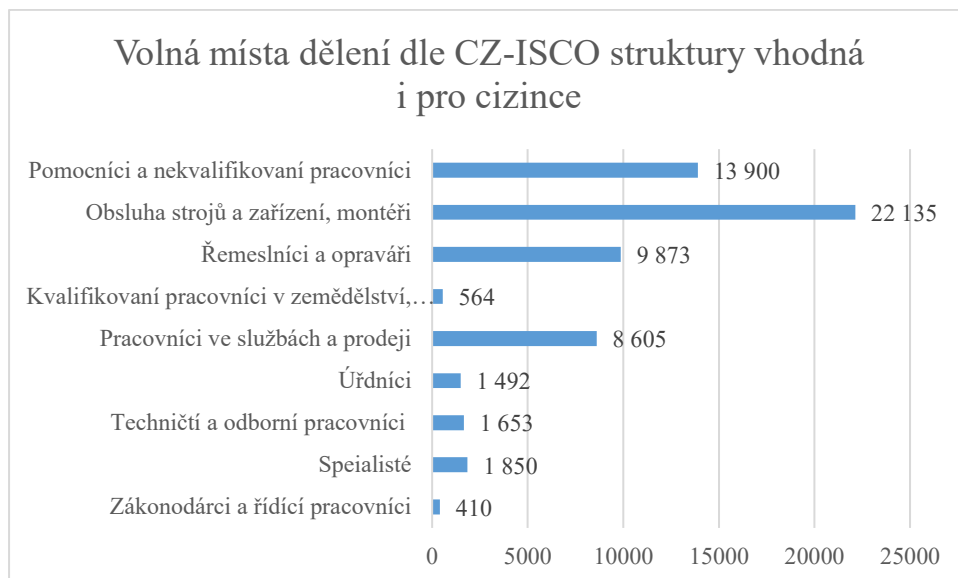
pracovních míst byl v únoru 2025 celkem 88 062, z toho 60 482 je vhodných pro cizince a 27 580 míst není, s tím, že byla výrazná změna v evidenci volných pracovních míst. Volná pracovní místa po 6 měsících jsou vyřazeny z databáze. Z toho důvodu nelze srovnávat s předešlými lety. V tomto roce byl také v ČR vyšší zájem o rekvalifikaci než v loňském roce, a to celkem o 131 %. Největší zájem je o rekvalifikace v oblasti digitálního vzdělávání a účetnictví. (Úřad práce, 2025, MPSV, 2025)

Tabulka 16 Vývoj nezaměstnanosti a volných pracovních míst v únoru v letech 2021–2025

Kritérium	Únor 2025	Únor 2024	Únor 2023	Únor 2022	Únor 2021
Míra nezaměstnanosti v %	4,4 %	4,0 %	3,9 %	3,5 %	4,3 %
Celková nezaměstnanost	326 223	296 107	282 508	263 433	311 463
Počet volných pracovních míst	88 062	268 579	283 097	363 917	330 735

(vlastní zpracování, MPSV, 2025)

MPSV udává počet volných pracovních míst, která jsou vhodná i pro cizince. Na základě CZ-ISCO je největší počet volných pracovních míst v sekci obsluhy strojů a zařízení, montéři, kde je pro únor 2025 volných 22 135 pracovních míst, které jsou vhodné i pro cizince. Na druhém místě jsou pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci. Nejmenší počet volných míst je v kategorii zákonodárci a řídící pracovníci, kde je pouhých 410 pracovních míst vhodných i pro cizince.

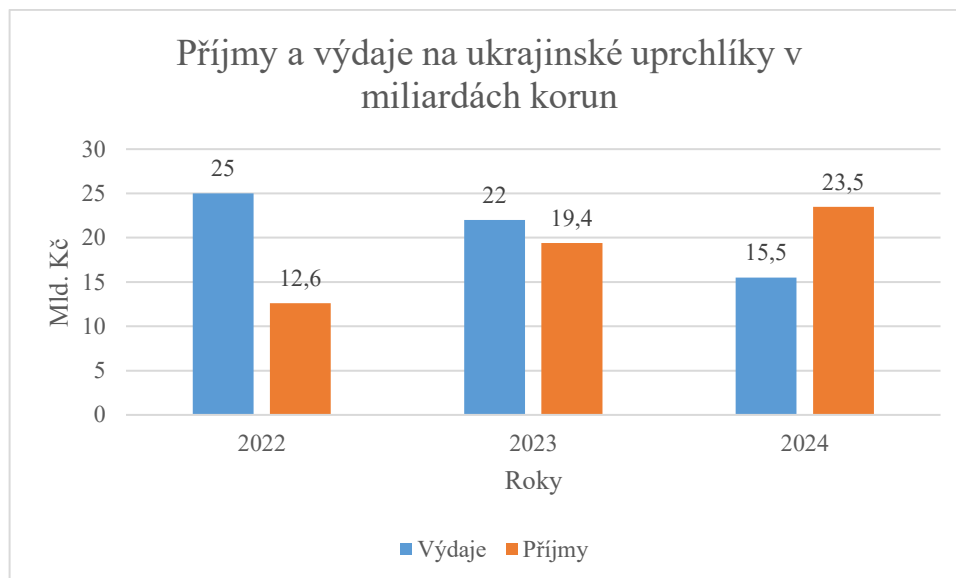

Obrázek 38 Volná místa, dělení dle CZ-ISCO struktury vhodné i pro cizince

(vlastní zpracování, MPSV, © 2025)

10.2.2 Příjmy a výdaje na ukrajinské uprchlíky

Situace v ČR se mění, v roce 2022 jsme na ukrajinské uprchlíky více přispívali, kdežto v roce 2024 na základě dat MPSV byly výdaje na Ukrajince 15,5 miliard Kč, ale příjmy 23,5 miliard Kč. To naznačuje, že se ukrajinští uprchlíci začali adaptovat a začínají více vydělávat. Avšak Česká republika vynaložila na ukrajinské uprchlíky za celé tři roky více, než kolik putovalo do stání kasy. Celkem výdaje na Ukrajince činily 62,5 miliard korun a příjmy byli 55,5 miliard korun. Je patrné, že se postupem času situace bude zlepšovat. Mezi výdaje patří veškerá pomoc, kterou stát vydává na podporu Ukrajiny. Největší část této podpory tvoří humanitární dávky, zdravotnictví a školství nebo nouzové ubytování. Nouzové ubytování ale v posledních měsících výrazně kleslo, protože lidé přicházející do ČR mají většinou již zařízené ubytování i práci. Příjem státu pak tvoří od ukrajinských uprchlíků zejména odvody na sociální a zdravotní pojištění, daň z přidané hodnoty a spotřební daň. Ukrajinští uprchlíci na tom většinou nejsou socioekonomicky moc dobře. (MPSV, 2025)

Obrázek 39 Příjmy a výdaje na ukrajinské prchlíky v miliardách korun

(vlastní zpracování, tisková zpráva MPSV, 2025)

Ukrajínští uprchlíci u nás pomáhají řešit dlouhodobý nedostatek pracovní síly a nezabírají českým občanům práci. Uplatnění odpovídá struktuře poptávky. Dle Úřadu práce v lednu pracovalo přes 150 tisíc osob s dočasnou ochranou. V ČR žije zhruba 300 tisíce osob v produktivním věku, z čehož vyplývá, že víc jak polovina Ukrajinců již pracuje. Kdyby se všichni ukrajínští uprchlíci vrátili zpět na Ukrajinu, na českém trhu práce by značně chyběli.

10.3 Srovnání situace ukrajinských uprchlíků v České republice, Německu a Polsku

Z důvodů začátku války na Ukrajině se spustila jedna z největších uprchlických vln v Evropě. Ukrajínští uprchlíci nejčastěji míří do Německa, Polska a České republiky. Na základě dostupných dat nejvíce uprchlíků zamířilo do Německa, kde se nachází více jak jeden milion osob. Česká republika navzdory své velikosti přijala také velký počet uprchlíků, celkem se jedná o zhruba 400 tisíc uprchlíků. V Polsku se nachází téměř jeden milion osob. Do všech zemí míří hlavně ženy a děti.

Jedním z faktorů úspěšné integrace je jejich zapojení do pracovního trhu. V tomto ohledu se mezi státy projevily výrazné rozdíly. Podle dostupných dat je nejvyšší zaměstnanost v Polsku, kde v roce 2024 pracovalo zhruba 68 % z nich. V České republice dosahuje zaměstnanost 53,63 %, zatímco v Německu je nejnižší zaměstnanost, přičemž v září 2024 bylo zaměstnáno okolo 41,64 %. Nižší míra zaměstnanosti může být částečně způsobena přísnějšími pravidly na trhu práce nebo pomalejším uznáváním kvalifikací. Důležitým

faktorem je také jazyková bariéra – zatímco čeština a polština jsou pro Ukrajince jednodušší díky podobnosti jazyků. Oproti tomu němčina je pro ně složitější. I jazyková znalost může usnadnit zapojení na trh práce. Jedním z dalších důvodů nižšího zapojení na trh práce ve všech třech zemích je fakt, že největší část uprchlíků tvoří ženy a děti. Ženy často musí zajistit hlídání pro své děti nebo čelit omezené nabídce částečných úvazků a flexibilních forem práce.

11 DOPORUČENÍ PRO ZVÝŠENÍ STABILITY A KONKURENCESCHOPNOSTI VYBRANÝCH TRHŮ PRÁCE

11.1 Doporučení pro Český trh práce

Na základě provedené analýzy je patrné, že český trh práce čelí výzvam spojených s integrací ukrajinských uprchlíků a taktéž s nedostatkem pracovní síly v určitých oborech.

Jedním z hlavních kroků pro zlepšení situace na českém trhu práce pro ukrajinské uprchlíky je zvýšení kapacity a dostupnosti jazykových kurzů, a to nejenom pro základní znalost češtiny, ale taktéž pro odborný jazyk zaměřený na konkrétní profesní oblasti, jako je například stavebnictví, zdravotnictví nebo IT. Také by měli být poskytovány bezplatné kurzy češtiny, které by byly spojené s profesní přípravou. Díky tomu by se podpořila efektivnější a rychlejší integrace uprchlíků do pracovního trhu.

Dalším doporučením je podpora zkrácených úvazků a flexibilního zaměstnání, jako je například práce z domova. Bylo by to velmi přínosné pro uprchlíky s malými dětmi, díky tomuto přístupu by mohli snadněji skloubit práci a rodinné povinnosti.

Zjednodušení uznávání odborných kvalifikací je jedním z dalších doporučení pro usnadnění vstupu uprchlíků na trh práce. Současná praxe je pro uprchlíky zdoluhavá a často pro uprchlíky finančně náročná, což často způsobuje to, že jsou zaměstnání na nižších kvalifikovaných pozicích.

Podpora podnikání uprchlíků je jednou z dalších možností, jak rozvíjet český pracovní trh. Jako je například zavedení mentoringových programů zaměřených na rozvoj podnikatelských dovedností.

Neméně důležité je také se zaměřit na rozvoj rekvalifikačních programů v oblastech s nedostatkem pracovní síly. Jedná se zejména o oblasti zdravotnictví, IT a stavebnictví.

11.2 Doporučení pro Německý trh práce

Na základě analýzy je zřejmé, že jedním z klíčových problémů při integraci ukrajinských uprchlíků na trh práce je jazyková bariéra. Z toho důvodu je nutné zavést intenzivní jazykové kurzy německého jazyka.

Kromě jazykových kurzů je důležité se zaměřit také na podporu rekvalifikačních programů a urychlení procesu uznávání kvalifikací, které je často zdoluhavé a náročné. Mohlo by to pomoci německému trhu práce s integrací ukrajinských uprchlíků.

Pro matky s dětmi, které často nemají možnost pracovat z důvodu péče o dítě, by bylo vhodné podpořit flexibilní formu zaměstnání, jako jsou částečné úvazky a možnost práce z domu. Popřípadě jim umožnit hlídání dětí.

11.3 Doporučení pro Polský trh práce

V Polsku je jedním z hlavních doporučení zefektivnění procesu uznávání diplomů a kvalifikací. Současný systém je pro uprchlíky příliš zdlouhavý a administrativně náročný, což brzdí integraci ukrajinských uprchlíků do pracovního trhu. Zjednodušením tohoto procesu by umožnilo ukrajinským uprchlíkům být zaměstnáni v profesích, ve kterých mají dovednosti a zkušenosti.

Další doporučení se týká snížení byrokratické zátěže pro uprchlíky, kteří hledají zaměstnání. Například díky vytvoření jednotných pracovních center pro cizince, která by propojila zaměstnavatele s uchazeči o zaměstnání. Tyto centra by zlepšila jejich šanci na získání zaměstnání.

Polsko by mělo rozšířit programy zaměřené na zvyšování zaměstnanosti žen a starších osob. Mnoho ukrajinských uprchlíků se stará o malé děti a nemohou nastoupit do práce. Vhodným opatřením by mohli být částečné úvazky a také práce z domu.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala dopady války na Ukrajině na trh práce v souvislosti s migrací ukrajinského obyvatelstva. V teoretické části byly představeny základní principy fungování trhu práce, především interakce mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle, a také faktory, které na tento trh působí. Konkrétně to je hrubý domácí produkt (HDP), inflace a nezaměstnanost. Popsány byly také různé typy nezaměstnanosti a způsoby jejich měření, což umožnilo lepší pochopení dat v praktické části.

Srovnání situace v České republice, Německu a Polsku ukázalo, že přístup jednotlivých států k integraci uprchlíků se liší. I přesto, že nejvíc ukrajinských uprchlíků mířilo do Německa, zaměstnanost této skupiny je zde nejmenší. Naopak v Polsku a České republice dosahuje zaměstnanost ukrajinských uprchlíků podstatně vyšších hodnot. K nejdůležitějším faktorům, které ovlivňují zaměstnanost uprchlíků, patří jazyková bariéra, uznávání kvalifikací a dostupnost flexibilních pracovních míst.

Analýza ukázala, že v České republice jsou ukrajinští uprchlíci pro pracovní trh přínosní. Pomáhají vyrovnávat nedostatek pracovní síly v některých odvětvích, ale také přispívají do veřejných rozpočtů více, než kolik jsou jejich náklady na jejich podporu.

Na základě zjištěných údajů lze doporučit podporu integrace prostřednictvím jazykových kurzů, které by byly zaměřené pro zaměstnance, efektivnější uznávání kvalifikací a rozvoje podpory pro pracující matky. Celkově lze říct, že dobře nastavená integrační politika může přinést přínos jak uprchlíkům, tak ekonomice země, která přijímá uprchlíky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARNOLD, Roger A.. *Macroeconomics*. Thirteenth edition. Australia: Cengage, 2019. ISBN 978-1-337-61739-0.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z moderní ekonomie trhů práce*. Beckovy ekonomické učebnice. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-719-4.

BUCHTOVÁ, Božena; Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Psyché. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4282-3.

EHRENBERG, Ronald G. a Robert S. SMITH. *Modern labor economics: theory and public policy*. International edition. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018. ISBN 978-1-138-21817-8.

FARKAČOVÁ, Lenka. *Neučebnice ekonomie: pro každého na každý den*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3193-8.

HOBZA, Vladimír a Vladimír HOBZA Jr. *Kompendium ekonomie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5039-1. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/kompendium-ekonomie-14121/>.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 6. vydání. Beckovy ekonomické učebnice. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6.

JUREČKA, Václav a Martin MACHÁČEK. *Makroekonomie*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Expert. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3.

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Expert. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0146-7.

LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie: jednoduše o všem, co byste měli vědět*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0120-7.

PINDYCK, Robert S. a Daniel L. RUBINFELD. *Microeconomics*. Ninth edition. The Pearson series in economics. Harlow: Pearson, 2018. ISBN 978-1-292-21331-6.

RAUDENSKÁ, Petra a Jiří VEČERNÍK (ed.). *Vzdělání, dovednosti a mobilita: zaměstnání a trh práce v České republice a evropských zemích*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4294-9.

VEJMĚLEK, Jan a Václav ŽĎÁREK. *Makroekonomická analýza - od teorie k aplikaci*. Expert. Praha: Grada Publishing, 2025. ISBN 978-80-271-3735-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE

ANERKENNUNG IN DEUTSCHLAND. *Professional recognition for refugees*. Online. Dostupné z: <https://www.anerkennung-in-deutschland.de/html/en/professional-recognition-refugees.php#>. [cit. 2025-05-22].

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO [BGK]. *BGK: Wpływ migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę*. Online. 11.03.2025. Dostupné z: https://www.bgk.pl/aktualnosc/bgk-wplyw-migrantow-z-ukrainy-na-polska-gospodarke-1/?_cf_chl_tk=yZLOMIAZHjzFSNXr0BGEf2qk1RVli1jSWXv_Wz_ub1c-1746448582-1.0.1.1-PPkaAqMTrPwX5XTr0ZesHB7S1hl55j5PgF3r7W04Qmg. [cit. 2025-05-05].

BUNDESAGENTUR FÜR ARBEIT STATISTIKA. *Migration und Arbeitsmarkt*. Online. Dostupné z: https://statistik.arbeitsagentur.de/DE/Navigation/Statistiken/Interaktive-Statistiken/Migration-Zuwanderung-Flucht/Migration-Zuwanderung-Flucht-Nav.html?Thema%3Dsozio%26DR_Region1%3Dd%26DR_Indikator1%3D10%26DR_Jahr1%3Dakt%26DR_Staat1%3D47%26DR_Region2%3Dd%26DR_Indikator2%3D10%26DR_Jahr2%3Dakt%26DR_Staat2%3Dinsgesamt%26mapHadSelection%3Dfalse. [cit. 2025-04-29].

ČESKÉ NOVINY [ČTK]. *Vláda schválila podmínky pro dlouhodobý pobyt uprchlíků z Ukrajiny*. Online. České noviny. 19.03.2025. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2649358>. [cit. 2025-04-17].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2025. *Inflace – druhy definice tabulky*. Online. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Český statistický úřad | Statistika. Dostupné z: https://csu.gov.cz/mira_inflace. [cit. 2025-04-17].

EUROPEAN UNION. *Czechia – EU country profile*. Online. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/czechia_en. [cit. 2025-05-09].

EUROPEAN UNION. *Czechia – EU country profile*. Online. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/germany_en. [cit. 2025-04-17].

EUROPEAN UNION. *Poland – EU country profile*. Online. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/poland_en. [cit. 2025-04-17].

EUROSTAT. *Beneficiaries of temporary protection at the end of the month by citizenship, age and sex - monthly data*. Online. 28/04/2025. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asytpsm__custom_16133246/default/able?lang=en. [cit. 2025-04-29].

EUROSTAT. *Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex - monthly data*. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYTPFM__custom_7364579/bookmark/table?bookmarkId=ea3ebe0b-4c0d-41d3-8161-e1fae09f381d. [cit. 2025-04-17].

GOV.PL, 2025. *Obywatele Ukrainy w Polsce – raport*. Online. 24.02.2025. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatel-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne2>. [cit. 2025-04-29].

CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA HUMANITÁRNÍ POMOC A ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE. *7 věcí, které byste měli vědět o válce na Ukrajině*. Online. 17. února 2025. Dostupné z: <https://svet.charita.cz/aktuality-svet-charita/7-veci-ktete-byste-meli-vedet-o-valce-na-ukrajine/>. [cit. 2025-04-15].

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION. *Employment, Mobility and Labour Market Dynamics in Ukraine*. Online. 2024 Dostupné z: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/2025-01/iom_ukr_employment_november-2024_-1.pdf. [cit. 2025-05-09].

JIRÁSEK, Jakub, 2022. *Ukrajinci se musí učit česky. Kurzy jsou ale drahé a učeben je málo*. Online. Seznam Zprávy. 30. 4. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-ukrajinci-se-musi-ucit-cesky-kurzy-jsou-ale-drahe-a-uceben-je-malo-198849>. [cit. 2025-05-11].

KENTON, Will, 2024. *Okun's Law: Definition, Formula, History, and Limitations*. Online. Investopedia. July 23, 2024. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/o/okunslaw.asp>. [cit. 2025-05-04].

KOSYAKOVA, Yulia; Nina ROTHER; Sabine ZINN; Susanne BARTIG; Louise BIDDLE; Matteo Jasques BÜSCHE a kol. *Lebenssituation und Teilhabe ukrainischer Geflüchteter in Deutschland: Ergebnisse der IAB-BAMF-SOEP-Befragung*. Online. Nürnberg. Dostupné z: DOI:10.48720/IAB.FB.2505 [cit. 2025-05-04].

KURZY.CZ. *Graf USD/UAH, ČNB, grafy kurzů měn*. Online. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/grafy/UAH-USD/>. [cit. 2025-04-29].

MAČÍ, Josef, 2025. Mají vysokoškolské tituly, odpovídající práci ale Ukrajinci často neseženou. Online. *Seznam Zprávy*. 19. 3. 2025. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-proc-se-nedari-zamestnavat-ukrajince-272037>. [cit. 2025-04-29].

MEYER, Brent a Murat TASCI. *An Unstable Okun's Law, Not the Best Rule of Thumb*. Online. 06.07.2012. ISSN 2163-3738. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.26509/frbc-ec-201208>. [cit. 2025-05-04].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Pomoc Ukrajině v unikátních datech MPSV: za tři roky uprchlíci do rozpočtu přispěli dvojnásobek toho, kolik stála humanitární dávka. Online. 1. března 2025. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/cms/documents/960141c9-77fe-a2a0-08eb-0935789a6a7e/TZ_bilance_UA_24022025.pdf. [cit. 2025-05-02].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Vysokoškolský systém Ukrajiny*. Online. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/vysokoskolsky-system-ukrajiny>. [cit. 2025-04-29].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Ukrajinstí uprchlíci v České republice. Online. 2024. Dostupné z <https://mv.gov.cz/soubor/ukrajinsti-uprchlici-v-ceske-republice-2024-pdf.aspx>. [cit. 2025-05-02].

MOLNÁR, Vojtěch, 2023. *Měnová politika uprostřed válečného konfliktu: Případ Ukrajiny*. Online. Česká národní banka. 22. 3. 2023. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Menova-politika-uprostred-valecneho-konfliktu-Pripad-Ukrajiny/. [cit. 2025-05-03].

NARODOWY BANK POLSKI. Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2024 r. Online. 2024. Dostupné z: <https://nbp.pl/wp-content/uploads/2025/02/Sytuacja-uchodzcow-z-Ukrainy-2024-PL-DS-WWW.pdf>. [cit. 2025-05-02].

NATIONAL BANK OF UKRAINE, January 2025. Macroeconomic and Monetary Review. Online. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MMR_2025-01_en.pdf?v=13. [cit. 2025-05-20].

OPERATIONAL DATA PORTAL, February 2025. UKRAINE REFUGEE SITUATION POPULATION MOVEMENTS. Online. UNHCR. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/en/documents/download/114591>. [cit. 2025-05-13].

RADA EVROPSKÉ UNIE. *Jak EU pomáhá uprchlíkům z Ukrajiny*. Online. Consilium. 5. března 2025. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/refugee-inflow-from-ukraine/>. [cit. 2025-04-29].

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČR. *Hlas Ukrajinců – Integrace ukrajinských uprchlíků: trh práce, bydlení, znalost češtiny a vzdělávání dětí*. Online. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 10. 3. 2025. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/cz/aktuality/integrace-ukrajinskych-uprchliku-trh-prace-bydleni-znalost-cestiny-a-vzdelavani-deti>. [cit. 2025-05-05].

STATISTA. *Bilateral aid allocations to Ukraine as a share of 2021 donor country gross domestic product (GDP) between January 24, 2022 and December 31, 2024, by country*. Online. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1303450/bilateral-aid-to-ukraine-in-a-percent-of-donor-gdp/>. [cit. 2025-04-17].

THE NEW VOICE OF UKRAINE, 2024. *Ukrainians vital for Poland's economic growth*. Online. December 5, 2024. Dostupné z: <https://english.nv.ua/business/polish-businesses-embrace-growing-ukrainian-labor-force-50471822.html>. [cit. 2025-05-20].

UNHCR. *Ukraine Refugee Situation – Operational Data Portal*. Online. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>. [cit. 2025-04-17].

ÚŘAD PRÁCE ČR, 2025. *Nezaměstnanost v únoru mírně vzrostla na 4,4 %. Volných pracovních míst oproti lednu přibylo*. Online. 10. března 2025. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/up-cz/nezamestnanost-v-unoru-mirne-vzrostla-na-4-4-volnych-pracovnich-mist-oproti-lednu-pribylo?>. [cit. 2025-05-05].

WORLD BANK GROUP. *Employment to population ratio, 15+, total (%) (model ILO estimate) - Czechia*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.EMP.TOTL.SP.ZS?locations=CZ>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Employment to population ratio, 15+, total (%) (model ILO estimate) - Germany*. Online. Dostupné z:

<https://data.worldbank.org/indicator/SL.EMP.TOTL.SP.ZS?locations=DE>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Employment to population ratio, 15+, total (%) (model ILO estimate)* - Poland. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.EMP.TOTL.SP.ZS?locations=PL>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP (current US\$)* - Czechia. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CZ>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP (current US\$)* - Germany. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=DE>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP (current US\$)* - Poland. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=PL>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP (current US\$)* - Ukraine. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=UA>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP growth (annual %)* - Czechia. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=CZ>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP growth (annual %)* - Germany. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=DE>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP growth (annual %)* - Poland. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=PL>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *GDP growth (annual %)* - Ukraine. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=UA>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Inflation, consumer prices (annual %)* - Czechia. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=CZ>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Inflation, consumer prices (annual %) - Germany*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=DE>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Inflation, consumer prices (annual %) - Poland*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=PL>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Inflation, consumer prices (annual %) - Ukraine*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=UA>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Labor force participation rate, total (% of total population ages 15-64) (model ILO estimate) - Czechia*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.ACTI.ZS?locations=CZ>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Labor force participation rate, total (% of total population ages 15-64) (model ILO estimate) - Germany*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.ACTI.ZS?locations=DE>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Labor force participation rate, total (% of total population ages 15-64) (model ILO estimate) - Poland*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.ACTI.ZS?locations=DE>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate) - Czechia*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=CZ>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate) - Germany*. Online. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=DE>. [cit. 2025-04-29].

WORLD BANK GROUP. *Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate) - Poland*. Online. WORLD BANK GROUP. World Bank Open Date. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=PL>. [cit. 2025-04-29]

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Zpětně zahnutá křivka individuální nabídky práce	18
Obrázek 2 Optimální kombinace práce a kapitálu	21
Obrázek 3 Trh práce.....	21
Obrázek 4 Vztah hrubého domácího a národního produktu USA (ilustrační schéma).....	27
Obrázek 5 Poptávková inflace	32
Obrázek 6 Nákladová inflace	34
Obrázek 7 Krátkodobá Phillipsova křivka	37
Obrázek 8 Dlohodobá Phillipsova křivka	38
Obrázek 9 Uprchlíci z Ukrajiny v České republice, Německu a Polsku	50
Obrázek 10 Věkové a genderové složení ukrajinských uprchlíků v Evropě	51
Obrázek 11 Dvoustranná pomoc Ukrajině jako podíl na HDP dárců v letech 2022–2024 .51	
Obrázek 12 Srovnání ekonomické aktivity vnitřně vysídlených osob, navrátilců a nevysídlené populace	54
Obrázek 13 Kurz americký dolar/ukrajinská hřivna (USD/UAH).....	55
Obrázek 14 HDP Ukrajina	57
Obrázek 15 Meziroční růst HDP na Ukrajině v %.....	58
Obrázek 16 HDP České republiky	59
Obrázek 17 Meziroční růst HDP v ČR	60
Obrázek 18 HDP v Německu.....	61
Obrázek 19 Meziroční růst HDP v Německu v %	61
Obrázek 20 HDP v Polsku	62
Obrázek 21 Meziroční růst HDP v Polsku v %	63
Obrázek 22 Inflace v Ukrajině	63
Obrázek 23 Inflace v České republice	64
Obrázek 24 Inflace v Německu.....	65
Obrázek 25 Inflace v Polsku	66
Obrázek 26 Věková kategorie u osob z Ukrajiny žijící v ČR.....	69
Obrázek 27 Vývoj počtu zaměstnaných osob s dočasnou ochranou	70
Obrázek 28 Počet uprchlíků z Ukrajiny podle věku a pohlaví v Německu	71
Obrázek 29 Počet uprchlíků z Ukrajiny podle věku a pohlaví v Polsku.....	74
Obrázek 30 Jazyková znalost češtiny.....	76
Obrázek 31 Znalost českého jazyka na základě věku	76
Obrázek 32 Znalost německého jazyka podle délky pobytu v Německu	78
Obrázek 33 Jazyková znalost polštiny	79

Obrázek 34 Nejvyšší stupeň dokončeného vzdělání ukrajinských uprchlíků.....	81
Obrázek 35 Změna v zaměstnanecké struktuře uprchlíků podle klasifikace CZ-ISCO	82
Obrázek 36 Z jakého důvodu nepožádali Ukrajinci o uznání kvalifikací.....	83
Obrázek 37 Sektory, ve kterých pracují Ukrajinci v Polsku.....	84
Obrázek 38 Volná místa, dělení dle CZ-ISCO struktury vhodné i pro cizince	86
Obrázek 39 Příjmy a výdaje na ukrajinské uprchlíky v miliardách korun	87

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Ukrajínští uprchlíci v Evropě a mimo Evropu	49
Tabulka 2 Roční průměry míry ekonomické aktivity, zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR	56
Tabulka 3 Roční průměry míry ekonomické aktivity, zaměstnanosti a nezaměstnanosti v Německu	56
Tabulka 4 Roční průměry míry ekonomické aktivity, zaměstnanosti a nezaměstnanosti v Polsku.....	Chyba! Záložka není definována.
Tabulka 5 Muži a ženy z Ukrajiny žijící v ČR	68
Tabulka 6 Věková kategorie u osob z Ukrajiny žijících v ČR.....	69
Tabulka 7 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků podle pohlaví	70
Tabulka 8 Muži a ženy z Ukrajiny žijící v Německu	71
Tabulka 9 Věková kategorie u osob z Ukrajiny žijící v Německu	71
Tabulka 10 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků v Německu	72
Tabulka 11 Věková kategorie pro zaměstnané ukrajinské uprchlíky v Německu.....	72
Tabulka 12 Počet ukrajinských uprchlíků podle pohlaví v Polsku.....	73
Tabulka 13 Ukrajínští uprchlíci podle věku v Polsku.....	73
Tabulka 14 Zaměstnanost ukrajinských uprchlíků v Polsku	74
Tabulka 15 Odborná kvalifikace.....	82
Tabulka 16 Vývoj nezaměstnanosti a volných pracovních míst v únoru v letech 2021–2025	85

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
IOM	International Organization for Migration
HDP	hrubý domácí produkt

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: HDP v České republice

Příloha P II: HDP v Německu

Příloha P III: HDP v Polsku

Příloha P IV: Inflace v České republice, Německu a Polsku

Příloha P V: HDP, inflace na Ukrajině a kurz hřivny

Příloha P VI: Meziroční růst HDP na Ukrajině v %

PŘÍLOHA P I: HDP V ČESKÉ REPUBLICE

Rok	HDP (miliard USD)
1990	41,02
1991	30,07
1992	35,05
1993	41,16
1994	48,19
1995	60,57
1996	67,8
1997	62,54
1998	67,19
1999	65,59
2000	62,18
2001	68,14
2002	82,61
2003	100,44
2004	120,15
2005	137,26
2006	156,24
2007	190,04
2008	236,51
2009	206,97
2010	211,17
2011	231,43
2012	210,36
2013	213,02
2014	210,91
2015	189,11
2016	198,16
2017	221,56
2018	251,99
2019	256,79
2020	251,11
2021	290,97
2022	301,83
2023	343,21

Rok	%
1991	−11,60 %
1992	−0,50 %
1993	0,10 %
1994	2,90 %
1995	6,20 %
1996	4,20 %
1997	−0,60 %
1998	−0,40 %
1999	1,40 %
2000	4 %
2001	2,90 %
2002	1,50 %
2003	3,30 %
2004	4,70 %
2005	6,40 %
2006	6,60 %
2007	5,50 %
2008	2,60 %
2009	−4,80 %
2010	2,70 %
2011	1,80 %
2012	−0,80 %
2013	0,00 %
2014	2,20 %
2015	5 %
2016	2,60 %
2017	5,20 %
2018	2,80 %
2019	3,60 %
2020	−5,30 %
2021	4 %
2022	2,80 %
2023	−0,10 %

PŘÍLOHA P II: HDP V NĚMECKU

Rok	HDP (bilionů USD)
1986	1,05
1987	1,3
1988	1,41
1989	1,4
1990	1,78
1991	1,88
1992	2,14
1993	2,08
1994	2,22
1995	2,59
1996	2,51
1997	2,22
1998	2,25
1999	2,21
2000	1,97
2001	1,97
2002	2,1
2003	2,53
2004	2,85
2005	2,89
2006	3,05
2007	3,48
2008	3,81
2009	3,48
2010	3,47
2011	3,82
2012	3,6
2013	3,81
2014	3,97
2015	3,42
2016	3,54
2017	3,76
2018	4,05
2019	3,96
2020	3,94
2021	4,35
2022	4,16
2023	4,53

Rok	%
1986	2,30 %
1987	1,40 %
1988	3,70 %
1989	3,90 %
1990	5,30 %
1991	5,10 %
1992	2 %
1993	−1 %
1994	2,60 %
1995	1,50 %
1996	1 %
1997	1,90 %
1998	2,10 %
1999	2,10 %
2000	2,90 %
2001	1,60 %
2002	−0,20 %
2003	−0,50 %
2004	1,20 %
2005	0,90 %
2006	3,90 %
2007	2,90 %
2008	0,90 %
2009	−5,50 %
2010	4,10 %
2011	3,80 %
2012	0,50 %
2013	0,40 %
2014	2,20 %
2015	1,70 %
2016	2,30 %
2017	2,70 %
2018	1,10 %
2019	1 %
2020	−4,10 %
2021	3,70 %
2022	1,40 %
2023	−0,30 %

PŘÍLOHA III: HDP V POLSKU

Rok	HDP (miliard USD)
1990	65,98
1991	85,5
1992	94,34
1993	96,04
1994	110,8
1995	142,8
1996	160,81
1997	159,89
1998	175,28
1999	170,7
2000	172,95
2001	191,82
2002	199,69
2003	218,56
2004	256,27
2005	307
2006	345,9
2007	429,72
2008	535,61
2009	440,89
2010	478,11
2011	527,85
2012	498,15
2013	518,18
2014	542,13
2015	480,05
2016	473,26
2017	528,36
2018	594,62
2019	602,68
2020	605,91
2021	689,17
2022	695,61
2023	809,2

Rok	%
1991	−7 %
1992	2,50 %
1993	3,70 %
1994	5,30 %
1995	7,90 %
1996	6,10 %
1997	6,40 %
1998	4,60 %
1999	4,70 %
2000	4,70 %
2001	1,20 %
2002	1,90 %
2003	3,50 %
2004	5,10 %
2005	3,30 %
2006	6,20 %
2007	6,80 %
2008	4,40 %
2009	2,60 %
2010	3,20 %
2011	5,30 %
2012	1,50 %
2013	0,70 %
2014	3,90 %
2015	4,40 %
2016	3 %
2017	5,20 %
2018	6,20 %
2019	4,60 %
2020	−2 %
2021	6,90 %
2022	5,30 %
2023	0,10 %

PŘÍLOHA IV: INFLACE V ČR, NĚMECKU A POLSKU

Inflace v
ČR

Rok	%
1992	11,10 %
1993	20,80 %
1994	10 %
1995	9 %
1996	8,80 %
1997	8,60 %
1998	10,70 %
1999	2,10 %
2000	3,80 %
2001	4,70 %
2002	1,90 %
2003	0,10 %
2004	2,80 %
2005	1,90 %
2006	2,50 %
2007	2,90 %
2008	6,40 %
2009	1 %
2010	1,50 %
2011	1,90 %
2012	3,30 %
2013	1,40 %
2014	0,30 %
2015	0,30 %
2016	0,70 %
2017	2,50 %
2018	2,10 %
2019	2,80 %
2020	3,20 %
2021	3,80 %
2022	15,10 %
2023	10,70 %

Inflace v
Německu

Rok	%
1960	1,50 %
1961	2,30 %
1962	2,80 %
1963	3 %
1964	2,30 %
1965	3,20 %
1966	3,50 %
1967	1,80 %
1968	1,50 %
1969	1,90 %
1970	3,50 %
1971	5,20 %
1972	5,50 %
1973	7 %
1974	7 %
1975	5,90 %
1976	4,20 %
1977	3,70 %
1978	2,70 %
1979	4 %
1980	5,40 %
1981	6,30 %
1982	5,20 %
1983	3,30 %
1984	2,40 %
1985	2,10 %
1986	−0,10 %
1987	0,20 %
1988	1,30 %
1989	2,80 %
1990	2,70 %
1991	4 %
1992	5,10 %
1993	4,50 %
1994	2,70 %
1995	1,70 %
1996	1,40 %
1997	1,90 %
1998	0,90 %

Inflace v Polsku

Rok	%
1971	1,10 %
1972	−0,10 %
1973	2,50 %
1974	7,10 %
1975	2,30 %
1976	4,40 %
1977	4,90 %
1978	8,10 %
1979	7 %
1980	9,70 %
1981	19,10 %
1982	103,60 %
1983	25,50 %
1984	15,40 %
1985	11,50 %
1986	16,50 %
1987	26,40 %
1988	58,70 %
1989	224,60 %
1990	567,90 %
1991	76,80 %
1992	46,10 %
1993	37,00 %
1994	33,00 %
1995	28,00 %
1996	19,80 %
1997	14,90 %
1998	11,60 %
1999	7,20 %
2000	9,90 %
2001	5,40 %
2002	1,90 %
2003	0,70 %
2004	3,40 %
2005	2,20 %
2006	1,30 %
2007	2,50 %
2008	4,20 %
2009	3,80 %

1999	0,60 %
2000	1,40 %
2001	2 %
2002	1,40 %
2003	1 %
2004	1,70 %
2005	1,50 %
2006	1,60 %
2007	2,30 %
2008	2,60 %
2009	0,30 %
2010	1,10 %
2011	2,10 %
2012	2 %
2013	1,50 %
2014	0,90 %
2015	0,50 %
2016	0,50 %
2017	1,50 %
2018	1,70 %
2019	1,40 %
2020	0,10 %
2021	3,10 %
2022	6,90 %
2023	5,90 %

2010	2,60 %
2011	4,20 %
2012	3,60 %
2013	1,00 %
2014	0,10 %
2015	−0,90 %
2016	−0,70 %
2017	2,10 %
2018	1,80 %
2019	2,20 %
2020	3,40 %
2021	5,10 %
2022	14,40 %
2023	11,50 %

PŘÍLOHA V: HDP, INFLACE NA UKRAJINĚ A KURZ HŘIVNY

HDP

Rok	HDP (mld USD)
1990	81,39
1991	77,35
1992	73,95
1993	65,65
1994	52,55
1995	48,21
1996	44,56
1997	50,15
1998	41,88
1999	31,58
2000	32,38
2001	39,31
2002	43,96
2003	52,01
2004	67,22
2005	89,24
2006	111,9
2007	148,7
2008	188,1
2009	121,6
2010	141,2
2011	169,3
2012	182,6
2013	190,5
2014	133,5
2015	91,03
2016	93,36
2017	112,1
2018	130,9
2019	153,9
2020	156,6
2021	199,8
2022	162
2023	178,8

INFLACE

Rok	%
1993	4734,90 %
1994	891,20 %
1995	376,70 %
1996	80,30 %
1997	15,90 %
1998	10,60 %
1999	22,70 %
2000	28,20 %
2001	12 %
2002	0,80 %
2003	5,20 %
2004	9 %
2005	13,60 %
2006	9,10 %
2007	12,80 %
2008	25,20 %
2009	15,90 %
2010	9,40 %
2011	8 %
2012	0,60 %
2013	-0,20 %
2014	12,10 %
2015	48,70 %
2016	13,90 %
2017	14,40 %
2018	11 %
2019	7,90 %
2020	2,70 %
2021	9,40 %
2022	20,20 %
2023	12,80 %

KURZ HŘIVNY

Datum	USD/UAH
6.1.2022	27,438
24.1.2022	28,303
31.1.2022	28,798
14.2.2022	27,995
24.2.2022	29,079
3.3.2022	29,715
21.3.2022	29,252
3.4.2022	28,907
25.4.2022	29,554
17.5.2022	29,517
7.6.2022	29,567
19.6.2022	29,554
17.7.2022	29,677
20.7.2022	36,518
31.8.2022	36,812
20.9.2022	36,774
31.10.2022	36,817
23.11.2022	36,615
14.12.2022	36,771
2.1.2023	36,833
3.2.2023	36,461
21.3.2023	36,57
16.4.2023	36,428
2.5.2023	36,707
4.6.2023	36,761
3.7.2023	36,544
2.8.2023	36,861
4.9.2023	36,878
16.10.2023	36,132
21.11.2023	35,935
15.12.2023	37,027
3.1.2024	38,195
5.2.2024	38,215
15.3.2024	38,779
10.4.2024	39,516
9.5.2024	39,372
4.6.2024	40,106
2.7.2024	40,626
4.8.2024	41,009
9.9.2024	41,329

7.10.2024	41,208
11.11.2024	42,177
6.12.2024	41,775
3.1.2025	42,291
6.2.2025	41,384
26.2.2025	41,91
10.3.2025	41,457

PŘÍLOHA VI: MEZIROČNÍ RŮST HDP NA UKRAJINĚ V %

Rok	%
1988	2,60 %
1989	3,90 %
1990	-6,30 %
1991	-8,70 %
1992	-9,90 %
1993	-14,20 %
1994	-22,90 %
1995	-12,20 %
1996	-10 %
1997	-3 %
1998	-1,90 %
1999	-0,20 %
2000	5,90 %
2001	8,80 %
2002	5,30 %
2003	9,50 %
2004	11,80 %
2005	3,10 %
2006	7,60 %
2007	8,20 %
2008	2,20 %
2009	-15,10 %
2010	4,10 %
2011	5,40 %
2012	0,20 %
2013	0,00 %
2014	-10,10 %
2015	-9,80 %
2016	2,40 %
2017	2,40 %
2018	3,50 %
2019	3,20 %
2020	-3,80 %
2021	3,40 %
2022	-28,80 %
2023	5,30 %